

महाराष्ट्र विधानसभा
तिसरे अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

बुधवार, दिनांक २८ नोव्हेंबर, २०१८ / अग्रहायण ७, १९४० (शके)

- (१) वित्त व नियोजन, वने मंत्री
 - (२) ग्रामविकास, महिला व बालविकास मंत्री
 - (३) वैद्यकीय शिक्षण, जलसंपदा व लाभक्षेत्र विकास मंत्री
 - (४) सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री
 - (५) जलसंधारण, राजशिष्टाचार, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री
 - (६) रोजगार हमी, पर्यटन मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - १०४

नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयामध्ये कर्करोग उपचाराच्या अत्याधुनिक सोयी सुविधा उपलब्ध करण्याबाबत

(१) * १२९६८१ श्री.सुधाकर कोहळे (नागपूर दक्षिण) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयामध्ये कर्करोग सारख्या दुर्धर आजारावर उपचार करण्याकरीता अद्यावत सोयी-सुविधा उपलब्ध नसल्याने मागील तीन वर्षात किमान ३५० बाल कर्करुग्णांचा मृत्यू झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयामध्ये कर्करोग इन्स्टीट्युट सुरु करण्याची घोषणा शासनाने सन २०१२ मध्ये केली असतानाही याबाबत अद्यापपर्यंत कोणतीच कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या रुग्णालयात रक्ताच्या कर्करोगावर १५० रुग्णांपैकी केवळ ३ टक्के रुग्णांवरच उपचार केले जात असून बाह्यरुग्ण उपचाराविनाच माघारी परतत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयामध्ये कॅन्सर इन्स्टीट्युट सुरु करण्यासह कर्करोगावर उपचारासाठी अद्यावत सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे अंशतः खरे आहे. सदर संस्थेमध्ये मागील तीन वर्षांत एकूण ३०३ बाल कर्करुग्णांवर उपचार करण्यात आले आहेत. यापैकी १५३ रुग्णांवर उपचार सुरु आहेत व २१ रुग्णांनी अर्धवट उपचार घेतले आहेत. उर्वरित १२९ रुग्णांचा मृत्यु झाला आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) उक्त संस्थेमध्ये मागील तीन वर्षांच्या कालावधीत ११३ रक्ताच्या कर्करोग रुग्णांवर उपचार करण्यात आलेले आहेत.

(४) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, नागपूर येथे कर्करोग उपचाराच्या अत्याधुनिक सोयी सुविधा निर्माण करण्याविषयीचा सर्वकष प्रस्ताव शासन स्तरावर विचाराधीन आहे. याबाबत सदर संस्थेत कर्करोग उपचाराच्या अनुषंगाने रुपये २५ कोटी रुपयांची यंत्रसामुग्री खरेदी करण्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान केलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाटण व कराड (जि.सातारा) तालुक्यातील वनविभागाच्या हद्दीतील गावे,
वाड्या-वस्त्या जोडणारे रस्ते व नळपाणी पुरवठा योजनेबाबत**

(२) * १३०६७७ श्री.शंभूराज देसाई (पाटण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाटण व कराड (जि.सातारा) तालुक्यातील सह्याद्रीच्या पर्वतरांगामध्ये डोंगरी व दुर्गम भागात अनेक गावे, वाड्या-वस्त्या असून या गांवाना जोडणारे रस्ते व नळपाणी पुरवठा योजना वनविभागाच्या हद्दीतून जात आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मौजे हुंवरणे, कसणी धनगरवाडा, कोळेकरवाडी (डेरवण), जळव डफळवाडी, पांढरेपाणी, नागवाणटेक (पाचगणी), पाणेरी (धनगरवाडा), निवी, आटोली, पाळेकरवाडी (बहूले) (ता.पाटण) तसेच बेलदरे व म्होर्पे (ता.कराड) या गांवाना व वाड्या-वस्त्यांना जोडणा-या रस्त्यांची कामे व पिण्याच्या पाण्याच्या योजनांची कामे करण्यासाठी वनविभागाच्या हद्दीतील मान्यता मिळणेबाबतचे प्रस्ताव उप वनसंरक्षक, सातारा वनविभाग यांचेमार्फत राज्य शासनाकडे सादर केले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या गावांना वन हद्दीतून रस्ता व पिण्याच्या पाण्याच्या योजनांची कामे करण्यास मान्यता मिळण्याची मागणी दिनांक २ मार्च, २०१५, ३१ मार्च, २०१५ व ७ सप्टेंबर, २०१५ रोजीच्या पत्रान्वये स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी मा.वने मंत्री यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(५) असल्यास, त्यानुसार पाटण व कराड तालुक्यातील वन विभागाच्या हद्दीतील उक्त गावांना, वाड्या-वस्त्यांना जोडणा-या रस्त्यांच्या व पिण्याच्या पाण्याच्या योजनांच्या कामास मान्यता देणेसंदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

अनुसूचित जमाती व इतर पारंपारिक वन निवासी (वन हक्कांची मान्यता) अधिनियम, २००६ च्या कलम ३ (२) अन्वये वन जमिनीवर शासकीय यंत्रणेमार्फत अधिनियमात नमूद १३ बाबींकरिता १ हेक्टर पेक्षा कमी वनक्षेत्र वळतीकरणासाठीच्या प्रस्तावास मंजूरी देण्याचे अधिकार उप वनसंरक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांना आहेत. सबब, याबाबतचे प्रस्ताव राज्य शासनाकडे सादर केले जात नाहीत.

(३) व (४) यानुषंगाने दिनांक २.०३.२०१५ व दिनांक ७.०९.२०१५ रोजीच्या पत्रान्वये स्थानिक लोकप्रतिनीधीनी शासनाकडे पत्र व्यवहार केला होता. सदर पत्रे आवश्यक कार्यवाहीसाठी संबंधितांना पाठविण्यात आले होते.

(५) मौजे चव्हाणवाडी ते धामणी ता.पाटण या रस्त्याच्या बांधकामासाठी दिनांक ५.९.२०१५ तसेच मौजे नागवाणटेक (पाचगणी) येथील प्रस्तावास दिनांक १५.०४.२०१५ रोजी उप वनसंरक्षक, सातारा यांनी मान्यता दिली आहे.

मौजे बेलदरे व निवी येथील जिल्हास्तरीय समितीकडे मान्यतेसाठी पाठविण्यात आले आहे.

मौजे हुंवरणे, कसणी धनगरवाडा, कोळेकरवाडी (डेरवण), पाणेरी (धनगरवाडा), आटोली, पाळेकरवाडी (बहूले), व म्होर्पे येथील प्रस्ताव वनहक्क अधिनियमाच्या तरतूदींचे निकष पूर्ण करत नसल्याने अमान्य करण्यात आले आहेत. तथापि, प्रकल्प यंत्रणेने सदर प्रस्ताव वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० अंतर्गत सादर केल्यास शिफारशीसह केंद्र शासनाच्या मंजूरीसाठी सादर करण्यात येईल.

मौजे जळव - डफळवाडी व पांढरेपाणी येथील प्रस्ताव संबंधित प्रकल्प यंत्रणेकडून अद्याप वन विभागास प्राप्त झालेले नाहीत. प्राप्त झाल्यास त्यावर आवश्यक कार्यवाही करण्यात येईल.

परळी (जि.बीड) तालुक्यात जलयुक्त शिवार योजनेच्या मृद संधारण कामात झालेला गैरव्यवहार

(३) * १३०३३९ श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) परळी (जि.बीड) तालुक्यात जलयुक्त शिवार योजनेतर्गत झालेल्या मृद संधारण कामात कृषी अधिकारी व मजूर सहकारी संस्था (कंत्राटदार) यांनी संगनमत करून २ कोटी ४१ लाख ६३६ रुपयांचा गैरव्यवहार केल्याच्या आरोपावरून बीड जिल्ह्यातील १३८ मजूर सहकारी संस्थांविरुद्ध परळी शहर पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, परळी तालुक्यात जलयुक्त शिवार योजनेतर्गत मंजूर झालेल्या विविध कामांमध्ये अधिकारी व कंत्राटदार यांनी संगनमत करून कामे न करता बनावट देयकांच्याद्वारे मजूर सहकारी संस्थांना पैसे अदा करून गैरव्यवहार केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, त्यानुसार गैरव्यवहार करणाऱ्या मजूर सहकारी संस्था (कंत्राटदार) व संबंधित अधिका-यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) व (२) होय, हे खरे आहे

- (३) व (४) होय. आयुक्त (कृषी), कृषि आयुक्तालय, पुणे कार्यालयातील अधीक्षक कृषि अधिकारी, दक्षता पथक, पुणे यांचे अहवालाच्या अनियमिततेस जबाबदार असलेल्या सेवेतील संबंधित अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना निलंबित करण्यात आले असून, जबाबदार संबंधित अधिकारी/कर्मचाऱ्यांविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा नियमातील तरतूदीनुसार कारवाई करण्यात येत आहे. तसेच त्यांच्याविरुद्ध दि.८/३/२०१८ रोजी पोलीस स्टेशन परळी शहर यांचेकडे F.I.R. दाखल करण्यात आलेला आहे. व संबंधित ठेकेदारांविरुद्ध दि.२८/६/२०१८ रोजी पोलीस स्टेशन परळी शहर येथे F.I.R. दाखल करण्यात आला आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मोखाडा (जि.पालघर) येथील जलयुक्त शिवार योजनेंतर्गतची
शेततळ्यांची कामे पूर्ण करण्याबाबत

(४) * १२७२९२ श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संश्याम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मोखाडा (जि.पालघर) येथील जलयुक्त शिवार योजनेंतर्गतची ९९ शेततळ्यांची कामे सन २०१५ पासून अद्यापपर्यंत अपुऱ्या निधीमुळे अर्धवट स्थितीत असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या जलयुक्त शिवार योजनेंतर्गतच्या शेततळ्यांची शासनाने पाहणी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुसार मोखाडा येथील जलयुक्त शिवार योजनेंतर्गत अपूर्ण असलेल्या शेततळ्यांच्या कामासाठी निधी उपलब्ध करून सदर कामे पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) हे खरे नाही. पालघर जिल्हयातील मोखाडा तालुक्यात जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत सन २०१५-१६ ते २०१७-१८ या कालावधीत हाती घेण्यात आलेली सर्व ९५ शेततळ्याची कामे भौतिकदृष्ट्या पूर्ण झालेली आहेत.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंडित दिनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य
योजनेंतर्गत लाभार्थ्यांना अल्प रक्कम दिली जात असल्याबाबत**

(५) * १२७११६ श्री.प्रतापराव पाटील चिखलीकर (लोहा), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी): सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पंडित दिनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य योजनेंतर्गत घरकुलासाठी जागा खरेदीसाठी लाभार्थ्यांस अल्प रक्कम दिली जात असल्याने अत्यंत कमी किंमतीत दुर्गम भागातही घरकुलासाठी जागा मिळत नसल्याने स्वतःच्या मालकीची जमीन नसलेले लाभार्थी पात्र असतानाही अनेकांना घरकुलापासून वंचित रहावे लागत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वाळूज (जि.औरंगाबाद) येथे पंडित दिनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य योजनेंतर्गत लाभार्थ्यांना जागा उपलब्ध नसल्याने घरकुल योजनेपासून वंचित रहावे लागत असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली असुन सदरहू योजनेंतर्गत बेघरांना शासकीय जागेवर घरकुल बांधून देण्याचा प्रस्ताव ग्रामपंचायतीने शासनाकडे मंजूरीसाठी पाठविलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पंडित दिनदयाळ उपाध्याय घरकुल योजनेचा लाभ लाभार्थ्यांना व्हावा याकरिता देण्यात येणाऱ्या रकमेत वाढ करणे वा शासकीय जागेवर घरकुल बांधून देण्याच्या प्रस्तावावर शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) शासन निर्णय दि.१६.२.२०१८ अन्वये ग्रामीण भागातील शासकीय जमिनीवरील निवासी प्रयोजनासाठी केलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यात आलेला आहे. त्यानुसार अतिक्रमणे नियमानुकूल करावयाचे प्रस्ताव सादर करणे आवश्यक आहे.

वाळुज (जि.औरंगाबाद) येथील पंडित दीनदयाळ उपाध्याय जमिन खरेदी अर्थसहाय्य योजनेतर्गत ज्या लाभार्थीकडे स्वतःची जमिन नाही व जे लाभार्थी शासकीय जमिनीवर अतिक्रमण करून राहत आहेत अशा लाभार्थींचे अतिक्रमण नियमानुकूल करून त्यांना घरकुलांचा लाभ देण्याविषयीचा प्रस्ताव असून त्यावर उचित कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) शासन निर्णय दि.२.८.२०१८ अन्वये पात्र लाभार्थींना घरकुलाचा लाभ देण्यासाठी पंडित दीनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य योजनेतर्गत लाभार्थींना शासकीय जमिनी मूल्यविरहित उपलब्ध करण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये व त्यास संलग्नित
असलेल्या रुग्णालयांमध्ये शस्त्रक्रिया उपकरण व औषधांचा
पुरवठा बंद झाल्याबाबत**

(६) * १२६६७६ श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), श्री.अबू आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्री.राजाभाऊ (पराग) वाजे (सिन्नर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), डॉ.सतीश

(अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्री.नरेंद्र महेता (मिरा भाईंदर), श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.पास्कल धनारे (डहाणू), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील १६ शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये व त्यास संलग्नित असलेल्या रुग्णालयांमध्ये शस्त्रक्रिया उपकरण व औषधांचा पुरवठा ऑल इंडिया फुड अॅड ड्रग लायसन्स होल्डर फाऊंडेशनच्या माध्यमातून करण्यात येतो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शस्त्रक्रिया उपकरण व औषधांचा पुरवठा करणा-या वितरकांचे मागील दोन वर्षांचे थकबाकीचे १५० कोटी रुपये तात्काळ मिळण्यासाठी ऑल इंडिया फूड आणि ड्रग लायसन्स होल्डर संघटनेने आंदोलन करण्याचा इशारा दिला असल्याचे दिनांक १९ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमासास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, औषधे तसेच वैद्यकीय सामुग्रीसाठी वित्त आयोगाकडून मागील वर्षापर्यंत १४० कोटी रुपयांची तरतूद संमत झाली असतानाही अद्याप वितरकांना थकीत रक्कम मिळालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, वितरकांनी औषध पुरवठा बंद केल्याने वैद्यकीय महाविद्यालयांनी राखीव निधीतून स्थानिक वितरकांकडून दुप्पट दराने औषध खरेदी केल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये व त्यास संलग्नित असलेल्या रुग्णालयांमध्ये शस्त्रक्रिया उपकरण व औषधांचा पुरवठा करण्यासह वितरकांच्या थकबाकीची रक्कम अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री. गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.
- (२) सदर संघटनेचे दिनांक ०१/०८/२०१८ चे प्रलंबित देयके निकाली काढण्याबाबतचे पत्र प्राप्त झाले आहे.
- (३) सन २०१८-१९ या वर्षामध्ये औषधे व शल्योपचार सामुग्रीसाठी एकूण रू.३३९.५० कोटी इतका निधी अर्थसंकल्पीत करण्यात आला असून यापैकी औषधांची प्रलंबित देयके अदा करण्यासाठी रू.११७.२१ कोटी इतका निधी वितरित करण्यात आला आहे.
- (४) हे खरे नाही.
- (५) याबाबत चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. रू.११७.२१ कोटी इतकी रक्कम वितरित करण्यात आली असून देयके अदा करण्याची कार्यवाही संस्थास्तरावर करण्यात येत आहे.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात राबविण्यात आलेल्या वृक्ष लागवड
मोहिमेत झालेला गैरव्यवहार**

(७) * १२७६६६ श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.अमित इनक (रिसोड), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात शासनाने १३ कोटी वृक्ष लागवडीचे लक्ष ठरवून ग्रामपंचायत पातळीवर ही योजना राबविली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या मोहिमेसाठी शहापूर (जि.ठाणे) येथे आणलेली हजारो रोपे कसान्याजवळील जंगलात पडून होती तसेच मालेगाव (जि.वाशिम) येथे प्रशासनाच्या दुर्लक्षपणामुळे १० टक्केही वृक्षलागवडीची काम झाली नसून साक्री व धुळे (जि.धुळे) तालुक्यात दिनांक १ जुलै ते ३१ जुलै २०१८ या कालावधीत या मोहिमेअंतर्गत गैरव्यवहार झाला असून राज्यात अनेक ठिकाणी या मोहिमेअंतर्गत गैरव्यवहार झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, देवठाणव परिमंडळात (ता.अकोले, जि.अहमदनगर) डोंगरावर १ जुलै ते ३१ जुलै, २०१८ या कालावधीत सात हजार खड्डयांमध्ये २१ हजार वृक्षाची लागवड करण्यासाठी मजूर उपलब्ध असून सुध्दा बाहेरून मजूर आणून मजूरीचा दर ३३८ रुपये इतका असताना मजूरांना १५० रुपये दराप्रमाणे मजूरी देऊन पगारपत्रकावर ३३८ रुपये इतका दर दर्शविण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या प्रकरणांची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, त्यानुसार या योजनेकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांसह या योजनेत गैरव्यवहार करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत व सदर योजनेचे उद्दीष्ट पूर्ण करण्यासाठी योजना प्रभावीपणे राबविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) अंशतः खरे आहे.

सन २०१८ च्या पावसाळ्यात १३ कोटी वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम वन विभाग, इतर विभाग, केंद्र शासनाची राज्यातील कार्यालये तसेच लोक सहभागातून राबविण्यात आला आहे. त्यामध्ये ग्रामविकास विभागांतर्गत ग्रामपंचायतींचासुध्दा एक यंत्रणा म्हणून समावेश आहे.

(२) हे खरे नाही.

शहापूर वन विभागातील कसा-याजवळील जंगलात मौजे दांड कं.नं. ६४६ मध्ये २५ हे. क्षेत्रात संमिश्र रोपांची लागवड दि. १ जुलै ते ३१ जुलै २०१८ या कालावधीत घेण्यात आली होती. या रोपवनातील रोपे लागवड व मरअळीसाठी तसेच मौजे दांड कं. नं. ६३९ मधील २५ हे. क्षेत्रातील दुसरे वर्षाची मरअळी भरणेसाठी पिशवीतील रोपे रोपवाटीकेतून वाहतूक करून सदर ठिकाणी सुरक्षित ठेवली होती. माहे सप्टेंबर २०१८ मध्ये सदर रोपवनात ज्या ज्या ठिकाणी रोपांची मरअळी झाली, त्या त्या ठिकाणी सदर रोपे लागवड करण्यात आली आहेत.

१३ कोटी वृक्ष लागवड कार्यक्रमांतर्गत अकोला वन विभागातील मालेगांव (प्रा.) वनपरिक्षेत्रामध्ये सहा ठिकाणी १०० हे. क्षेत्रावर १,११,१०० रोपांची लागवड केली असून लागवडीची कामे १०० % पूर्ण झालेली आहेत. तसेच मालेगांव सामाजिक वनीकरण परिक्षेत्रामार्फत एकूण २७ रोपवन स्थळांवर ७५,१०८ रोपांची लागवड करण्यात आलेली आहे.

धुळे वनवृत्तांतर्गत धुळे व साक्री तालुक्यात तसेच राज्यात राबविण्यात आलेल्या १३ कोटी वृक्ष लागवड मोहिमेंतर्गत गैरव्यवहार झाला असल्याचे निदर्शनास आलेले नाही.

(३) मौजे देवठाण परिमंडळात (ता.अकोले, जि.अहमदनगर) १३ कोटी वृक्ष लागवड कार्यक्रमांतर्गत मौजे डोंगरगाव व मौजे देवठाण येथे २६ हे. क्षेत्रातील ९,५४२ चरावर (ट्रॅचॅस) २८,७०० रोपांची लागवड करण्यात आली आहे. रोपवनाच्या अंदाजपत्रकाप्रमाणे प्रति रोप रु.२.८६ प्रमाणे एकूण लावलेल्या रोपांच्या प्रमाणात मजुरी अदा केली आहे. सदर ठिकाणी स्थानिक मजूर हे इतर बागायती क्षेत्रांमध्ये रोजंदारी कामावर जात असल्याने रोपे लागवडीस स्थानिक मजूर वेळेवेर उपलब्ध नसल्याने जवळपासच्या मजुरांना कामावर लावून रोपे लागवड करण्यात आली आहे.

(४), (५) व (६) सन २०१८ च्या पावसाळ्यात राज्यात १३ कोटी वृक्ष लागवड कार्यक्रमांतर्गत १५.८८ कोटी रोपे लागवड करण्यात आली असून सदर प्रकरणी गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आले नसल्याने चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विविध जिल्हा परिषदांमध्ये झालेला गैरव्यवहार

(८) * १२७५७१ श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विविध जिल्हा परिषदेत ८३ कोटी १७ लाख रुपयांचा गैरव्यवहार झाल्याची बाब पंचायतराज संस्थांच्या लेख्यांवरील लेखापरीक्षा पुनर्विलोकन अहवालामधून माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या अहवालानुसार दिनांक ३१ मार्च, २०१६ अखेर १७२८ गैरव्यवहाराची प्रकरणे चौकशी व कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्याकरीता प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) राज्यातील विविध जिल्हा परिषद अंतर्गत अफरातफर तसेच गैरव्यवहार प्रकरणे हे विभागीय चौकशी व न्याय प्रविष्ट आहेत. तसेच काही प्रकरणातील दोषी कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून वसुली करण्यात येत आहे व काही प्रकरणात संबंधितांच्या मालमत्तेवर बोजा चढविण्यात आला असून काहीवर फौजदारी गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. तसेच काही प्रकरणात वेतनवाढी तात्पुरत्या /कायमस्वरूपी बंद करण्यात आल्या आहेत. जे कर्मचारी सेवानिवृत्त झाले आहेत त्यांच्या निर्वाह भत्यातून वसुली करण्यात येत असून काही प्रकरणात दोषी अधिकारी/कर्मचारी यांची विभागीय चौकशी चालू असून निलंबनाची कार्यवाहीसुध्दा करण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.सदर दोषी कर्मचाऱ्यांवरील विभागीय स्तरावर विभागीय चौकशीच्या निर्णयानुसार व न्याय प्रविष्ट प्रकरणी न्यायालयीन निकालानुसार कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात स्वाईन फ्ल्यू, डॅंग्यू, मलेरीया व इतर साथरोगांच्या
रुग्णांमध्ये झालेली वाढ

(९) * १२६४९६ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.सरदार तारासिंह (मुलुंड), अॅड.गौतम चाबुकस्वार (पिंपरी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम), डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.अबू आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्रीमती तृप्ती सावंत (वांद्रे पूर्व), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.जयकुमार गोरे (माण), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.बंटी भांगडिया (चिमूर), श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.सुरेश हाळवणकर (इचलकरंजी), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.संदीपानराव

भुमरे (पैठण), श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.महेश (दादा) लांडगे (भोसरी), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव), श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली), श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), श्री.रमेश लटके (अंधेरी पूर्व), श्री.अनिल कदम (निफाड), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सोवा) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात 'स्वाईन फ्ल्यू' या आजाराची लागण झालेल्या रुग्णांच्या संख्येत वेगाने वाढ होत असून खासगी व शासकीय रुग्णालयात ११६५ रुग्ण उपचार घेत असताना त्यापैकी १९७ रुग्णांचा मृत्यू झाला असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वातावरणात सातत्याने होत असलेल्या बदलांमुळे तसेच दूषित पाणी व डासांची उत्पत्ती वाढल्याने राज्यात डेंग्यू, मलेरिया व इतर साथीच्या आजाराची लागण झालेल्या रुग्णांच्या संख्येत वाढ होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात मोठ्या प्रमाणात डेंग्यू, स्वाईन फ्ल्यू व इतर साथीच्या रोगांची मोठ्या प्रमाणात लागण होत असल्याने साथीच्या रोगावरील व्यवस्थापन समिती (Epidemic Management System) तयार करण्यासंदर्भात ३ वर्षांपूर्वी मा.वैद्यकीय शिक्षण मंत्री यांनी आश्वासन दिले असतानाही अद्याप साथीच्या रोगावरील व्यवस्थापन समिती तयार करण्यात आली नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(५) असल्यास, त्यानुषंगाने साथीच्या रोगावरील व्यवस्थापन समिती तयार करण्यासह स्वाईन फ्ल्यू, डेंग्यू, मलेरिया व इतर साथीच्या आजारांचा प्रादूर्भाव रोखण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सप्टेंबर, २०१८ अखरे राज्यात स्वाईन फ्ल्यूचे रुग्ण ११६७ आढळून आले असून त्यापैकी १०१ रुग्णांचा मृत्यू झाला आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

राज्यात हिवतापाच्या रुग्णांमध्ये गतवर्षीपेक्षा घट झाली आहे. तथापि डेंग्यू आजराच्या रुग्णांमध्ये वाढ झालेली आहे. तसेच कॉलरा आणि गॅस्ट्रो रुग्णांमध्येही वाढ झालेली आहे.

(३) हे खरे नाही.

दि.०७ एप्रिल, २०१५ रोजी राज्यात प्रभावी साथरोग नियंत्रणासाठी "महाराष्ट्र साथरोग प्रतिबंध व नियंत्रण तांत्रिक समिती" ची स्थापना करण्यात आली असून सदर शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) स्वाईन फ्ल्यू, डेंग्यू, मलेरिया आणि इतर साथरोगांच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी खालील उपाययोजना अंमलात आणण्यात येतात.

- नियमित साथरोग सर्वेक्षण.
- डेंग्यू, मलेरियासाठी किटकशास्त्रीय सर्वेक्षण.
- सार्वजनिक आरोग्य संस्थामध्ये साथरोग उपचाराची सुविधा
- प्रयोगशाळा निदानाची व्यवस्था.
- अतिजोखमीच्या व्यक्तींना मोफत व ऐच्छिक फ्ल्यू लसीकरण
- मलेरिया नियंत्रणासाठी संवेदनशील भागात किटकनाशक फवारणी.
- एकात्मिक किटक व्यवस्थापन
- वर्षातून दोन वेळा स्वच्छता सर्वेक्षण
- पाणी गुणवत्ता संनियंत्रण
- पाणी शुध्दीकरणासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्था पातळीवरील यंत्रणेचे प्रशिक्षण
- साथरोग प्रतिबंध व नियंत्रणासाठी डॉक्टर्स आणि आरोग्य कर्मचाऱ्यांचे नियमित प्रशिक्षण
- साथरोग संदर्भात जनतेचे विविध माध्यमातून प्रबोधन.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

चंदगड (जि.कोल्हापूर) तालुक्यातील जांबरे-इसापूर-चौकूळ, नागवे-हेरे व सावताची वाडी-माळी वसाहत या रस्त्यांची दुरुस्ती करण्याबाबत

(१०) * १२८६४७ श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चंदगड (जि.कोल्हापूर) तालुक्यातील जांबरे-इसापूर-चौकूळ तसेच नागवे-हेरे व सावताची वाडी-माळी वसाहत रस्ता या रस्त्यांचे खडीकरण, डांबरीकरण व रुंदीकरण करण्याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.सार्वजनिक बांधकाम व पालकमंत्री, कोल्हापूर यांचेकडे दिनांक १४ जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पत्राद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर रस्त्यावरून महाराष्ट्र, गोवा व कर्नाटक राज्यातील पर्यटक मोठ्या प्रमाणात प्रवास करत असल्यामुळे तातडीने सदर रस्त्यांची दुरुस्ती होणे आवश्यक आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर रस्त्यांची पाहणी शासनाने केली आहे काय,
- (४) असल्यास, त्यानुसार उक्त रस्त्यांची तातडीने दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) सदर प्रश्नामध्ये ३ रस्त्यांचा समावेश असून त्यापैकी नागवे-हेरे इ.जि.मा.१७० रस्ता खडीकरण, डांबरीकरण व रुंदीकरण करण्याबाबतची मागणी प्राप्त झालेली आहे. उर्वरित २ रस्त्यांच्या दुरुस्तीची मागणी केल्याबाबतचे पत्र आढळून येत नाही.

- (२) होय हे खरे आहे
- (३) जिल्हा परिषदेमार्फत सदर रस्त्याची पाहणी करण्यात आली आहे.
- (४) अ) जांबरे-इसापूर-चौकूळ इ.जि.मा.१६२ या रस्त्याची एकूण लांबी १७.०० कि.मी.असून त्यापैकी कि.मी.९/०० ते १३/०० या लांबीची दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे.

ब) नागवे-हेरे इ.जि.मा.१७० या रस्त्याची एकूण लांबी ८.०० कि.मी.असून कि.मी.०/० ते ४/०० मध्ये जिल्हा नियोजन मंडळाकडून

रु.१०.०० लक्ष व ५.०० लक्ष रकमेची कामे मंजूर आहेत. उर्वरित कि.मी.४/०० ते ८/०० या लांबीची दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे.

क) सावताची वाडी-माळी वसाहत ग्रा.मा.१२८ या रस्त्याची एकूण लांबी १.२०० कि.मी.असून त्यापैकी कि.मी.०/६०० ते १/२०० या लांबीची दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे.

सदर रस्त्यांच्या दुरुस्तीचे काम विविध योजनां अंतर्गत उपलब्ध होणा-या निधीनुसार टप्प्या टप्प्याने करण्याचे जिल्हा परिषदेचे नियोजन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

फुटाळा (ता.मोहाडी, जि.भंडारा) येथील तलाव व कालव्यासाठी संपादित केलेल्या जमिनीचा मोबदला शेतकऱ्यांना मिळण्याबाबत

(११) * १३३३६६ श्री.चरण वाघमारे (तुमसर) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) फुटाळा (ता.मोहाडी, जि.भंडारा) येथील तलावाचे काम १५ वर्षापूर्वी पूर्ण झाले असूनही तलाव व कालव्यासाठी ज्या शेतकऱ्यांच्या जमिनी संपादित करण्यात आल्या त्या शेतकऱ्यांना मोबदला देण्याबाबत स्थानिक लोकाप्रतिनिधिंनी शासनाकडे वारंवार मागणी करूनही मोबदला देण्याची कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,

(३) असल्यास, त्यानुसार तलाव व कालव्यासाठी संपादित केलेल्या जमिनीचा मोबदला तात्काळ शेतकऱ्यांना देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाचे कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) रोजगार हमी योजनेअंतर्गतच्या तलावाकरिता संपादित जमिनीसाठी मोबदला वाटप करण्यात आला आहे, कालव्याच्या जमिनीसाठी मोबदला अद्याप वाटप झाले नाही व याबाबत आवश्यक कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) कालव्यांच्या जमिनीसाठी मोबदल्याच्या रकमेची मागणी जिल्हाधिकारी, भंडारा यांनी, दि.१८.०८.२०१८ ला आयुक्त (रोहयो), नागपूर यांना सादर केली आहे. निधी प्राप्त होताच मोबदला वाटप करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बुलढाणा जिल्हा परिषदेला अंगणवाडी बांधकामासाठी प्राप्त
झालेला निधी अखर्चित राहिल्याबाबत**

(१२) * १२७९३९ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्हा परिषदेच्या महिला व बाल विकास विभागास, अल्पसंख्यांक बहुल क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत अंगणवाडी बांधकामासाठी सन २०१६-१७ मध्ये रुपये दोन कोटी प्राप्त झाले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अंगणवाडी बांधकामास प्राप्त झालेल्या निधीपैकी एक कोटी अखर्चित असल्याची बाब दिनांक १ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी व त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्याचे निष्कर्ष काय आहेत,

(४) असल्यास, त्यानुसार अल्पसंख्यांक समुदायासाठी अंगणवाडीचे बांधकाम व इतर विकास कामांपासून वंचित ठेवणाऱ्या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे आहे. बुलढाणा जिल्हा परिषदेच्या अल्पसंख्याक बहुल क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत महिला व बाल विकास विभागास अंगणवाडी बांधकामासाठी सन २०१६-१७ मध्ये विभागास २ कोटी ६१ लक्ष रु. प्राप्त झाले आहेत.

(२), (३), (४) व (५) हे खरे आहे. अंगणवाडी बांधकामास प्राप्त झालेल्या निधीपैकी १ कोटी ७३ लाख ४० हजार अखर्चित आहे. त्यापैकी अल्पसंख्याक समुदायासाठीचे ५३ अंगणवाडी केंद्राचे बांधकाम प्रगती पथावर असून ३९ अंगणवाडी केंद्रांना प्रथम हप्ता रु.२.२५ लाख प्रमाणे अदा करण्यात आले आहे. उर्वरित १४ अंगणवाडी केंद्राचे बांधकाम करण्यास कंत्राटदाराकडून प्रतिसाद न मिळाल्याने सदर कामे विहित मुदतीत सुरु होऊ शकली नाही त्यामुळे निधी अखर्चित राहिलेला आहे. सदर अखर्चित निधी खर्च करण्यास परवानगी मिळणेकरिता अल्पसंख्याक विभागास प्रस्ताव सादर करण्यात आलेला आहे. तसेच जागेचा वाद झाल्यामुळे २२ कामे रद्द करण्याचा प्रस्ताव सादर केलेला आहे

राज्यातील बालगृहांचे परवाने वितरीत करण्याबाबत

(१३) * १३४००१ श्री.सुनिल शिंदे (वरळी) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) काळजी व संरक्षणाची गरज असलेल्या बालकांच्या अन्न, वस्त्र व निवारा तसेच शिक्षण व पुनर्वसनासाठी बाल-न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम २०१५ नुसार निवासी गृहांचा पर्याय सुचविण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कायद्याच्या कलम ४१ अन्वये नोंदणी प्रमाणपत्र घेणे बंधनकारक असल्याने महिला व बालविकास विभागाने दिनांक ५ मे, २०१८ रोजी परिपत्रक काढून राज्यातील सर्वच बालगृहांना नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी ऑनलाईन आवेदन करण्यासाठी अंतिम मुदत दिनांक २० मे, २०१८ पर्यंत ठेवण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त कायद्यानुसार नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी बालगृहांनी अर्ज सादर केल्यावर महीला व बाल विकास विभागाने बालगृहांना महिनाभरात तात्पुरते परवाने वितरीत करणे आवश्यक असतानाही आजतागायत राज्यातील अनेक बालगृहांना हे परवाने मिळालेले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून राज्यातील बालगृहांना तातडीने सदरहू परवाने वितरीत करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) व (४) बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम २०१५ च्या कलम ४१ अन्वये बालकांची काळजी घेणाऱ्या सर्व संस्थांना नोंदणी प्रमाणपत्र शासन स्तरावरून निर्गमित करण्याबाबत तरतूद करण्यात आलेली आहे. त्यातील नियम २२(b) नुसार ज्या संस्थना जुन्या अधिनियमानुसार नोंदणी प्रमाणपत्र असेल अशा संस्थांची नोंदणी एक वर्षापर्यंत वैध राहिल त्यामुळे जुन्या अधिनियमानुसार नोंदणी प्रमाणपत्र आहे अशा संस्था महाराष्ट्र राज्य बालन्याय नियम २०१८, कलम २२(b) नुसार मार्च २०१९ पर्यंत वैध आहेत.

महाराष्ट्र बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम ,२०१८ मध्ये अस्तित्वात आले असून नवीन अधिनियान्वये बालगृहांना नोंदणी प्रमाणपत्र देणे ही एक वेगळी प्रक्रिया आहे. सध्या संस्थांकडे असणाऱ्या पायाभुत सुविधा आणि सेवा यासाठी जुन्या आणि नव्या नियमामध्ये बरीचशी तफावत आहे. बालकांना पुनर्वसन आणि सामाजिक पुनःस्थापन या दृष्टीकोनातून जास्तीत जास्त चांगल्या पध्दतीच्या सुविधा उपलब्ध व्हाव्यात याकरिता नविन नियमामध्ये तरतूदी करण्यात आलेल्या आहेत. सदर तरतूदीनुसार पायाभुत सुविधा आणि सेवा यांचा विचार करून शासनाने सर्व संस्थांच्या नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यास, तसेच ऑनलाईन अर्ज करण्यास अडचणी आल्यास अपरिहार्य परिस्थितीमध्ये ऑफलाईन अर्ज सादर करण्यास दि. २० मे, २०१८ पर्यंत परवानगी देण्यात आली होती. त्यानुसार नोंदणी

प्रमाणपत्रासाठी ७१३ संस्थांनी ऑनलाईन व १८० संस्थांनी ऑफलाईन अर्ज सादर केले होते. सदर अर्जाची प्राथमिक छाननी करून त्यामध्ये आढळून आलेल्या त्रुटीबाबत सर्व संस्थांना दिनांक ३० सप्टेंबर, २०१८ ते ३० ऑगस्ट, २०१८ पर्यंत मुदत वाढवून देण्यात आलेली होती. त्याच बरोबर ज्या संस्था यापुर्वी नेमून दिलेल्या कालावधीत अर्ज सादर करू शकलेल्या नाहीत, अशा संस्थांना सुध्दा नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी ऑनलाईन अर्ज सादर करण्याची मुदत दिनांक ३० सप्टेंबर, २०१८ ते ३० ऑगस्ट, २०१८ पर्यंत देण्यात आलेली होती. त्यामुळे संस्थांनी सादर केलेल्या नोंदणी प्रमाणपत्र प्रस्तावामध्ये असलेल्या त्रुटी विचारात घेवून शासनाने सदर संस्थांचे प्रस्ताव नाकारलेले नाहीत याउलट संस्थांना त्रुटी पुर्ततेसाठी मुदत देवून संधी उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत राज्याच्या आरोग्य विभागाला प्राप्त झालेला निधी अखर्चित राहिल्याबाबत

(१४) * १२८७३९ श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत लसीकरण, अंधत्व निवारण, मलेरिया, कुष्ठरोग इत्यादी आजारांवरील उपचारासाठी सन २०१४ ते २०१८ या कालावधीमध्ये केंद्र शासनाकडून राज्याला १२ हजार कोटी रुपयांचा निधी प्राप्त झाला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सार्वजनिक आरोग्य विभागातील नियोजनाच्या अभावामुळे प्राप्त निधीचा पूर्णपणे विनियोग झाला नसून या निधीतील सुमारे ३००० कोटी रुपये इतका निधी अखर्चित राहिला असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार निधीचा पूर्णपणे विनियोग न करण्यास जबाबदार असणा-या संबंधितांवर कारवाई करण्यासह अखर्चित असलेल्या निधीचा पूर्ण विनियोग करण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

(२) नाही.

(३) नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

उरण-चिर्ले (जि.रायगड) येथे रक्तचंदनाचा साठा जप्त केल्याबाबत

(१५) * १३०६४३ श्री.बाळासाहेब मुरकुटे (नेवासा), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उरण-चिर्ले (जि.रायगड) येथील वैष्णी लॉजिस्ट्रीक या कंटेनर यार्डवर छापा घालून महसूल संचालनालय विभागाने एका कंटेनरमध्ये अवैधरीत्या साठा करून ठेवण्यात आलेले कोट्यावधी रुपये किंमतीचे रक्तचंदन जप्त केल्याचे माहे, सप्टेंबर २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार उक्त प्रकरणी किती जणांना अटक करण्यात आली आहे व त्यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) उरण-चिर्ले (जि.रायगड) येथील वैष्णी लॉजिस्ट्रीक कंटेनर यार्डवर महसूल संचालनालय विभाग (Directorate of Revenue Intelligence) यांनी कंटेनर नंबर GESU-४३८८४९६० वर छापा

टाकून एक नंबर डिआरआय/एमएलयु/एनएस/ आयएनटी -१४४ / २०१८, दिनांक ०३.०९.२०१८ अन्वये अवैध रक्तचंदन वाहतूक करणेवर गुन्हा नोंदविण्यात आला आहे. सदर जप्त केलेल्या कंटेनर मध्ये सुमारे ९ मे.टन इतके रक्त चंदन जप्त केल्याचे संबंधित विभागाने नमूद केले आहे. सदर माल हा महसूल संचालनालय विभागाचे ताब्यात आहे.

(३) व (४) महसूल संचालनालय विभाग (Directorate of Revenue Intelligence) यांचेकडील मौखिक माहितीनुसार १) श्री.फयीम ईब्राहिम व २) श्री.दिपक जोशी असे दोन आरोपींना अटक केलेली आहे. पैकी श्री.फयीम ईब्राहिम यांना सेशन कोर्ट, अलिबाग यांनी जामीनावर सोडले आहे. तसेच श्री.दिपक जोशी हे तळोजा कारागृहामध्ये आहे. महसूल संचालनालय विभागामार्फत (Directorate of Revenue Intelligence) आरोपींवर कारवाई सुरु आहे.

खडकवासला (जि.पुणे) धरणाचा उजवा कालवा फुटून झालेले नुकसान

(१६) * १२६७३९ श्री.सरदार तारासिंह (मुलुंड), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे (जि.पुणे) शहरातील दांडेकर पुलाजवळ खडकवासला धरणाचा उजवा कालवा फुटून परिसरातील घरांमध्ये पाणी शिरून ७५९ कुटूंबांचे मोठे नुकसान झाले असल्याचे दिनांक २ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या कालव्याच्या भिंतीमध्येच अनधिकृतपणे खासगी कंपन्यांच्या व एमएससीबीच्या सहा केबल खोदाई करून टाकण्यात आल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सदर कालवा दररोज थोड्या प्रमाणामध्ये फुटत असल्याची माहिती पाटबंधारे व कृष्णा खोरे महामंडळाला स्थानिक नागरिकांनी दिलेली असतानाही त्याकडे दुर्लक्ष करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार संबंधित दोषी अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्यासह नुकसानग्रस्तांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) दांडेकर पुलाजवळ खडकवासला प्रकल्पाचा नवीन मुठा उजवा कालवा सा.क्र.१२/६९७ येथे फुटला आहे. उपरोक्त कालवा फुटीमुळे परिसरातील घरामध्ये पाणी शिरून ७३० कुटुंबाचे नुकसान झाले आहे.

(२) हे खरे नाही.

जलसंपदा विभागामार्फत खालीलप्रमाणे केबल टाकण्यास परवानग्या देण्यात आलेल्या आहेत.

१) महावितरण कंपनी (१३२ के.व्ही.ए.)-५ केबल्स

२) पर्वती ते लष्कर जलकेंद्र पुणे मनपा २२०० मि.मी. व्यासाची पाईपलाईन (पिण्याची)-१ पाईपलाईन

३) सदरन कमांड (संरक्षण खाते) पुणे-१ ओ.एफ.सी.केबल

(३) हे खरे नाही.

(४) कालवा फुटीची प्राथमिक चौकशी करणेसाठी अधीक्षक अभियंता,पुणे पाटबंधारे प्रकल्प मंडळ,पुणे यांची नियुक्ती मुख्य अभियंता (जसं), पुणे कार्यालयामार्फत केलेली आहे. तसेच शासनाने शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.३७९/१८/सिंव्य कामे दि.०५.११.२०१८ अन्वये पाच सदस्यीय उच्चस्तरीय चौकशी समिती गठित केलेली आहे.

तसेच नुकसान ग्रस्तांना भरपाई देण्याबाबत पुणे महानगर पालिका व महसूल विभागामार्फत पुढील कार्यवाही प्रगतीत आहे. शासन निर्णय महसूल व वन विभाग, शा.नि.क्र.सीएलएस-२०१८/प्र.क्र.२७५/म-०३, दि.०४.१०.२०१८ अन्वये ७३० कुटुंबे बाधित झालेली असून यापैकी ९० घरे पूर्णतः व ६५०

घरांचे अंशतः नुकसान झाल्याचे निदर्शनास येते. शासनाने विशेष बाब म्हणून बाधित झालेल्या आपदग्रस्तांना मदतीचे वाटप करण्यासाठी जिल्हाधिकारी, पुणे यांना रु.३.०० कोटी रक्कम मंजूर केलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोल्हापूर जिल्ह्यातील दुधगंगा (काळम्मावाडी) प्रकल्पांतर्गत
कूर शाखा कालव्याचे अस्तरीकरण करण्याबाबत**

(१७) * १३२८४२ श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यातील दुधगंगा (काळम्मावाडी) प्रकल्पांतर्गत कूर शाखा कालवाची निर्मिती १९९७ मध्ये करण्यात आली असून अद्याप सदर कालव्याचे अस्तरीकरण करण्यात आलेले नसल्याने मोठ्या प्रमाणात पाण्याचे नुकसान होवून शेत जमीन नापीक व क्षारपड होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पोट कालव्याचे अस्तरीकरण करण्याकरीता स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.जलसंपदा मंत्री यांच्याकडे दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाव्दारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर कालव्याची शासनाने पाहणी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार उक्त पोट कालव्याचे अस्तरीकरण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) नाही.

(२) होय.

(३) दुधगंगा (काळम्मावाडी) प्रकल्पांतर्गत कूर शाखा कालव्याची पाहणी करण्यात आली आहे.

(४) दुधगंगा (काळम्मावाडी) प्रकल्पांतर्गत कूर शाखा कालव्याच्या अस्तरीकरणाची तृतीय सु.प्र.मा. मध्ये तरतूद नसल्याने कूर शाखा कालव्याचे

अस्तरीकरणाची कामे हाती घेण्यात आलेली नाहीत. तथापि उजवा मुख्य कालवा व त्याच्या तीनही शाखा कालव्यातून सिंचनासाठी पाणी सोडण्यात येत आहे आणि अस्तरीकरण विरहीत कालव्याची कामे करण्यात आली आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ जिल्ह्यातील पांढरकवडा वन विभागातील लोकवस्तीत
हत्तीने केलेल्या हल्ल्यात एका महिलेचा झालेला मृत्यु**

(१८) * १२८२५७ श्री.राजु तोडसाम (अर्णी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्ह्यातील पांढरकवडा वन विभागातील राळेगाव जंगलक्षेत्रात तेरा जणांचा बळी घेणाऱ्या वाघीणीला जेरबंद करण्यासाठी ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प येथून आणलेला हत्ती बिथरल्याने लोकवस्तीत शिरला आणि त्याच्या हल्ल्यात एक महिला मृत्यूमुखी व एक वृद्ध जखमी झाल्याची घटना माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, हत्तीच्या हल्ल्यात मृत पावलेल्या महिलेच्या कुटुंबीयांना व जखमी झालेल्या वृद्धांस शासनाकडून आर्थिक मदत देण्याबाबत नागरिकांनी मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार मृत पावलेल्या महिलेच्या कुटुंबीयांना व जखमींना शासनाकडून आर्थिक मदत देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) पांढरकवडा वनविभागातील राळेगाव तालुक्यातील जंगल क्षेत्रात १३ जणांचे बळी घेणाऱ्या नरभक्षक वाघीणीला जेरबंद करण्यासाठी मध्य प्रदेशमधून ४ हत्ती व ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प

येथील १ हत्ती असे ५ हत्ती आणण्यात आले होते. त्यापैकी ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प येथून आणलेल्या हत्तीच्या हल्ल्यात दिनांक ०३.१०.२०१८ रोजी सौ.अर्चना मोरेश्वर कुळसंगे यांचा मृत्यु तर श्री.नामदेव सवाई हे जखमी झाले आहेत.

(२), (३) व (४) प्रचलित शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार हत्तीच्या हल्ल्यात मृत झालेल्या महिलेच्या कायदेशीर वारसास रु.१०.०० लक्ष व जखमी व्यक्तीस रु.१.२५ लक्ष अर्थसहाय्य अदा करण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बारड कोपरा (ता.बाभुळगांव, जि.यवतमाळ) पुनर्वसीत गावामध्ये
नागरी सुविधांची कामे अपूर्ण असल्याबाबत**

(१९) * १३२३०३ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बारड कोपरा (ता.बाभुळगांव, जि.यवतमाळ) बेबंळा प्रकल्पामध्ये पुनर्वसीत गाव असून पुनर्वसनामध्ये १८ नागरी सुविधा पुरविण्याबाबत शासन निर्णय असतांना गावामध्ये पुनर्वसनाची कामे अपूर्ण असल्याचे दिनांक २ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुनर्वसीत गावाचे ११ वर्षा पूर्वी पुनर्वसन झाले असताना गावामध्ये रस्ते, नालीचे बांधकाम, स्वच्छता गृह असे अनेक नागरी सुविधा अंतर्गत करावयाची कामे अपूर्ण असल्याचे नागरीकांनी दिलेल्या निवेदनावरून निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर निवेदनाच्या अनुषंगाने शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार पुनर्वसीत गावात अपूर्ण राहिलेली पुनर्वसनाची कामे पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) सदर गावठाणातील १८ नागरी सुविधांपैकी १४ नागरी सुविधांची कामे पूर्ण असून उर्वरित १) उघडी गटारे, २) स्मशानभूमी, ३) शाळेचे वाढीव खोल्याचे बांधकाम, ४) पाणीपुरवठा विहिर व रायझींग मेन कामे अशी ४ कामे अपूर्ण आहेत. सदर कामांची निविदा प्रक्रिया सुरु असून डिसेंबर-२०१९ पर्यंत काम पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(२) गावातील उघड्या गटारांची कामे पूर्ण असून खुल्या जागेतील गटारांची कामे निविदा प्रक्रियेत आहेत. तसेच गावातील अंतर्गत रस्ते व स्वच्छता गृहाचे बांधकाम मूळ नागरी सुविधामध्ये पूर्ण करण्यात आले आहे. तथापि वरील सर्व कामांची दुरुस्ती दर्जेदार नागरी सुविधा मध्ये अंतर्भूत असून सर्व कामे निविदा प्रक्रियेत आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही,

बेंबळा प्रकल्पांतर्गत पुनर्वसित गावठाणांमध्ये दर्जेदार नागरी सुविधा दुरुस्ती व आधुनिकीकरण करणे यासाठी यवतमाळ जिल्ह्याकरिता रु.५४.६६ कोटी व अमरावती जिल्ह्याकरिता रु.३३.८१ कोटी इतक्या किंमतीच्या प्रस्तावास शासन मान्यता प्राप्त असून, सदर कामे डिसेंबर २०१९ पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील वैद्यकीय महाविद्यालये व मुंबईतील रुग्णालयांमधील
डॉक्टर व कर्मचाऱ्यांना क्षयरोगाची लागण झाल्याबाबत**

(२०) * १२६७४३ श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील राज्य शासनाच्या अखत्यारीतील सर जे.जे., जी.टी., सेंट जॉर्ज, राजावाडी रुग्णालय तसेच पालिकेच्या केईएम, कूपर, सायन, नायर तसेच

सिद्धार्थ यासह इतर रुग्णालयात शवविच्छेदन केंद्रे असून मागील १० वर्षात या केंद्रातील २५ कर्मचाऱ्यांचा क्षयरोगाने मृत्यू झाल्याचे व अन्य कर्मचाऱ्यांना क्षयरोगाची लागण झाली असल्याचे दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले. हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, राज्यात ३५ वैद्यकीय महाविद्यालये असून यात काम करणा-या निवासी २१ डॉक्टरांना क्षय रोगाची लागण झाली असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या दुस-या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय ,

(३) असल्यास, मृतदेहाचे शवविच्छेदन करताना अपुरे साहित्य, मास्कचा अभाव, अस्वच्छता अशा विविध कारणांमुळे कर्मचाऱ्यांना विवध संसर्गजन्य रोगांची लागण झाल्याचे आढळून आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, क्षयरोग व अन्य आजारांची लागण होऊ नये यासाठी कामगारांना दर्जेदार साहित्य पुरविण्याची तसेच या कर्मचाऱ्यांची नियमित तपासणी करण्याची मागणी शासनाकडे कर्मचारी संघटनेने केली आहे. हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, राज्यातील वैद्यकीय महाविद्यालये व मुंबईतील रुग्णालयांमधील डॉक्टर व कर्मचा-यांना क्षयरोगाची लागण होऊ नये यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) अंशतः खरे आहे. मागील दहा वर्षात मुंबईतील विविध रुग्णालयांच्या शवविच्छेदन केंद्रातील ६ कर्मचाऱ्यांचा क्षयरोगाने मृत्यू झाला आहे. तसेच ११ जणांना क्षयरोगाची लागण झाली आहे.

(२) चार शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये व रुग्णालयांमधील २१ डॉक्टरांना क्षयरोगाची लागण झाली आहे.

(३) व (४) हे खरे नाही.

(५) रुग्णालयातील शवविच्छेदन करणाऱ्या डॉक्टर व कर्मचाऱ्यांना मास्क, ग्लोव्हज, अँटॉप्सी डिस्पोजेबल गाऊन्स इ.बाबी पुरविण्यात येतात. तसेच दरवर्षी त्यांच्या वैद्यकीय तपासण्या करण्यात येतात व प्रशिक्षण शिबिरे आयोजित करण्यात येतात. रुग्णालयाच्या विविध विभागांमध्ये आणि शवविच्छेदन विभागामध्ये वेळोवेळी निर्जंतुकीकरण करण्यात येते. रुग्णालयांत

येणाऱ्या क्षयरोग बाधीत रुग्णांना तोंडावर मास्क बांधणे आवश्यक करून रुग्ण व इतरही सर्वसामान्य नागरिकांना उघड्यावर सार्वजनिक ठिकाणी थुंकण्यासाठी मनाई असल्याबाबत फलकाद्वारे सूचना दिल्या आहेत. तसेच वायुचा प्रसार संक्रमण नियंत्रण उपाय, किरणोत्सर्ग उपाययोजना करण्यात येतात.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दोंड (जि.पुणे) तालुक्यातील बोरीबेल या ठिकाणी
भुयारी मार्ग करण्याबाबत**

(२१) * १३३२१३ श्री.राहूल कुल (दोंड) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दोंड (जि.पुणे) तालुक्यातील बोरीबेल या ठिकाणी भुयारी मार्ग (RUB) होण्याबाबत व त्यासाठी ५ कोटी रुपयांचा निधी मिळण्याकरिता लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १९ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर मागणीनुसार बोरीबेल या ठिकाणी भुयारी मार्ग (RUB) करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) बोरीबेल ते मळद हा ग्रामीण मार्ग क्र. १७३ असून सदर रस्त्याची एकूण लांबी ५.०० कि.मी. आहे. सदर रस्त्यावरील प्रश्नामध्ये मागणी करण्यात आलेला भुयारी मार्ग पुणे सोलापूर रेल्वेमार्गावर येतो. तथापि, या ठिकाणी भुयारी मार्ग अथवा उड्डाण पुल अस्तित्वात नाही.

सदर भुयारी मार्गाचे काम रेल्वे विभागाच्या हद्दीत असल्याने जिल्हा परिषदेस सदर काम करता येत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

धुळे जिल्हयातील अंगणवाड्यांसाठी निधीची तरतूद करण्याबाबत

(२२) * १२७२५९ श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) धुळे जिल्हयातील २७७ अंगणवाड्या या उघड्या ओटयावर भरत असून यात १६९ नियमित तर १०८ मिनी अंगणवाड्यांचा समावेश असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, धुळे तालुक्यात ५२ अंगणवाड्या या भाड्याच्या खोलीत भरतात, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, त्यानुसार धुळे जिल्हयातील अंगणवाड्यांसाठी निधीची तरतूद करून या अंगणवाड्यांसाठी इमारती बांधण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे आहे. २७७ अंगणवाड्या उघड्यावर भरत नसून समाजमंदीर, शाळा इत्यादी छत असलेल्या ओटयावर भरतात. (२), (३), (४) व (५) सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात अंगणवाडी बांधकामासाठी आदिवासी भागासाठी रु.१६५.५० लाख (अक्षरी रुपये एक कोटी पासष्ट लाख पन्नास हजार मात्र) व बिगर आदिवासी भागासाठी रु.२००.०० लाख (अक्षरी रुपये दोन कोटी मात्र) प्राप्त झालेले असून त्या निधीतून आदिवासी भागातील २५ अंगणवाडी बांधकाम व ३५ अंगणवाडी इमारत दुरुस्ती करणे प्रस्तावित आहेत. तसेच बिगर आदिवासी भागासाठी २४ अंगणवाडी बांधकाम व ८० अंगणवाडी इमारत दुरुस्ती करणे प्रस्तावित आहेत.

सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात अंगणवाडी बांधकामासाठी आदिवासी भागासाठी रु. ५६.३९ लाख (अक्षरी रुपये छप्पन्न लाख एकोणचाळीस हजार मात्र) व बिगर आदिवासी भागासाठी रु.१००.०० लाख (अक्षरी रुपये एक कोटी मात्र) मंजूर करण्यात आलेले असून त्या निधीतून आदिवासी भागातील ६ अंगणवाडी बांधकाम व १९ अंगणवाडी इमारत दुरुस्ती करणे प्रस्तावित आहेत. तसेच बिगर आदिवासी भागासाठी ८ अंगणवाडी बांधकाम व २८ अंगणवाडी इमारत दुरुस्ती करणे प्रस्तावित आहेत.

समुद्रपूर (जि.वर्धा) तालुक्यातील लाल नाला प्रकल्पांतर्गत कोरा ते चिमुर्पर्यंतच्या पाईपलाईनच्या कामात झालेला गैरव्यवहार

(२३) * १३२५५२ श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) समुद्रपूर (जि.वर्धा) तालुक्यातील लाल नाला प्रकल्पांतर्गत कोरा ते चिमुर्पर्यंतच्या पाईपलाईनचे टेंडर हे भूमीगत पाईपलाईनचे असतानाही उघड्यावर पाईपलाईनचे काम झाल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पाईपलाईनचे काम उघड्यावर झाल्याने या भागातील शेतकऱ्यांची गैरसोय होत असून अनेकांची जनावरे यामध्ये दुखापतग्रस्त झालेली असल्याने सदरहू प्रकरणी कंत्राटदारावर गुन्हा दाखल करून कारवाई करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी (हिंगणघाट) मा.जलसंपदा मंत्री यांच्याकडे दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाद्वारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त निवेदनानुसार सदरहू कंत्राटदाराची चौकशी करून त्याच्यावर कारवाई करण्यासह पाईपलाईनचे काम भूमीगत करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) पाईपलाईनच्या एकूण ८४०० मी.लांबी पैकी ९०० मीटर लांबीपर्यंत पाईपलाईन संकल्पित तलांकापेक्षा वर ठेवण्यात आल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) होय.

(३) वरीलपैकी एकूण ९०० मी. पैकी ३०० मी. लांबीतील पाईपलाईन संकल्पित तलांकापर्यंत खाली घेण्यात आली आहे. उर्वरित लांबीतील आवश्यक कार्यवाहीबाबत कंत्राटदाराला निर्देश देण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अलिबाग (जि.रायगड) येथील जिल्हा सामान्य रुग्णालयातील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(२४) * १३०५८१ श्री.धैर्यशील पाटील (पेण) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग (जि.रायगड) येथील जिल्हा सामान्य रुग्णालयाची प्रशासकीय इमारत व प्रशासकीय कामकाज अद्यावत (हायटेक) होत असताना तेथे वैद्यकीय अधिकारी व इतर कर्मचारी तसेच सोयीसुविधांचा व आवश्यक औषधांचा अभाव असल्यामुळे रुग्णांची गैरसोय होत असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त रुग्णालयात तज्ञ डॉक्टरांची १९ पदे मंजूर असून त्यापैकी १६ पदे रिक्त असून वर्ग २ च्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची ४ पदे रिक्त तसेच इतर कर्मचाऱ्यांसह एकूण १७९ पदे रिक्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, रायगड जिल्ह्यातून दररोज शेकडो रुग्ण उपचारासाठी जिल्हा सामान्य रुग्णालयात येत असतात परंतु तज्ञ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांअभावी रुग्णांना मुंबई मधील शासकीय रुग्णालयात अथवा खाजगी रुग्णालयामध्ये उपचाराकरिता जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या जिल्हा सामान्य रुग्णालयातील रिक्त पदे तातडीने भरण्याबाबत व सोयी सुविधांसह आवश्यक औषधांचा पुरवठा करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

रुग्णालयात औषधांचा साठा पुरेसा असून रिक्त वैद्यकीय अधिकारी पदावर राष्ट्रीय आरोग्य अभियानामार्फत विशेषज्ञांची कंत्राटी पद्धतीने नियुक्त्या केल्या असून त्यांच्या मार्फत रुग्णांना गुणात्मक रुग्ण सेवा दिली जात आहे.

(३) हे खरे नाही.

१६ पदे रिक्त असली तरी रुग्णसेवेसाठी एन.एच.एम. अंतर्गत कंत्राटी स्वरूपात भूलतज्ञ:-०३, स्त्रीरोग तज्ञ:-०२, सर्जन:- ०२, दंतचिकीत्सकतज्ञ:- ०१, विशेषज्ञांची कंत्राटी तत्वावर पदे भरलेली आहेत.

उपचारार्थ आलेला अतिगंभीर रुग्ण पुढील उपचारार्थ संदर्भित केले जातात.

(४) वैद्यकीय अधिकारी गट-अ संवर्गातील रिक्तपदे भरण्याबाबतची कार्यवाही शासनस्तरावर सुरु आहे.

स्थानिक औषध खरेदीसाठी निधी उपलब्ध करून दिला असून जिल्हा नियोजन समितीच्या निधीतून औषधी खरेदी करण्याची परवानगी देण्यात आली आहे. त्यानुसार स्थानिक स्तरावर औषधी खरेदी करण्यात येतात.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

सहयाद्रीच्या घाटमाथ्यावरील टाटा कंपनीच्या सहा धरणातील पश्चिमेकडे जाणारे पाणी पूर्वेकडे वळविण्यासाठी नेमलेल्या समितीबाबत

(२५) * १२९३९२ श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सहयाद्रीच्या घाटमाथ्यावर टाटा कंपनीने बांधलेल्या सहा धरणातील दुष्काळी भागात येणारे सुमारे ४८.९७ टीएमसी पाणी वीज निर्मितीसाठी शासनाने पश्चिमेकडे वळविले असल्याचे दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदरहू पाणी टप्प्याटप्प्याने पूर्वेकडे वळवून दुष्काळी भागाला शेती व पिण्यासाठी देण्याबाबत शासनाने ९ तजांची एक समिती गठीत केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या समितीत समावेश केलेल्या तजांची नावे काय आहेत व समिती याबाबतचा अहवाल शासनाकडे किती दिवसात सादर करणार आहे,
- (४) असल्यास, या प्रकरणाची सद्यःस्थिती काय आहे ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) नाही.

टाटा जलविद्युत प्रकल्पाद्वारे मागील ९० वर्षांपासून मुळशी व इतर धरणातून कृष्णा पाणी तंटा लवादाने विहित केल्यानुसार भीमा उपखोऱ्यातील दरवर्षी सरासरी ४२.५ अ.घ.फू. पाणी पश्चिमेकडे वीज निर्मितीसाठी वळविणेत येते.

(२) होय.

कोयना जलविद्युत प्रकल्प व टाटा जलविद्युत प्रकल्प समुहातून वीजनिर्मितीसाठी कृष्णा खोऱ्यातील विपुलतेच्या कोकण खोऱ्यात/ भागात वळविणेत येणारे पाणी टप्प्याटप्प्याने कमी करण्याच्या शक्यतेचा अभ्यास करण्यासाठी शासनाने दि. २.८.२०१८ च्या शासन निर्णयाद्वारे श्री.अ.पा.भावे, निवृत्त सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, यांचे अध्यक्षतेखाली अभ्यास गटाची स्थापना केली आहे. तसेच दि. १४.८.२०१८ व दि. १५.११.२०१८ च्या शुध्दीपत्रकाद्वारे अतिरिक्त सदस्यांचा त्यात समावेश करण्यात आला आहे.

(३) सदर अभ्यास गटात खालील सदस्यांचा समावेश आहे.

१. श्री. अ.पा.भावे, निवृत्त सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग (अध्यक्ष)
२. श्री.श्री.ना.हुद्दार, निवृत्त सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग (सदस्य)
३. श्री.दि.मा.मोरे, निवृत्त महासंचालक, मेरी, नाशिक (सदस्य)
४. मुख्य अभियंता (स्था), जलविद्युत प्रकल्प व गुणनियंत्रण, पुणे (सदस्य)
५. मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, पुणे (सदस्य)
६. मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, कोकण प्रदेश, मुंबई (सदस्य)
७. अधीक्षक अभियंता, पुणे पाटबंधारे मंडळ, पुणे (सदस्य सचिव)
८. अॅड.राहुल सुभाषराव कुल, मा. विधानसभा सदस्य, दौंड, जिल्हा पुणे (अशासकीय सदस्य)

९. श्री.सुजितसिंह मानसिंह ठाकुर, मा. विधानपरिषद सदस्य, उस्मानाबाद (अशासकीय सदस्य)
१०. श्री.प्रशांत रामशेठ ठाकुर, मा. विधानसभा सदस्य, पनवेल, जि. रायगड (अशासकीय सदस्य)
११. श्री.ए.जी.पाटील, Head-Hydros (टाटा पॉवर कंपनीचे प्रतिनिधी) (सदस्य)
१२. श्री.कैलाश चिरुटकर, कार्यकारी संचालक (संचलन), महानिर्मिती कंपनी (महाजनकोचे प्रतिनिधी) (सदस्य)
१३. श्री.शंकरराव नागरे, सदस्य, मराठवाडा विकास महामंडळ, औरंगाबाद (सदस्य)
१४. श्री.बी.बी.लोहार, अधीक्षक अभियंता, ठाणे पाटबंधारे मंडळ, ठाणे (सदस्य)
सदर अभ्यास गटाने त्यांचा अहवाल तीन महिन्यात शासनास सादर करणे अपेक्षित.
- (४) सदर अभ्यास गटाची कार्यवाही प्रगतीत आहे.

**तासगांव, जत व कवठेमहांकाळ (जि.सांगली) या टंचाईग्रस्त तालुक्यांना
म्हैसाळ योजनेतून पाणी आवर्तन सुरु करण्याबाबत**

- (२६) * १२८६३७ श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ),
श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड) :
सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) तासगांव, जत व कवठेमहांकाळ (जि.सांगली) या तालुक्यांत पाण्याची टंचाई निर्माण झाली असून शेतकऱ्यांना म्हैसाळ योजनेचे पाणी उपलब्ध होऊ शकत असताना या म्हैसाळ योजनेचे आवर्तन अद्यापही सुरु झालेले नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार उक्त तालुक्यातील शेतकऱ्यांना म्हैसाळ योजनेतून पाणी आवर्तन सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

सन २०१८-१९ मध्ये पावसाळी हंगामात पावसाने ओढ दिल्याने, सदर योजनेचे खरीप-रब्बी आवर्तन दि. ०८/१०/२०१८ पासून सुरु करून मिरज, कवठेमहांकाळ, तासगांव व जत तालुक्यातील प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रात सिंचनासाठी व टंचाई निवारणार्थ पाणी उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही

**महाड (जि.रायगड) तालुक्यातील प्राथमिक शाळांच्या
इमारतींची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(२७) * १२७०३८ श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाड (जि.रायगड) तालुक्यातील ग्रामीण भागामध्ये असलेल्या प्राथमिक शाळांच्या इमारतीपैकी सुमारे ४३ पेक्षा अधिक शाळांच्या इमारती नादुरुस्त असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू शाळा इमारतींच्या दुरुस्तीचा प्रस्ताव सन २०१७-१८ मध्ये शासनाकडे पाठविण्यात आलेला असतानाही अद्यापपर्यंत या प्रस्तावावर कोणतीच कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार उक्त शाळांची दुरुस्ती तातडीने करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) सर्व शिक्षा अभियान अंतर्गत U-DISE २०१७-१८ मध्ये वार्षिक कार्ययोजनांतर्गत सन २०१८-१९ साठी रायगड जिल्ह्यात एकूण १९१ शाळांच्या ४०३ वर्गखोल्या मोडकळीस आल्याने व ६७० शाळांची मोठी दुरुस्ती आवश्यक असल्याने मागणी प्रस्ताव महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांच्याकडे सादर करण्यात आले आहेत.

यामध्ये महाड तालुक्यातील १२ इमारती मोडकळीस आल्याने पुर्नःबांधणीसाठी व ८३ प्रस्ताव दुरुस्तीसाठी सादर करण्यात आले आहेत. शाळा इमारत पुर्नबांधणी व शाळांची दुरुस्ती याबाबतची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला जिल्ह्यातील सर्वोपचार रुग्णालयातील डॉक्टरांच्या
निष्काळजीपणामुळे रुग्णाचा झालेला मृत्यु**

(२८) * १३३४१५ श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व) : सन्माननीय
वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोला जिल्हयातील सर्वोपचार रुग्णालयातील डॉक्टरांच्या निष्काळजीपणामुळे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान रुग्णाचा मृत्यू झाला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, प्रस्तुत प्रकरणाची चौकशी करण्यासाठी चौकशी समिती गठीत करण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त चौकशी समितीच्या अहवालाचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार प्रस्तुत प्रकरणी दोषी असलेल्या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) होय.

(३) चौकशी समितीच्या निष्कर्षानुसार रुग्णाचा मृत्यू वैद्यकीय निष्काळजीपणामुळे झालेला नाही. सबब, डॉक्टरांवर कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात मोतीबिंदू शस्त्रक्रिया लेन्स व इतर साहित्यांच्या अभावी प्रलंबित असल्याबाबत

(२९) * १३३२९७ श्री.उन्मेश पाटील (चाळीसगाव) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य मोतीबिंदू मुक्त करण्याच्या उद्देशाने शासनाने सुरु केलेल्या मोहिमेला आरोग्य विभागाकडून लेन्स व इतर साहित्यांचा पुरवठा होत नसल्याने लाखो मोतीबिंदू शस्त्रक्रिया प्रलंबित असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात सुमारे १७ लाख रुग्णांच्या मोतीबिंदू शस्त्रक्रिया प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,
 (४) असल्यास, त्यानुसार प्रलंबित असलेल्या मोतीबिंदु शस्त्रक्रिया विनाविलंब होण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

- (२) हे खरे नाही.
 (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चासकमान (ता.खेड, जि.पुणे) धरणाचा डावा कालवा
 फुटल्याने शेतकऱ्यांचे झालेले नुकसान**

(३०) * १३४०७५ श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चासकमान (ता.खेड, जि.पुणे) धरणाचा डावा कालवा दिनांक ६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पहाटे फुटल्याने कालव्यालगत असणाऱ्या रेटवडी गावातील शेतकऱ्यांच्या घरात पाणी शिरून घरांचे व शेतीचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, कालव्याचे अस्तरीकरण न झाल्यामुळे कालव्याची पाणी गळती होवून अनेक जमिनी नापीक झाल्या असून रेटवडी गावाच्या पवार वस्तीतील ग्रामस्थांनी कालवा फुटण्याच्या संभाव्य धोक्याबाबत अनेक वेळा लेखी तक्रारी देवूनही चासकमान प्रकल्पाच्या अभियंत्यांनी दुर्लक्ष केले, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार संभाव्य धोक्याबाबत तक्रार करूनही वेळीच दखल न घेणाऱ्या अभियंत्यांवर कारवाई करून शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही. या भागातील कालव्या भरावातून गळतीचे प्रमाण वाढले होते. तथापि प्रकल्प अभियंत्यांनी वेळीच विसर्ग टप्प्याटप्प्याने कमी करून बंद केला व यांत्रिकी विभागाच्या मशीनरीच्या सहाय्याने कालवा भराव दुरुस्ती करून विसर्ग पूर्ववत सुरु केला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कारभाटले चर्मकारवाडी ते अणदेरी (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी)

दरम्यान शास्त्री नदीवरील पादचारी पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत

(३१) * १३०२१० श्री.संजय कदम (दापोली) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कारभाटले चर्मकारवाडी ते अणदेरी (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) दरम्यान शास्त्री नदीवर तात्पुरता पादचारी पूल असून तो जीर्ण व धोकादायक झालेला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कारभाटले येथे प्राथमिक शाळा, ग्रामपंचायत, प्राथमिक आरोग्य केंद्र व पोस्ट ऑफीस, रेशन दुकान इत्यादी असल्यामुळे अणदेरी ग्रामस्थांना कारभाटले येथे रोज ये-जा करावी लागत असून विद्यार्थ्यांनासुध्दा याच ब्रीज वरून ये-जा करावी लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कारभाटले येथे जाण्यासाठी एस.टी. व इतर वाहतुकीने संगमेश्वर, अंत्रवली मार्गे जाण्यासाठी १५ कि.मी अंतर जावे लागत असून हा रस्ता खर्चिक व वेळ घेणारा असल्यामुळे अणदेरी गावातील ग्रामस्थांना या जीर्ण झालेल्या पादचारी पूलावरूनच जावे लागत असून रुग्णांना घेऊन जाण्यासाठी काही वेळा डोलीचा देखील वापर करावा लागतो, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, निर्मल ग्रुप ग्रामपंचायत कारभाटले (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) या ग्रुप ग्रामपंचायतीने अणदेरी कारभाटले दरम्यान शास्त्री नदीवर वाहतुकीचा ब्रीज बांधण्याबाबत ठराव पारित करून रत्नागिरी जिल्हा परिषदेकडे दिनांक ७ जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पाठविला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने कोणता निर्णय घेतला आहे वा घेण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२) व (३) होय, हे खरे आहे. कारभाटले चर्मकारवाडी ते अणदेरी दरम्यान शास्त्री नदीवर लोखंडी स्ट्रक्चरचा साकव असून गंजलेला असल्याने सद्यस्थितीत सदर साकवावरील वाहतुक बंद केलेली आहे.

(४) जिल्हा परिषदेकडे याबाबतचा पत्रव्यवहार प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(५) विषयांकित कारभाटले चर्मकारवाडी ते अणदेरी हा पूल पायवाटेवर असून लोखंडी स्ट्रक्चरचा (साकव) आहे. या साकवाच्या दुरुस्तीचे काम सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे मंजूर आहे.

राज्यातील आरोग्य सेवेचा आर्थिक अनुशेष कायम असल्याबाबत

(३२) * १२८२७९ श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सन २०१८-१९ या वर्षाकरीता राज्यातील ग्रामीण रुग्णालये, प्राथमिक आरोग्य केंद्र व उपकेंद्रास लागणा-या रुग्णवाहिका, वैद्यकिय उपकरणे व इतर साधनसामुग्रीसाठी १०८ कोटी ३८ लाख रुपये ठेवण्याचे निर्देश मा.राज्यपाल महोदयांनी शासनास दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भासाठी ९.०५ कोटी मराठवाड्यासाठी २४.०५ कोटी व उर्वरित महाराष्ट्रासाठी ७५.२८ कोटी रुपये देण्याचे सूचित करण्यात आले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या निधीपैकी विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्रासाठी आतापर्यंत किती निधी खर्च करण्यात आलेली आहे,

(४) पूर्ण निधी खर्च झालेला नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

प्रादेशिक अनुशेष अंतर्गत ग्रामीण रुग्णालय बांधकाम, साहित्य सामुग्री व उपकरणे खरेदीसाठी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र व उपकेंद्र बांधकाम, दुरुस्ती तसेच साहित्य सामुग्री खरेदीसाठी सन २०१८-१९ या वर्षासाठी रु.१०८३८.३३ लक्ष नियतव्यय मंजूर करण्यात आला आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) सन २०१८-१९ मध्ये मंजूर रु.१०८३८.३३ लक्ष पैकी रु. ८४१९.०० लक्ष इतका निधी वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात आली असून रु. ३२७ लक्ष निधी खर्च झाला आहे. उर्वरित निधी वितरीत करण्याची व खर्च करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

**मालेगाव (जि.नाशिक) येथील शासकीय नर्सिंग महाविद्यालयाच्या
वस्तीगृहात सोयीसुविधा उपलब्ध करण्याबाबत**

(३३) * १२९५३८ श्री.आसिफ शेख (मालेगांव मध्य), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मालेगाव (जि.नाशिक) येथे शासकीय नर्सिंग महाविद्यालय सुरु करण्यात आले असून सदर महाविद्यालयामधील मुलींच्या वस्तीगृहामध्ये सोयीसुविधांचा अभाव असल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर नर्सिंग महाविद्यालयाच्या वस्तीगृहामधील सोयीसुविधाकरीता १ कोटी ५० लाख रुपयांचा निधी त्वरीत उपलब्ध करून देण्यात यावा अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने नर्सिंग महाविद्यालयाच्या वस्तीगृहामधील सोयीसुविधाकरीता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) आरोग्य सेवा संचालनालयाने परिचारीका प्रशिक्षण केंद्रात एएनएम व जीएनएम बॅच सुरु करण्यासाठी आवश्यक साधनसामुग्री घेण्यासाठी रु.२० लक्ष मंजूर केले असून, सदर निधी मधून दि.२१.०८.२०१८ रोजी ७० पलंग, ७० गाद्या व १०० स्टुडंट चेअरची खरेदी करून त्याचा पुरवठा करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मांडला (ता.मुरुड, जि.रायगड) पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत

(३४) * १२७९५३ श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.सुरेश लाड (कर्जत) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मांडला (ता.मुरुड, जि.रायगड) ग्रामपंचायत हद्दीत असणाऱ्या मांडला पुलाची मोठ्या प्रमाणात दुरावस्था झाली असून पुलावर मोठमोठे खड्डे पडल्याने पुलावरून प्रवास करणे धोक्याचे झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पुलावरून महाराष्ट्र राज्य परिवहन मंडळाची एसटी बस सेवा बंद केल्यामुळे विद्यार्थी व नागरिकांची गैरसोय होत असल्याचे तसेच सदरील पुलामुळे जोडल्या गेलेली मांडला गाव, चाफेवाडी, महाळूनगे, महाळूनगे आदिवासी वाडी व भोईघर ग्रामपंचायत हद्दीतील बेलवाडी फणसाड धबधबा, काकलघर ग्रामपंचायत यांसह अनेक गावांचा संपर्क तुटण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहे व त्यानुसार सदर पुलाची तातडीने दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) होय, जुलै व ऑगस्ट मध्ये अतिवृष्टीचा धोका लक्षात घेवून एस.टी.ची वाहतुक बंद करण्यात आली होती सदरस्थितीत खड्ड्यांची दुरुस्ती करण्यात आली असून एस.टी.वाहतुक पुन्हा सुरु करण्यात आली आहे.
 (३) जिल्हा परिषदेमार्फत सदर पुलाची पाहणी करण्यात आली आहे.
 (४) प्रश्नांकित पुल हा सुमारे १९६० च्या सुमारास बांधलेला असून या पुलाचे डेकस्लॅब च्या खालील बाजूची सळई उघडी पडली आहे. त्यामुळे सदर पुलाची दुरुस्ती करणे आवश्यक असल्याने अंदाजपत्रक जिल्हा नियोजन समितीकडे जिल्हा परिषदेने सादर केलेले आहे.
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

उदंचन जलविद्युत प्रकल्प उभारण्याचे काम प्रलंबित असल्याबाबत

(३५) * १३२४२० श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात सध्या असलेल्या ३६०० मेगावॉट उर्जेच्या क्षमतेत वाढ करण्यासाठी साडेआठ हजार मेगावॉट जलविद्युत क्षमतेचे १२ उदंचन जलविद्युत प्रकल्प उभारण्याचा सन २०१४ मध्ये शासनाने निर्णय घेतला असून त्यानुसार जलविद्युत विभागाने त्याबाबतचे प्रस्ताव त्याच सुमारास (२०१४ मध्ये) शासनाकडे मंजूरीसाठी सादर केले आहेत, हे खरे आहे काय
 (२) असल्यास, याप्रकरणी ४ वर्षांपेक्षाही अधिक कालावधी होऊन देखील अद्याप एकही उदंचन प्रकल्पाची उभारणी करण्यात आली नसल्याने तसेच

त्यापैकी पुणे जिल्ह्यातील वरंधा घाट आणि वरसगांव या दोनच प्रकल्पांच्या प्राथमिक अन्वेषण अहवालास शासनाने केवळ मंजूरी दिली असल्याचे दिनांक १७ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार प्रलंबित असलेले सदरचे उदंचन जलविद्युत प्रकल्प तात्काळ उभारण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) होय. शासनाने शासन निर्णय क्र.ई-प्रशा १०१३/ (१९६)/ १३/लपा-१, दिनांक १२.०६.२०१३ अन्वये जलसंपदाचे विजन २०२० निश्चित करण्यासाठी अभ्यास गटाची स्थापना केली होती.

त्याअंतर्गत या अभ्यास गटाने अंतिम केलेल्या विजन २०२० दस्तावेजात या १२ प्रकल्पांचा समावेश होता. यापैकी काही प्रकल्पांचे सर्वेक्षण व अन्वेषणाचे प्रस्ताव शासनास मंजूरीसाठी सादर करण्यात आले आहेत.

- (२) शासनाने आतापर्यंत वरसगांव, वरंधघाट तसेच पानशेत, कोयना टप्पा-६ व आटवण या प्रकल्पांसाठी आवश्यक प्राथमिक सर्वेक्षण व अन्वेषणाचे कामास प्रशासकीय मान्यता दिलेली आहे.

तसेच वरसगांव व वरंधघाट या प्रकल्पांच्या प्राथमिक अन्वेषण अहवालास (PIR) प्रादेशिक कार्यालयाने मान्यता प्रदान केलेली आहे. परंतु या प्रकल्पांच्या सर्वेक्षणाला स्थानिक पातळीवर विरोध होत असल्याने या प्रकल्पांचे स्थान बदलून कमीत कमी बुडीत क्षेत्र येईल अशा प्रकारे पुनःसर्वेक्षण करण्यात येत आहे.

- (३) उदंचन जलविद्युत प्रकल्पांच्या सर्वेक्षणामध्ये वारंवार स्थानिक लोकांचा विरोध होत आहे. त्यामुळे प्रकल्पामध्ये कमीत कमी बुडीत क्षेत्र येण्याच्या दृष्टीने वारंवार प्रकल्पाच्या कार्यक्षेत्रामध्ये बदल करावा लागत आहे. त्यामुळे या प्रकल्पांचे सर्वेक्षण व अन्वेषण, प्राथमिक अहवाल व सविस्तर अहवाल तयार करणे इत्यादी कामास विलंब होत आहे. तसेच उदंचन जलविद्युत प्रकल्प यशस्वीरित्या पूर्ण करून राबविण्यासाठी त्यांना उदंचनाकरिता आवश्यक असणारी किमान मागणीच्या काळातील शिल्लक वीजेची (Off

Peak energy) उपलब्धता हा सर्वात कळीचा मुद्दा आहे. Off Peak energy उपलब्ध असल्यावरच उदंचन जलविद्युत प्रकल्प बांधणे शक्य आहे. तसेच off Peak energy किती दराने उपलब्ध होईल यावरच प्रकल्पाची आर्थिक व्यवहार्यता अवलंबून असते. यास्तव off Peak energy च्या उपलब्धतेबाबत राज्याचा उर्जाविभाग, महाजनको/महावितरण या कंपन्यांकडे पाठपुरावा सुरू आहे.

याशिवाय उदंचन जलविद्युत प्रकल्पांसाठी मोठ्या प्रमाणात भांडवली गुंतवणूक अपेक्षित असून, सदर प्रकल्प BOT पध्दतीने घेण्याची बाब विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बाल वसतीगृहात होत असलेल्या गैरप्रकाराबाबत

(३६) * १२६८०६ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यसरकारच्या नियमानुसार अनाथ बालकांना परस्पर व बेकायदा बालगृहामध्ये ठेवता येत नसून ते बाल वसतीगृह बाल न्याय हक्क अधिनियमांतर्गत नोंदणीकृत असणे अनिवार्य असून शासनाच्या स्थानिक बालकल्याण समितीची अनाथ बालकांना बाल वसतीगृहा मध्ये सामावून घेण्याबाबत मंजूरी घ्यावी लागते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबईतील अंधेरी येथील एक प्रतिष्ठित बाल वसतीगृहात बाल न्याय हक्क अधिनियमांतर्गत नोंदणी न करता अनाथ मुलांना बेकायदेशीररित्या ठेवण्यात आल्याची कबुली त्या संस्थेने राज्य बाल हक्क आयोगाकडे झालेल्या सुनावणीमध्ये दिली असल्याची बाब दिनांक ९ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबईसह राज्यातील इतर बालगृहात अनाथ बालकांची नोंदणी न करता व बालकल्याण समितीची परवानगी न घेता परस्पर अनाथ मुलांना बेकायदेशीररित्या ठेवण्यात येत असल्याचे देखील निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (५) असल्यास, त्यानुसार राज्यातील बाल वसतीगृहात आढळणारे गैरप्रकार रोखण्यासाठी उपाय योजना करण्याबाबत व अंधेरी येथील बाल वसतीगृहात घडलेल्या गैरप्रकारास जबाबदार असणा-या संबंधित दोषीवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) नाही.

(४) व (५) महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगाकडे दाखल तक्रार प्रकरण क्रमांक ६३/२०१७-१८ मध्ये पिडीत मुलीने पोलीसांना दिलेल्या निवेदनात तिला कोणीही पालक नसल्याचे म्हटले आहे. तसेच फातिमाश्रय कॉन्वेट, अंधेरी (पूर्व) या संस्थेने दाखल प्रतिज्ञापत्रामध्ये पिडीत मुलगी त्यांच्या संस्थेमध्ये सन २००३ पासून राहत असल्याचे नमुद केले आहे.

सदर प्रकरणी बाल न्याय अधिनियम अंतर्गत सदर संस्था नोंदणीकृत नसताना अनाथ मुलीस संस्थेत ठेवलेची बाब महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोगास निदर्शनास आल्याने त्यांनी त्याबाबत गंभीर दखल घेऊन संबंधित बाल कल्याण समिती व चाईल्डलाईन यांना संयुक्तरित्या चौकशीचे निर्देश दिले आहेत, त्याचा अहवाल अद्याप शासनास अप्राप्त आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात बालमृत्यू व नवजात शिशूच्या मृत्यूमध्ये झालेली वाढ

(३७) * १२६४५६ श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.सुनिल केदार

(सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात पोषण आहाराअभावी मृत्यूच्या छायेत १ लाख २२७ बालके असून आदिवासी भागातील बालकांची संख्या ३८ हजार १९९ इतकी असताना ० ते ५ वयोगटातील एकूण १२६१ बालमृत्यू झाले असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान मोहिमेअंतर्गत राज्यातील नवजात शिशूचा मृत्यू दर १० पर्यंत आणण्याचे उद्दिष्ट राज्य शासनाने सन २०१३ मध्ये निश्चित केले असून आजतिमिस राज्यातील नवजात शिशूचा मृत्यूंचा दर १९ एवढा असल्याने आरोग्य विभाग अद्यापयर्त उद्दिष्टाच्या जवळपासही पोहोचले नसल्याचे स्पष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यातील महापालिका क्षेत्रात गेल्या तीन वर्षांत ३१ हजार ३३४ नवजात शिशुचे मृत्यू झाले असून मुंबईत १४ हजार १३६ नवजात शिशुचे मृत्यू झालेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, नवजात शिशूच्या उपचारांसाठी विशेष कक्ष स्थापन करण्याची गरज असताना पुरेशा प्रमाणात विशेष कक्ष स्थापन करण्यात आलेले नाहीत तसेच डॉक्टरांची अपुरी संख्या हे ही बालकांच्या मृत्यूचे कारण आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, राज्यात बालमृत्यू व नवजात शिशू मृत्यू होत असलेल्या कारणाच्या अनुषंगाने बालमृत्यू व नवजात शिशूचे मृत्यू रोखण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) होय. अंशतः खरे आहे.

(२) नाही.

सन २००८ मध्ये नवजात शिशू मृत्यूदर २४ होता. सन २००८ ते सन २०१६ या कालावधीत हा मृत्यूदर ११ अंकांनी कमी होऊन १३ पर्यंत खाली आलेला आहे.

(३) नाही.

(४) नाही.

(५) व (६) राज्यभरात व आदिवासी भागात बालमृत्यू व नवजात शिशूंचे मृत्यू टाळण्यासाठी बऱ्याच उपाययोजना राबविल्या जातात. त्यामध्ये प्रसुतीपूर्व व प्रसुतीनंतर माता व बालकांचे लसीकरण करणे, नवजात बालकांची काळजी घेणे, त्यांना स्थिरीकरण कक्षात ठेवणे, आवश्यकतेनुसार नवजात बालकांना विशेष काळजी कक्षात ठेवणे, मानवविकास कार्यक्रमांतर्गत तज्ञांमार्फत तपासणी करून उपचार करणे, नवसंजीवनी कार्यक्रमांतर्गत तपासणी व उपचार करणे. तसेच बालक व नवजात शिशू यांना जंतूसंसर्ग, जन्मतः श्वसावरोध, श्वसनाचा जंतूसंसर्ग होणार नाही याबाबत काळजी घेणे, कमी दिवसाचे बाळ व जन्मतः कमी वजन असलेल्या बाळाची विशेष काळजी घेणे, दरवर्षी जुलै महिन्यात अतिसार नियंत्रण पंथरवडा राबविणे इ. उपाययोजनांचा समावेश आहे.

सोलापूर-धुळे राष्ट्रीय महामार्गासाठी ११.७८ हेक्टर

वनक्षेत्र वळते करण्याबाबत

(३८) * १३३१३९ श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर-धुळे राष्ट्रीय महामार्गासाठी गांधेली आणि देवळाई (जि.औरंगाबाद) परिसरातील वन विभागाच्या ११.७८ हेक्टर जमिनीचे भूसंपादनास विलंब झाला असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, औरंगाबाद शहराजवळील सदरचे भूसंपादनास विलंब झाल्याने महामार्गाचे काम वेळेवर पूर्ण होण्यास अडचणी निर्माण झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार उक्त महामार्गासाठी औरंगाबाद जिल्ह्यातील आवश्यक जमिनीचे तातडीने भूसंपादन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२), (३) व (४) भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण, औरंगाबाद यांनी दि.२२.१०.२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सोलापूर ते धुळे या राष्ट्रीय महामार्गाकरीता मौ. देवळाई व मौ.सातारा (जि.औरंगाबाद) येथील एकूण ११.७८ हेक्टर वनक्षेत्र वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० अंतर्गत वळते करणेबाबतचा प्रस्ताव उपवनसंरक्षक, औरंगाबाद यांना सादर केला आहे. सादर प्रस्तावावर सद्यस्थितीत अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व केंद्रस्थ अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे स्तरावर संस्करण सुरू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात हत्ती रोगाचे रुग्ण आढळून आल्याबाबत

(३९) * १२६८५२ श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील १७ जिल्ह्यात हत्ती रोगाचा मोठ्या प्रमाणात प्रादुर्भाव झाला असून ठाणे व पालघर जिल्ह्यात या रोगाची साधारणपणे ९७१ व्यक्तींना लागण झाली असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान केलेल्या पाहणीत निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, हत्तीरोगाचा वाढता प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

(२) हत्तीरोगाचा वाढता प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी रात्रसर्व्हेक्षण, अळीनाशक फवारणी, किटक शास्त्रीय सर्व्हेक्षण, जिवशास्त्रीय उपाययोजना, मॉरबिडीटी मॅनेजमेंट, आरोग्यशिक्षण, हायड्रोसील शस्त्रक्रिया, एकदिवसीय सामुदायिक उपचार इत्यादी उपाययोजना नियमितपणे राबविण्यात येतात.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे घुईखेड (ता.चांदूर रेल्वे, जि.अमरावती) येथील खारवघळ नाल्यावर केलेल्या कामामुळे वहिवाटीचा रस्ता बंद झाल्याबाबत

(४०) * १२९८९६ प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे घुईखेड (ता.चांदूर रेल्वे, जि.अमरावती) येथील खारवघळ नाल्यावर जलयुक्त शिवार योजने अंतर्गत जिल्हा परिषद (ल.पा.) व मृद व जलसंधारण विभागामार्फत दोन साठवण बंधारे नाला खोलीकरणासह बांधण्यात आले असून सदर विभागाच्या यंत्रणेच्या सदोष कामामुळे तेथील शेतकरी व शेतमजुरांचा येण्या जाण्याचा रस्ता बंद झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी उपविभागीय अधिकारी तथा अध्यक्ष, जलयुक्त शिवार अभियान, चांदूर रेल्वे उपविभाग यांना दिनांक ३ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी पत्राद्वारे कळविले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्याचे निष्कर्ष काय आहेत,

(४) असल्यास, त्यानुसार मौजे घुईखेड येथील शेतकरी व शेतामजुरांच्या येण्या जाण्याचा बंद झालेला रस्ता पूर्ववत करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय. उपविभागीय जलसंधारण अधिकारी, जिल्हा परिषद (लघु पाटबंधारे), मृद व जलसंधारण उपविभाग, तिवसा यांचे अहवालानुसार साठवण बंधारा घुईखेड क्र.२ चे बांधकाम शेतकऱ्यांच्या वहिवाटीच्या रस्त्याच्या उर्ध्व बाजूस अंदाजे ५० मीटर अंतरावर आहे. त्यामुळे सदर बंधाऱ्याचे बुडीत क्षेत्रामध्ये वहिवाटीचा रस्ता बुडत नाही. तसेच साठवण

बंधारा घुईखेड क्र.१ चे उर्ध्व बाजूचे खोदकाम शेतकऱ्यांच्या वहिवाटीच्या रस्त्यास अंदाजे ३० मीटर खालील बाजूस आहे त्यामुळे वहिवाटीच्या रस्त्यास बंधाऱ्याच्या पाण्यामुळे कुठलीही अडचण निर्माण होत नाही. तथापि, सदर भाग हा काळ्या मातीचे क्षेत्र असल्याकारणाने व नाला क्रॉसिंगवर पुल/खडीकरण झाले नसल्यामुळे पावसाळ्यामध्ये जाण्या येण्यास अडचण निर्माण होत असल्याचे दिसून येते.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जलसंपदाच्या कार्यालयात विनावापर पडून असलेली यंत्रे गाळ
काढण्याच्या कामाकरिता वापरण्याबाबत**

(४१) * १२७६०० अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जलसंपदा विभागाच्या पुणे कार्यालयाने सांगोला येथील कालव्यातील गाळ काढण्याकरिता दोन उत्खनन करणारी यंत्रे व चार डंपर्स भाड्याने घेण्यासाठी सुमारे २७ लाख रुपयांची निविदा तसेच नीरा उजव्या कालव्यातील गाळ काढण्याच्या कामाकरिता पाच लोडर्स भाड्याने घेण्यासाठी सुमारे १५ लाख रुपयांची निविदा काढण्यात आल्याची बाब माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, सोलापूर या जलसंपदाच्या कार्यालयात विभागाच्या मालकीची व जलयुक्त शिवाराच्या कामांसाठी वापरण्यात आलेली यंत्रेही विनावापर पडून असताना भाडेतत्वावर नवी यंत्रे आणण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, सदर काढण्यात आलेली निविदा रद्द करून विनावापर पडून असलेली यंत्रे गाळ काढण्याच्या कामाकरिता वापरण्यात यावी तसेच या

प्रकरणाची चौकशी करण्यात यावी अशी मागणी सजग नागरिक मंचाने शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर मागणीनुसार काढण्यात आलेली निविदा रद्द करून विनावापर पडून असलेली यंत्रे गाळ काढण्याच्या कामाकरिता वापरण्यासह या प्रकरणाची चौकशी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे खरे आहे.

(२) नाही.

(३) होय.

(४) उपरोक्त दोन्ही निविदा तांत्रिक कारणास्तव रद्द करण्यात आल्या आहेत. याबाबत मुख्य अभियंता (यांत्रिकी) यांच्याकडून अहवाल शासनास दि.१३.११.२०१८ रोजी प्राप्त झाला असून सदर अहवालाची शासन स्तरावर छाननी करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विदर्भातील सहा जिल्ह्यातील बालकांना देण्यात आलेली पोलिओची लस सदोष असल्याबाबत

(४२) * १२७२५४ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.अनिल (अण्णा) गोटे (धुळे शहर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव

रेल्वे), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.राहुल बोंदे (चिखली), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पोलिओ या असाध्य रोगाचे निर्मूलन करण्यासाठी भारत सरकारकडून लसीकरण मोहीम राबविली जात असून गाझियाबादमधील बायो-मेड प्रा.लि. या औषध निर्मिती करणा-या कंपनीने सदर पोलिओची लस सदोष बनवली असल्याची माहिती माहे, सप्टेंबर २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे,हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात या लसीच्या वापरावर बंदी जरी घातलेली असली तरी माहे जुलै २०१७ पासून याच कंपनीची लस पूर्व विदर्भातील चंद्रपूर जिल्हयात १६ हजार, गडचिरोली जिल्हयात ७ हजार, भंडारा जिल्हयात ७ हजार, गोंदिया जिल्हयात ७ हजार, वर्धा जिल्हयात १५ हजार, नागपूर शहरात १२ हजार, एनएमसी नागपूर २३ हजार अशाप्रकारे सहा जिल्हयात १५ लाख ६६ हजार बालकांना देण्यात आली असल्याची माहिती माहे, ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्रीय आरोग्य विभागाने सदर लस सदोष असल्याचे शिक्कामोर्तब केले असून राज्यात सदर लस दिलेल्या बालकांचा शोध घेण्याचे आदेश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले तसेच त्यानुसार सदोष लस पुरविणा-या पुरवठादार यांच्यावर कारवाई करण्यासह सदर लसीचा वापर थांबविण्याबाबत व केंद्रीय आरोग्य विभागाने दिलेल्या आदेशानुसार राज्यात लस देण्यात आलेल्या बालकांचा शोध घेण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) व (२) हे खरे आहे. तथापि, बायोमेड कंपनीच्या वापरण्यास अयोग्य असलेल्या bOPV लसीच्या बॅचचा पुरवठा महाराष्ट्र राज्यास झालेला नाही.

- (३) हे खरे नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मंगळवेढा (जि.सोलापूर) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना
 शेततळ्यांचे अनुदान देण्याबाबत**

(४३) * १३१२३२ श्री.भारत भालके (पंढरपूर) : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मंगळवेढा (जि.सोलापूर) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना 'मागेल त्याला शेततळे' या योजनेत नोंदणी करून कृषि विभागाने शेतकऱ्यांना शेततळ्यांचे अनुदान अद्यापही दिले नसल्याचे दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मंगळवेढा तालुक्यातील सदर योजनेमध्ये सुमारे १०२ शेततळी बांधलेल्या लाभार्थींना अद्यापही अनुदान मिळाले नसून ही योजना अत्यंत अल्प अनुदान देणारी असल्याने शेतकऱ्यांना शेततळे घेतांना आर्थिक अडचणी येत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या योजनेत देण्यात येणारे अनुदान वेळेत उपलब्ध होत नसल्याने परिणामी शेतकरी कर्जबाजारी होत असल्याचेही निदर्शनास येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार 'मागेल त्याला शेततळे' या योजनेतील अनुदान वाढविण्यासह नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांना तातडीने अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) व (४) मंगळवेढा तालुक्यातील ६४१ शेतकऱ्यांनी शेततळे पूर्ण केलेले असून त्यापैकी ५८२ शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर अनुदान वितरित करण्यात आले आहे. उर्वरित ५९ शेतकऱ्यांचे अनुदान देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौ.परजापूर (ता.अंधेरी) येथील नैसर्गिक तलावाच्या सुशोभीकरणाचे काम प्रलंबित असल्याबाबत

(४४) * १३३३१० श्री.रमेश लटके (अंधेरी पूर्व) : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आरे कॉलनी येथील मौजे - परजापूर, तालुका- अंधेरी येथील न.भू.मा. क्र. १२ येथे नैसर्गिक तलावाच्या सुशोभीकरणाकरिता पर्यटन विभागाने रुपये २ कोटी ६७. ७५ लाख इतकी आर्थिक मंजूरी देऊन सार्वजनिक बांधकाम खात्यामार्फत नैसर्गिक तलावाच्या सुशोभीकरणाचे काम सुरु करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पर्यटन विभागाने सदर कामाकरीता शासन निर्णय क्र. टी. डी. एस. २०१५/८/प्र. क्र. ४५३ पर्यटन, दि. २१ मार्च, २०१६ अन्वये रुपये ६७. ७५ लाख इतका निधी वितरित केला होता. तदनंतर सार्वजनिक बांधकाम खात्याने पर्यटन विभागाकडे व स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा. मंत्री महोदयांकडे उर्वरित निधी मिळण्याकरीता वारंवार मागणी करूनही उर्वरित निधी उपलब्ध न झाल्यामुळे सुशोभीकरणाचे काम प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार सदर कामासाठी उर्वरित निधी तात्काळ उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) व (३) आरे कॉलनी येथील मौजे- परजापूर, ता.अंधेरी येथील न.भू.मा.क्र. १२ येथे नैसर्गिक तलावाच्या सुशोभिकरणाच्या कामासाठी दिनांक २२.८.२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये रुपये ३३.८७ लक्ष व दिनांक २१.३.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये रुपये ६७.७५ लक्ष असे एकूण रुपये १०१.६२ लक्ष निधी जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगरे यांना वितरीत केलेला आहे. उर्वरित निधी उपलब्ध करून देण्याबाबतचा प्रस्ताव प्रादेशिक पर्यटन विकास योजना समितीसमोर सादर करण्यात येत असून, समितीच्या बैठकीत निधीच्या उपलब्धतेनुसार सदर कामासाठी निधी मंजूर करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खर्डी (ता.शहापूर, जि.ठाणे) ग्रामीण रुग्णालयाच्या इमारतीसाठी
निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(४५) * १३०८९१ अॅड.वारीस पठाण (भायखळा) : सन्माननीय सार्वजनिक

आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खर्डी (ता.शहापूर जि.ठाणे) परिसरातील रुग्णांना व मुंबई-नाशिक महामार्गावरील अपघातग्रस्तांना तत्काळ औषधोपचार मिळावे यासाठी सन २०११ मध्ये खर्डी येथे ग्रामीण रुग्णालय सुरु करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या रुग्णालयात ३० खाटा, बालरोगतज्ञ, एकसरे मशीन, तज्ञ डॉक्टर व कर्मचारी उपलब्ध करून देणे गरजेचे असताना तेथे इमारत नसल्याने केवळ १५ कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात आलेली असून अन्य आवश्यक सोयी- सुविधांचा देखील अभाव असल्याने तेथे येणाऱ्या रुग्णांवर प्रथमोपचार करून ठाणे वा शहापूर येथील रुग्णालयात पाठविले जाते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत केंद्र शासनाने खर्डी ग्रामीण रुग्णालयाच्या इमारतीसाठी ११ कोटी ८५ लाखाचा निधी मंजूर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, खर्चीवासियांसह मुंबई-नाशिक महामार्गावरील अपघातग्रस्तांना तत्काळ आरोग्य सुविधा मिळण्याच्यादृष्टीने या ग्रामीण रुग्णालयाच्या इमारतीचे काम सुरु करून लवकरात लवकर पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे आहे

(२) खर्ची ग्रामीण रुग्णालय सदयस्थितीत प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या इमारतीत कार्यरत असून जागेच्या अभावामुळे त्याठिकाणी आरोग्य सेवा संचालनालयाने एकूण १५ पदे भरण्यास मंजूरी दिली असून त्यापैकी १३ पदे भरण्यात आलेली आहेत. त्यामध्ये दोन वैद्यकीय अधिकारी यांचा समावेश असून यापैकी १ बालरोग तज्ञ आहे. यांच्याद्वारे वैद्यकीय सेवा पुरविली जाते. तसेच आवश्यकता भासल्यास रुग्णांना शहापूर येथील उपजिल्हा रुग्णालयात संदर्भित केले जाते.

(३) हे खरे आहे

सदर रुग्णालयाच्या इमारतीसाठी रुपये ११.८५ कोटी निधी देण्याच्या प्रस्तावास केंद्र शासनाने मंजूरी दिली आहे.

(४) सदर बांधकामासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिगवे ते भागडी (ता.आंबेगाव, जि.पुणे) या रस्त्याचे खडीकरण व डांबरीकरणाचे काम पूर्ण करण्याबाबत

(४६) * १२९८०१ श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शिंगवे ते भागडी (ता.आंबेगाव, जि.पुणे) या रस्त्याचे खडीकरण व डांबरीकरण अर्धवट झाल्याने तसेच खडीचे मोठमोठे ढीग रस्त्यावर पडले असल्याने अपघाताचा धोका निर्माण झाला असल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या रस्त्याचे प्रलंबित काम तातडीने पूर्ण करण्याची मागणी स्थानिक नागरिकांनी संबंधितांकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीनुसार सदर रस्त्याचे काम तातडीने पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे ही खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) सदर रस्त्याचे काम प्रगतीत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वारे ग्रामपंचायत (ता.कर्जत, जि.रायगड) क्षेत्रात असलेल्या
विकासवाडीतील जिल्हा परिषदेच्या शाळेची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(४७) * १३१४७४ श्री.सुरेश लाड (कर्जत) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वारे ग्रामपंचायत (ता.कर्जत, जि.रायगड) क्षेत्रात असलेल्या विकासवाडीतील दोन वर्षापूर्वी बांधलेल्या जिल्हा परिषदेच्या शाळेच्या वर्ग खोल्यांचे बांधकाम निकृष्ट दर्जाचे झाले असून या वर्ग खोल्या कोसळून अपघात होण्याची शक्यता असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्याचे निष्कर्ष काय आहेत,

- (३) असल्यास, त्यानुसार सदर वर्ग खोल्यांच्या दुरुस्तीबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

- (२) व (३) सन २००९-२०१० मध्ये मौजे विकासवाडी येथील जिल्हा परिषद शाळेच्या २ वर्ग खोल्यांचे बांधकाम करण्यात आले होते. तथापि, रायगड जिल्हा अतिपर्जन्यवृष्टीचा असल्याने सदर वर्ग खोल्यांच्या छत गळतीमुळे भिंतीमध्ये ओलावा निर्माण झाला होता. सदर दुरुस्तीच्या कामासाठी जिल्हा परिषद सेस फंडांतर्गत रुपये १.०० लक्ष इतकी तरतूद करण्यात आली आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**देवना (ता.येवला, जि.नाशिक) सिंचन प्रकल्पाच्या आराखड्यास
मान्यता मिळण्याबाबत**

- (४८) * १२८०२० श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) देवना (ता.येवला, जि.नाशिक) सिंचन प्रकल्पाच्या सर्वसाधारण आराखड्यास मान्यता मिळण्यासाठी प्रादेशिक जलसंधारण अधिकारी, नाशिक यांनी मुख्य अभियंता, लघुसिंचन विभाग पुणे यांच्याकडे दिनांक ७ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास सविस्तर प्रस्ताव पाठविलेला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या योजनेच्या प्रस्तावास त्वरीत प्रशासकीय मान्यता मिळण्यासाठी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी मुख्य अभियंता, लघुसिंचन विभाग, पुणे यांच्याकडे दिनांक २१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुसार सदर योजनेचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल प्रशासकीय मंजूरीसाठी शासनाकडे पाठविण्याबाबत मुख्य अभियंता, लघुसिंचन पुणे यांनी

तसेच सदर प्रस्तावास मंजूरी देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) होय. हे खरे आहे.

(२) होय.

(३) मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण), पुणे यांनी सदर प्रस्तावावर उपस्थित केलेल्या शेत्यांची पूर्तता क्षेत्रीय कार्यालयाकडून करण्यात येत आहे.

मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण), पुणे यांचेकडून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर प्रचलित कार्यपध्दतीनुसार शासन स्तरावर पुढील योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्याच्या आरोग्य संचालनालयाच्या अखत्यारीत स्वतंत्र आयुष संचालनालयाची निर्मिती करण्याबाबत

(४९) * १२७०४२ श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या आरोग्य संचालनालयाच्या अखत्यारीत आयुर्वेद, योग, युनानी होमिओपॅथी या स्वतंत्र आयुष संचालनालयाची निर्मिती करण्याची शिफारस आरोग्य मंत्रालयाने नियुक्त केलेल्या समितीने केल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या आयुष संचालनालयात एकूण ३९९५ पदे प्रस्तावित करण्यात आली असून या पदांची निर्मिती करण्याची शिफारस डॉ. सावरीकर यांच्या समितीने केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, स्वतंत्र आयुष संचालनालयाच्या निर्मितीमुळे प्रामुख्याने ग्रामीण तसेच दुर्गम आदिवासी भागातील आरोग्य व्यवस्थेला बळकटी मिळणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, स्वतंत्र आयुष संचालनालयाची निर्मिती करण्याबाबत व सर्व स्तरावरील आरोग्य संस्थांमध्ये आयुर्वेद, होमिओपॅथी, युनानी औषधांचा पुरेसा पुरवठा करणे, आयुर्वेद व आधुनिक वैद्यकांच्या अधिकाऱ्यांना समान स्तरावर संधी देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) होय.

(२) होय.

(३) होय.

(४) व (५) सदर समितीच्या शिफारशी शासन स्तरावर तपासण्यात येत आहे.

उंचीठाणे (ता.खटाव, जि.सातारा) येथे पुनर्वसन झालेल्या कातवडी खुर्द गावास नागरी व इतर सुविधा मिळण्याबाबत

(५०) * १२८४०७ श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर) :

सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) उंचीठाणे (ता.खटाव, जि.सातारा) येथे उरमोडी प्रकल्पग्रस्त कातवडी खुर्द गावाचे पुनर्वसन करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पुनर्वसनात कातवडी खुर्द गावास कोणत्याही नागरी सुविधा पुरविण्यात आलेल्या नसून प्रकल्पग्रस्तांना दिलेल्या जमिनीस उरमोरी प्रकल्पाचे पाणी उपलब्ध करून दिलेले नसल्याने सिंचनाची कोणतीही सुविधा उपलब्ध नाही, तसेच प्रकल्पग्रस्तांच्या मुलांना सेवेत सामावून घेतले नसून अद्याप पुनर्वसन निर्वाहभत्ताही दिलेला नसल्याने पुनर्वसित कातवडी खुर्द गावकऱ्यांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त पुनर्वसित गावातील प्रलंबित कामे तात्काळ पूर्ण करण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री यांना माहे मार्च, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने कातवडी खुर्दच्या पुनर्वसित गावातील कामे तात्काळ पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) होय.

(२) सन २०१० मध्ये पुनर्वसित कातवडी खुर्द गावास देय असणाऱ्या नागरी सुविधांची कामे पूर्ण करून, गावठाण जिल्हा परिषद, सातारा यांचेकडे हस्तांतरीत करण्यात आला आहे.

उरमोडी प्रकल्पातील प्रकल्पग्रस्तांना वाटप केलेल्या उंच भागातील १७ गटातील क्षेत्रास सिंचन सुविधा देण्यासाठी कालवा/वितरीकांद्वारे उपसा करून सिंचनाची सुविधा उपलब्ध करून देणे बाबतच्या प्रस्तावास महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळाच्या नियामक मंडळाच्या ९७ व्या बैठकीत दिनांक ६/६/२०१८ रोजी ठराव क्र. ९७/४ अन्वये रु. ३६.३३ लक्ष इतक्या रक्कमेस मंजूरी दिलेली आहे. त्यानुसार अंदाजपत्रक व निविदा प्रक्रीयेची कार्यवाही पूर्ण होताच कामे त्वरीत हाती घेण्यात येतील.

कातवडी खुर्द येथील प्रकल्पग्रस्तांना देय असलेला उदरनिर्वाह भत्ता प्रकल्प विभागामार्फत देण्यात आला आहे.

सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय, दिनांक २७/१०/२००९ अन्वये प्रकल्पग्रस्तांना शासकीय सेवेत ५ टक्के प्राथम्य कोटा ठेवला आहे.

(३) व (४) होय,

तथापि, संबंधीत लोकप्रतिनिधीनी सदरहू निवेदन हे मा. मंत्री महसूल, मदत व पुनर्वसन यांना दिनांक २५ मार्च, २०१८ मध्ये दिले असून सदरहू निवेदनाच्या अनुषंगाने कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांना नियमानुसार आवश्यकती उचित कार्यवाही करण्याबाबतच्या सूचना दिनांक ९/५/२०१८ च्या पत्रान्वये देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच संबंधीत लोकप्रतिनिधी श्री. बाळासाहेब पांडुरंग पाटील, वि. स. स. यांना मा. मंत्री जलसंपदा यांच्या स्तरावरून दिनांक २१/६/२०१८ रोजी उत्तर पाठविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बुलढाणा जिल्हा परिषदेच्या एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेंतर्गत
अंगणवाड्यांमध्ये पोषण आहार वाटपात झालेला गैरव्यवहार**

(५१) * १२८०१६ डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बुलढाण जिल्हा परिषदेच्या एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना प्रकल्पाच्या मेहकर भाग-२ अंतर्गत येणा-या अंगणवाड्यांमध्ये पोषण आहार वाटप न करता एका महिन्याचे देयके काढून लाखो रुपयांचा अपहार केल्याप्रकरणाची चौकशी करण्याची आदेश माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान जिल्हा परिषद प्रशासनाने दिले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,
- (३) असल्यास, त्यानुसार उक्त प्रकरणात दोषी असणा-या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

बाल विकास प्रकल्प मेहकर या प्रकल्पांतर्गत १३१ अंगणवाड्या आहेत. त्यासाठी THR चा पुरवठा आदेश देण्यात आले होते. त्यानुसार THR चा पुरवठा झालेला आहे. पुरवठा न करता देयक अदा करण्यात आलेले नाही. तथापि १३१ अंगणवाडी केंद्रापैकी ८ दुर्गम भागातील अंगणवाडी केंद्रांना उशिरा पुरवठा झालेला आहे. तसेच उशिरा पुरवठा झालेल्या मालावर दंड आकारण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(२) होय.

उक्त प्रकरणी चौकशी समितीमार्फत चौकशी करण्यात आली असून THR पुरवठा झालेला असल्याचे आढळून आले आहे. तथापि एकूण १३१ अंगणवाडी केंद्रापैकी ८ दुर्गम भागातील अंगणवाडी केंद्रांना विलंबाने THR चा पुरवठा झाल्याचे आढळून आले आहे. त्यामुळे THR पुरवठा न करता देयक अदा करण्यात आलेली नाही.

(३) विलंबाने ८ अंगणवाडी केंद्रांना THR चा पुरवठा झाल्यामुळे संबंधितांवर दंडात्मक कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आंध्रप्रदेशकडे जाणारे ३०० टीएमसी पाणी मराठवाडयाला मिळण्याबाबत

(५२) * १३२२७५ श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय लाभक्षेत्र विकास विभाग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गोदावरीसह ५ नद्यांचे ३०० टीएमसी पाणी १९७५ मध्ये तत्कालीन मुख्यमंत्री यांनी केलेल्या कराराच्या हवालानुसार मराठवाडा व विदर्भाच्या हक्काचे असतानाही ते पाणी आंध्रप्रदेशाकडे वाहून जाते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१७-१८ च्या DSR प्रमाणे ७० हजार कोटी रुपये खर्च करून ३०० टीएमसी पाणी आंध्रप्रदेश आणि महाराष्ट्राच्या सीमेवर जिथे पाच नद्यांचा संगम होतो तेथून मराठवाडा व विदर्भातील लहान मोठे धरणात टाकण्याचा प्रकल्प मराठवाडा विकास मंडळाने हाती घेतल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) दि.६.१०.१९७५ रोजी महाराष्ट्र व आंध्रप्रदेश राज्याच्या तत्कालीन मुख्यमंत्र्यांनी केलेल्या करारातील मुद्दा क्र. (v) नुसार पोचमपाड धरणाच्या खाली महाराष्ट्र व आंध्रप्रदेश राज्य प्रत्येकी ३०० टीएमसी अतिरिक्त पाणी नवीन प्रकल्पाकरीता वापरू शकतील अशी तरतूद आहे.

(२) महाराष्ट्रातील विदर्भ, मराठवाडा, खान्देश भागातील नदीजोड प्रकल्प गोदावरी तापी नदीजोड योजना (प्राणहिता प्रकल्प) या विषयीचा भारतमाता

समाज संस्था, नांदेड यांनी तयार केलेला प्रकल्प अहवालासह प्रस्ताव मराठवाडा विकास मंडळ, औरंगाबाद यांचे पत्र दि.२४.१०.२०१८ अन्वये शासनास दि. ३.११.२०१८ रोजी प्राप्त झाला आहे. सदर पत्रान्वये उपरोक्त प्रस्तावावर शासन स्तरावर सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करणेबाबत विनंती करण्यात आली आहे.

(३) सदरील विषय गोदावरी-मराठवाडा, विदर्भ व तापी महामंडळाशी संबंधीत असून सदर प्रस्तावाचा सविस्तर अभ्यास सदरील महामंडळे यांचे मार्फत करणेत येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सफाळे (ता.जि.पालघर) येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्राला ग्रामीण
रुग्णालयाचा दर्जा मिळण्याबाबत**

(५३) * १२६४४६ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सफाळे (ता.जि.पालघर) येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्राला ग्रामीण रुग्णालयाचा दर्जा मिळण्याबाबत पंचायत समिती,पालघर यांचा प्रस्ताव दिनांक २० जुलै, २००९ रोजी वा त्यासुमारास जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, ठाणे यांचेकडे पाठविण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत तत्कालीन कृषी व पणन मंत्री यांनी तत्कालीन आरोग्य मंत्री यांना दिनांक १९ ऑक्टोबर, २०११ रोजी वा त्यासुमारास पत्राद्वारे पाठवून विनंती केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी अद्यापपर्यंत कोणतीच कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (५) असल्यास, त्यानुसार सफाळे येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्राला ग्रामीण रुग्णालयाचा दर्जा देण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) सन २०११ च्या लोकसंख्येच्या आधारावर रुग्णालयाची स्थापना व श्रेणीवर्धन करण्याबाबतचा जोड बृहत आराखडा तयार करण्याचे काम सुरु असून सफाळे येथे ग्रामीण रुग्णालय सुरु करण्याची मागणी जोड बृहत आराखड्या मध्ये समाविष्ट करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

**वसई (जि.पालघर) तालुक्यातील उपजिल्हा रुग्णालयात
 खाटांची संख्या वाढविण्याबाबत**

(५४) * १३१६२४ श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वसई (जि.पालघर) तालुक्यासाठी मंजूर करण्यात आलेल्या उपजिल्हा रुग्णालयात रुग्णांच्या वाढत्या संख्येच्या मानाने तेथे उपलब्ध असलेल्या खाटांची संख्या कमी असल्याने कित्येकवेळा रुग्णांना रुग्णालयात दाखल करून घेतले जात नसल्याने रुग्णांची अत्यंत गैरसोय होत आहे,हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या उपजिल्हा रुग्णालयात रुग्णांची वाढती संख्या लक्षात घेता सदर रुग्णालयात खाटांची संख्या वाढविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे आहे.

वसई येथे १०० खाटांचे उपजिल्हा रुग्णालय स्थापन करण्यास दि.०९/०६/२०१४ च्या शासन निर्णया नुसार मान्यता देण्यात आली असून इमारतीसाठी जागा उपलब्ध करून घेण्याबाबतची कार्यवाही जिल्हा शल्यचिकित्सक पालघर यांच्या स्तरावर सुरु आहे.

उपजिल्हा रुग्णालय कार्यन्वित नसल्याने नवघर येथे ६ खाटांचे प्राथमिक आरोग्य केंद्र कार्यरत असून त्याद्वारे बाह्यरुग्ण / आंतररुग्ण सेवा पुरविण्यात येते व आवश्यकता भासल्यास रुग्णांना पुढील उपचारासाठी सदभित्त करण्यात येते.

(२) उपजिल्हा रुग्णालय कार्यन्वित झाले नसल्याने खाटांच्या संख्ये मध्ये वाढ करण्याचा प्रस्ताव विचाराधीन नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे शहरातील वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट पूर्ण न झाल्याबाबत

(५५) * १२७३६१ प्रा.(श्रीमती) मेधा कुलकर्णी (कोथरुड) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पर्यावरणाबाबत संवेदनशील आणि पर्यावरणप्रेमीची सर्वाधिक संख्या असलेला पुणे जिल्हात वृक्ष लागवडीमध्ये राज्यात शेवटच्या क्रमांकावर राहिला असून शासनाने वृक्ष लागवडीसाठी ठरवून दिलेल्या उद्दिष्टापैकी पुणे जिल्ह्याने जेमतेम ६८ टक्केच उद्दिष्ट पूर्ण केल्याचे माहे सप्टेंबर मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुणे जिल्ह्याला ७१ लाख १४ हजार २८५ वृक्षांचे लागवड करण्याचे उद्दिष्ट ठरवून ही उद्दिष्ट पूर्ण झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार वृक्षलागवडीच्या कामामध्ये दिरंगाई करणाऱ्या संबंधित दोषींवर कारवाई करण्यासह पुणे जिल्हातील वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) राज्य शासनाने वन विभाग, वनेतर यंत्रणा व ग्रामपंचायतींचे उदिदष्ट धरून पुणे जिल्हयाकरिता एकूण ७१.१४ लक्ष एवढे वृक्ष लागवडीचे उदिदष्ट दर्शविलेले असले तरी पुणे जिल्हयातील लॅंड बँक मधून उपलब्ध होणारे क्षेत्र, ग्रामपंचायतींना उपलब्ध होणारे क्षेत्र यांचा विचार करून जिल्हास्तरावर वस्तुनिष्ठ ५५.९१ लक्ष वृक्ष लागवडीचे उदिदष्ट निश्चित करण्यात आलेले होते व त्यास पुणे जिल्हा वृक्ष लागवड समितीने दिनांक ०६.११.२०१७ रोजी मान्यता दिलेली आहे. त्यानुसार ५५.९३ लक्ष वृक्ष लागवडीचे उदिदष्ट साध्य करण्यात आलेले आहे.

(३), (४) व (५) राज्य स्तरावर १३ कोटी वृक्ष लागवडीचे उदिदष्ट ठरविण्यात आले होते. संपूर्ण राज्यात १५.८८ कोटी वृक्ष लागवडीचे काम झाल्याने तसेच जिल्हास्तरावर ठरविलेल्या उदिदष्टाची पूर्तता झाल्याने चौकशी करण्याचा व संबंधितांवर कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

अमरावती जिल्हा परिषदेच्या सेस फंडातील निधीबाबत

(५६) * १२९८०५ अँड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.भारत भालके (पंढरपूर) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती जिल्हा परिषदेच्या सेस फंडातून घेण्यात येणाऱ्या वैयक्तिक लाभांच्या योजनांसाठी समाजकल्याण विभागाकरिता सन २०१७-१८ मध्ये सुमारे १ कोटी ९९ लाख ९ हजार इतक्या रुपयांची तरतूद करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मात्र या तरतूदीतील ७६ लाख ९२ हजार ८०२ रुपये प्रशासनाच्या दुर्लक्षिततेमुळे अद्यापही अखर्चित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या संदर्भात शासनाने चौकशी करून सदर निधीतून लाभार्थ्यांना लाभ देण्यासह सदर निधी अखर्चित ठेवणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही. जिल्हा अमरावती येथील जिल्हा परिषद सेस फंडातून घेण्यात येणाऱ्या वैयक्तिक लाभांच्या योजनांसाठी समाजकल्याण विभागाकरीता सन २०१७-१८ मध्ये रू.१ कोटी ५२ लाख इतक्या रूपयांची तरतूद करण्यात आली होती.

(२) सन २०१७-१८ मध्ये वैयक्तिक लाभांच्या योजनांच्या लाभाची रक्कम थेट लाभार्थींच्या खात्यामध्ये जमा करणेबाबत शासन निर्णय असल्याने लाभार्थींनी साहित्य खरेदी करून साहित्य खरेदी केल्याची पावती विहित मुदतीत सादर करणे अपेक्षित होते. मात्र मंजूर यादीतील लाभार्थींनी साहित्य खरेदी न केल्यामुळे तसेच खरेदी पावत्या कार्यालयात विहित मुदतीत सादर न केल्यामुळे सदरच्या निधी तरतूदीतील रू. ७६ लाख ९३ हजार ८०२ रूपये खर्च होवू शकले नाही.

(३) सन २०१७-१८ च्या मंजूर यादीतील विलंबाने साहित्य खरेदीच्या पावत्या सादर करणा-या लाभार्थींना सन २०१८-१९ मध्ये लाभ देण्याबाबत जिल्हा परिषद सर्वसाधारण सभा ठरावान्वये मंजूरी प्राप्त झाली असून सदरच्या लाभार्थ्यांना योजनेचा लाभ देण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे कुईवाडी (ता.माढा, जि.सोलापूर) येथे ट्रामा केअर सेंटर इमारत बांधण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(५७) * १३०९०८ श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.बबनराव शिंदे (माढा) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे कुईवाडी (ता.माढा, जि.सोलापूर) येथे ट्रामा केअर सेंटर इमारत बांधण्यासाठी रू.९,१३,५७,०००/- इतक्या रक्कमेच्या आराखड्यास मंजूरी देण्याबाबतचा प्रस्ताव मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांच्याकडे प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर आराखड्यास मंजूरी देऊन निधी उपलब्ध करून द्यावा अशी मागणी लोकप्रतिनिधींनी मा.वित्त व नियोजन मंत्री, मा.सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री, मुख्य सचिव व प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्याकडे दिनांक ८ जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाव्दारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने कुईवाडी येथे ट्रामा केअर सेंटर इमारत बांधण्याच्या प्रस्तावास मंजूरी देण्यासह निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) खरे आहे.

ग्रामीण रुग्णालय कुईवाडी ता.माढा जि.सोलापूर येथील ट्रामा केअर सेंटर इमारत बांधकामाच्या अंदाजपत्रक व आराखड्यास निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

मुलुंड (मुंबई) येथील कामगार विमा योजना रुग्णालयात औषध वाटपात झालेला गैरव्यवहार

(५८) * १२६८१७ श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.पृथ्वीराज चव्हाण (कराड दक्षिण), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.नसीम खान (चांदिवली), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), अॅड.वारीस पठाण (भायखळा), श्री.अनिल (अण्णा) गोटे (धुळे शहर),

श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.इम्तीयाज सय्यद (औरंगाबाद मध्य), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुलुंड (मुंबई) येथील कामगार विमा योजना रुग्णालय मागील पाच वर्षांपासून औषध वाटपात कोट्यवधी रुपयांचा गैरव्यवहार होत असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर रुग्णालयात औषध वाटप विभागात कार्यरत असलेल्या कर्मचारी व डॉक्टरांनी रुग्णांना लिहून दिलेल्या औषधपत्रिकेवर खाडाखोड करून वाढीव औषधे परस्पर बाहेर खाजगी डॉक्टर अथवा मेडिकल दुकानांना विकण्यात आली असून यामध्ये सुमारे १ कोटी ६२ लाख रुपयांचा गैरव्यवहार झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त गैरव्यवहारासंदर्भात रुग्णालयाचे वैद्यकीय अधीक्षक यांनी औषधपत्रिकेवर खाडाखोड करून फसवणूक होत असल्याचा गुन्हा दिनांक ११ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मुलुंड पोलीस ठाण्यात नोंदविला आहे. हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार या गैरव्यवहारास जबाबदार असणा-या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) होय.

राकावियो रुग्णालय मुलुंड येथे दि.०१.०१.२०११ ते दि.३०.०९.२०१७ या कालावधीत सुमारे साडे तीन लाख विमारुग्णांच्या औषध पत्रिकेवर (prescriptions) वर खाडाखोड करून डोस वाढवून सुमारे १ कोटी ६२ लाख रु. इतक्या रकमेचा गैरव्यवहार झाल्याची बाब निदर्शनास आली आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

सदर रुग्णालयाच्या विमारुग्णांच्या औषध पत्रिकेवर (prescriptions) वर खाडाखोड करून मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास

आल्याने दि.१७.११.२०१७ रोजी त्रिसदस्यीय समिती गठीत करून सदर गैरव्यवहाराची प्राथमिक चौकशी करण्यात आली असून त्यानुषंगाने सदर रुग्णालयातील ०९ मिश्रक व ०२ निवासी वैद्यकीय अधिकारी अशा एकूण ११ कर्मचाऱ्यांविरुद्ध दि.११.०८.२०१८ रोजी पोलीस स्टेशन मुलुंड येथे भादवि कलम ४६५,४६८,४७१,४२० व ३४ खाली FIR No.३०६/२०१८ दाखल करण्यात आला आहे. FIR च्या अनुषंगाने पोलीस स्टेशन मार्फत पुढील कार्यवाही सुरु असून सदर वाढीव औषधे परस्पर बाहेर खाजगी डॉक्टर अथवा मेडिकल दुकानांना विकण्यात आले किंवा कसे? ही बाब FIR चा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतरच स्पष्ट होईल.

(३) राज्य कामगार विमा योजना रुग्णालय, मुलुंड येथील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी दि.११/०८/२०१८ रोजी पोलीस स्टेशन, मुलुंड येथे गैरव्यवहारा संदर्भात गुन्हा दाखल केला आहे.

(४) होय.

सदर प्रकरणाबाबत प्राथमिक चौकशी करण्यात आली असून FIR च्या अनुषंगाने पोलीस स्टेशन मुलुंड मार्फत पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

सद्यस्थितीत सदर ०९ मिश्रकांपैकी ०८ मिश्रक व ०२ निवासी वैद्यकीय अधिकारीपैकी ०१ निवासी वैद्यकीय अधिकारी सेवानिवृत्त झाले असून कार्यरत ०१ मिश्रक व ०१ निवासी वैद्यकीय अधिकारी या दोघांना निलंबन करण्याबाबत कार्यवाही प्रस्तावित आहे. तसेच संबंधित सर्व ११ कर्मचाऱ्यांकडून वसूलीची कार्यवाही करण्यात येत असून सदर सर्व ११ कर्मचाऱ्यांविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु करण्याची बाब विचाराधीन आहे.

(५) FIR दाखल केला असल्याने व FIR अहवालानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येणार असल्याने विलंबाचा प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शासकीय रुग्णालयांमध्ये औषधांचा तुटवडा

निर्माण झाल्याबाबत

(५९) * १२६६८२ श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड

पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.अब् आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.नरेंद्र महेता (मिरा भाईंदर), डॉ.मिलिंद माने (नागपूर उत्तर), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), प्रा.(श्रीमती) मेधा कुलकर्णी (कोथरुड), श्रीमती संगीता ठोंबरे (केज), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.प्रशांत बंब (गंगापूर), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.हरिष पिंपळे (मुर्तिजापूर), श्री.समीर कुणावार (हिंणघाट), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सोवा), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.उन्मेश पाटील (चाळीसगाव), डॉ.सुनिल देशमुख (अमरावती) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील सर्वच शासकीय रुग्णालयांमध्ये औषधांचा तुटवडा निर्माण झाल्याने रुग्णांची गैरसोय होत असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सार्वजनिक आरोग्य व वैद्यकीय शिक्षण विभागाने शासकीय रुग्णालयांना औषधांचा पुरवठा करण्यासाठी औषध खरेदीची जबाबदारी मुंबईतील हाफकिन औषध खरेदी महामंडळाकडे सोपविली असून त्याकरीता महामंडळास ५७९ कोटी इतकी रक्कम उपलब्ध करून दिली असताना महामंडळाने केवळ १७० कोटी रुपयांची औषधे खरेदी केली असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सार्वजनिक आरोग्य व वैद्यकीय शिक्षण विभागाने दिलेल्या ११८३ प्रस्तावापैकी १९२ औषधांच्या प्रत्येक खरेदीसाठी वेगवेगळ्या निविदा महामंडळाने काढल्या असून खुल्या निविदेद्वारे जी औषधे डब्ल्युएचसी जीएमपी मानांकनानुसार स्वस्तात मिळतात ती हाफकिन महामंडळाने जादा दराने शासनास उपलब्ध करून दिली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, हाफकिन महामंडळामध्ये सद्यस्थितीत ४७ कर्मचारी असून औषध खरेदीसाठी किमान १२५ कर्मचाऱ्यांची आवश्यकता आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्याअनुषंगाने हाफकिन महामंडळामध्ये रिक्त पदांची भरती करण्यासह राज्यातील सर्व रुग्णालयांना औषधांचा पुरवठा विनाविलंब करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) औषधे, उपभोग्य वस्तू व उपकरणे या सर्व बाबींच्या खरेदीसाठी संचालनालय (आरोग्य सेवा) व संचालनालय, (वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन) यांच्याकडून अनुक्रमे रु.३३६.६८ कोटी व २३९.०५ कोटी असे एकूण रु.५७५.७३ कोटी खरेदी कक्षाकडे वर्ग झाले असून संचालनालय, आरोग्य सेवा व संचालनालय, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन यांच्या अधिनस्त संस्थांकरीता रु.३२३.५१ कोटी इतक्या रक्कमेचे केवळ औषध खरेदीचे आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत.

(३) हाफकिन महामंडळामार्फत १८५ औषधांच्या बाबींसाठी निविदा प्रसिध्द करण्यात आल्या आहेत.

खुल्या निविदेद्वारे जी औषधे डब्ल्यूएचसी जीएमपी मानांकनानुसार स्वस्तात मिळतात ती हाफकिन महामंडळाने जादा दराने शासनास उपलब्ध करून दिली आहेत, हे खरे नाही.

(४) व (५) संचालनालय, आरोग्य सेवा व संचालनालय, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन यांचेकडून ३७ अधिकारी व कर्मचारी यांची सेवा सदर खरेदी कक्षाकडे प्रत्यार्पित झालेली आहे. त्याव्यतिरिक्त निविदा प्रक्रिया अधिक जलद गतीने होण्याच्या दृष्टीने बायोमेडीकल इंजिनिअर्स व फार्मासिस्ट यांच्या सेवा बाह्यस्त्रोतामार्फत घेण्यासाठी कंपनीस कार्यादेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. त्यांचेकडून आजपावेतो १० फार्मासिस्टच्या नेमणूका सदर खरेदी कक्षात करण्यात आल्या आहेत. तसेच, हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळांतर्गत स्थापन केलेल्या खरेदी कक्षासाठी १२५ कर्मचाऱ्यांची आवश्यकता नसून खरेदी कक्षाला आवश्यक असलेल्या ६६ पदांचा आकृतीबंध हाफकिन खरेदी कक्षाने शासनास सादर केला असून त्याबाबत शासन स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे टहारपूर (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील ग्रामपंचायतीत झालेला गैरव्यवहार

(६०) * १३०३७४ श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे टहारपूर (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील ग्रामपंचायतीत चौदावा वित्त आयोग, अबंध निधी (पेसा), जनसुविधा आदी कामामध्ये संबंधित ग्रामसेवक, सरपंच व समिती यांच्या संगनमताने लाखो रूपयाचा गैरव्यवहार केल्याचे दिनांक ७ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, या गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत गटशिक्षणाधिकारी पंचायत समिती यांच्याकडे लेखी पत्राद्वारे मागणी केली आहे,हे ही खरे आहे,
- (३) असल्यास, उक्त मागणीनुसार शासनाने या प्रकरणाची चौकशीत केली आहे काय व त्यानुसार दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) मौजे टहारपूर ता.शहापूर जि.ठाणे येथील ग्रामपंचायती संदर्भात प्राप्त तक्रारी नुसार केलेल्या चौकशी अंती चौदावा वित्त आयोग व ५ टक्के अबंध निधी (पेसा) अंतर्गत आराखड्या बाहेरील कामे केलेले असून महाराष्ट्र शासन निर्णय दि. ४ नोव्हेंबर २०१५ चे उल्लंघन केलेले असल्याने तसेच पुरवठादार व सरपंच यांची स्वाक्षरी नसलेले ग्रामनिधीचे प्रमाणके दप्तरी ठेवले आहे. प्रत्यक्षात कामे झालेली असून गैरव्यवहार झालेला नाही मात्र अनियमितता झाल्याचे स्पष्ट झाले असून प्रस्तूत प्रकरणी संबंधित जबाबदार असलेले सरपंच यांच्या विरुद्ध महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम १९५८ कलम ३९ (१) अन्वये प्रस्ताव सादर करणेची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच ग्रामसेवक यांचे विरुद्ध महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा जिल्हा सेवा (शिस्त व अपिल) १९६४ नुसार शिस्तभंगाची कारवाई म्हणून १ वेतनवाढ पुढील वेतन वाढीवर परिणाम न करणारी बंद करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मांडवा उमरेड (ता.भिवापूर, जि.नागपूर) येथील लघुसिंचन उपविभाग वतीने बांधण्यात आलेल्या बंधारा निधीचा सरपंचाने केलेला अपहार

(६१) * १२७४०८ श्री.ओमप्रकाश ऊर्फ बच्चू कडू (अचलपूर) :

सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मांडवा उमरेड (ता.भिवापूर, जि.नागपूर) येथील जलसंपदा विभागाने मंजूर केलेल्या व लघु सिंचन उपविभाग, उमरेड यांच्या वतीने बांधण्यात आलेला

बंधारा क्र.१ च्या बांधकामाबाबत सरपंच, गट ग्रामपंचायत मांडवा यांनी अधिकाऱ्यांची दिशाभूल करून या कामावर बेकायदेशीररित्या २६ लाख रुपये खर्च केले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरचा निधी तातडीने वसूल करून सरपंच, मांडवा यांच्यावर कारवाई करण्याबाबत अचलपूरचे लोकप्रतिनिधींनी दिनांक ३० जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी पत्राद्वारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,

(४) असल्यास, त्यानुसार अपहृत रकमेची वसूली करून दोषी सरपंचावर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१), (२) व (३) जलयुक्त शिवार योजना सन २०१५-१६ मध्ये नागपूर जिल्ह्यातील भिवापूर तालुक्यातील मांडवा (लभान) येथे बांधण्यात आलेला बंधारा सरपंच गट ग्रामपंचायत, मांडवा यांनी अधिकाऱ्यांची दिशाभूल करून याद्वितील शेतकऱ्यांच्या शेतालगत न बांधल्याबाबत प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, जिल्हा परिषद (लघु पाटबंधारे) विभाग, नागपूर यांचेमार्फत चौकशी करण्यात आलेली आहे. सदर बंधान्याचे बांधकाम तांत्रिकदृष्ट्या योग्य ठिकाणी करण्यात आले असून बंधान्याच्या कामात कोणताही गैरव्यवहार झालेला नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**इतर मागासवर्ग प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी राज्यातील प्रत्येक
जिल्ह्यामध्ये वसतीगृह सुरु करण्याबाबत**

(६२) * १३३७५२ श्री.एकनाथराव खडसे (मुक्ताईनगर) : सन्माननीय विमुक्त जाती/भटक्या जमाती व इतर मागासवर्ग आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) इतर मागासवर्ग प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यांमध्ये वसतीगृह नसल्याने या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक अडचणी येत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यात प्रत्येक जिल्ह्यात इतर मागासवर्ग प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी वसतीगृह सुरु करण्यासाठी लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे दिनांक १३ ऑगस्ट व २६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी पत्राव्दारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने इतर मागासवर्ग प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यांमध्ये वसतीगृह सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) व (२) हो, हे खरे आहे

- (३) इतर मागासवर्ग प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी वसतीगृह सुरु करण्याची बाब शासन स्तरावर सुरु असून वसतीगृह सुरु करण्याबाबतची नस्ती मान्यतेस्तव नियोजन व वित्त विभागाकडे सादर करण्यात आलेली आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर येथे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाचा ट्रामा केअर युनिट संलग्न स्किल सेंटर कार्यान्वित करण्याबाबत

(६३) * १३१९८६ श्री.अमर काळे (आर्वी) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर येथे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाचा (मेडिकल) ड्रीम प्रोजेक्ट ट्रामा केअर युनिट कार्यान्वित झाले असले तरी ट्रामा केअर युनिटशी संलग्न स्किल सेंटर वर्षभराचा कालावधी उलटून गेला तरी कार्यान्वित झाले नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, त्यामुळे अपघातग्रस्त व अन्य रुग्णांना दर्जेदार उपचारापासून वंचित रहावे लागले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरहू स्कील सेंटर तातडीने कार्यान्वित करून रुग्णांना दर्जेदार वैद्यकीय सेवा देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, स्कील सेंटर अद्याप सुरू न होण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) व (२) हे खरे नाही. ट्रामा केअर सेंटर मध्ये जनरल सर्जरी, प्लास्टिक सर्जरी, आर्थोपेडिक्स व अनेस्थेशिया असे विविध तज्ञ येथे काम करीत असून अपघातग्रस्त, गंभीर स्वरूपाच्या रुग्णांना दर्जेदार उपचार देण्यात येतात.

(३) व (४) केंद्र शासन पुरस्कृत योजनेअंतर्गत विभागाच्या नियंत्रणाखालील ६ शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात स्कील सेंटर उभारण्याबाबतचा प्रस्ताव विचाराधीन आहे. केंद्र शासनाने सदर योजनेतर्गत स्कील सेंटर उभारणीस मंजूरी प्रदान केलेल्या संस्थेमध्ये शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, नागपूर या संस्थेचे नाव समाविष्ट नाही.

राज्यात क्षयरोग रुग्णांच्या संख्येत झालेली वाढ

(६४) * १२८३०८ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात सन २०१७-१८ मध्ये क्षयरोग रुग्णांमध्ये ३३ टक्के इतकी वाढ झाली असल्याचे प्रजा फाऊंडेशनच्या अहवालातून माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सन २०१७ मध्ये दोन लाख नव्या क्षयरोग रुग्णांची नोंद झाली असून त्यातील १ हजार रुग्णांचा पुरेसा उपचार न मिळाल्यामुळे मृत्यू झाला असल्याचे शासकीय आकडेवारीतून माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, क्षयरोगाचे वाढते प्रमाण रोखण्यासाठी वेळीच निदान, औषधोपचाराची पध्दती आणि पुनर्वसन या तिन्ही पातळीवर काम करण्याची गरज असून राज्याच्या आरोग्य केंद्रात काम करणा-या सुमारे दोन हजारापेक्षा जास्त कर्मचा-यांना आरोग्य विमा अथवा जोखीम भत्ताही दिला जात नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार क्षयरोग रुग्णांच्या संख्येत वाढ होण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, राज्यात क्षयरोगांचे वाढते प्रमाण वेळीच नियंत्रणात आणण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

सन २०१७ मध्ये सुधारीत राष्ट्रीय क्षयरोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत नोंदविलेल्या सर्व क्षयरुग्णांना क्षयविरोधी औषधोपचार देण्यात आलेला आहे. केवळ औषधोपचारा अभावी कुठल्याही क्षयरुग्णांचा मृत्यू झालेला नाही.

(३) हे खरे नाही.

राज्याच्या आरोग्य केंद्रात काम करणाऱ्या नियमित कर्मचाऱ्यांस नियमानुसार विमा सुविधा उपलब्ध आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) १) क्षयरोगाचे सनियंत्रण करण्यासाठी राज्यात ३३ जिल्हे क्षयरोग केंद्रे व ४६ शहर क्षयरोग केंद्रे स्थापन करण्यात आलेले आहेत. तसचे कार्यक्रमावरील नियंत्रणासाठी राज्यामध्ये एकूण ५१७ क्षयरोग पथके कार्यरत आहेत.

२) संशयित क्षयरुग्णांची तपासणीसाठी राज्यात १५२० मान्यता प्राप्त सुक्ष्मदर्शी केंद्रे स्थापन करण्यात आलेली आहेत.

३) क्षयरुग्णांना पत्यक्ष देखरेखीखाली औषधोपचार करण्यासाठी ३६,९२५ डॉट प्रोव्हायडर्स कार्यरत आहेत.

४) क्षयरोगाचे तसेच एम.डी.आर रुग्णाचे लवकर निदान होण्यासाठी राज्यात सर्व जिल्हात एकूण ११७ CBNAAT यंत्रे उपलब्ध केली आहेत.

५) एम.डी.आर./एक्स.डी.आर. क्षयरुग्णांच्या औषधोपचार करण्यासाठी राज्यात १९ नोडल ड्रग रेजिस्ट्रंटस क्षयरोग केंद्र कार्यरत आहेत.तसेच जिल्हा स्तरावरील ३१ जिल्हा ड्रग रेजिस्ट्रंटस क्षयरोग केंद्रे कार्यरत आहेत.

६) ९९ डॉटस या संगणक प्रणालीचा वापर ओषधापचार नियंत्रणासाठी केला जातो

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात मानसिक आरोग्य प्राधिकरण स्थापन करण्याबाबत

(६५) * १२८५०३ श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.पृथ्वीराज चव्हाण (कराड दक्षिण), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य शासनाने मानसिक आरोग्य कायदा, २०१७ तयार केला असून त्या कायद्याची अंमलबजावणी दिनांक २९ मे, २०१८ रोजी पासून करण्यात आली असताना सदरच्या कायद्यान्वये मानसिक आरोग्य प्राधिकरण अद्याप स्थापन करण्यात आले नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मानसिक आरोग्य प्राधिकरण, जिल्हानिहाय मनोरुग्ण पुनर्वसन केंद्र, पुनर्वसन कार्यशाळा, अॅक्युपेशनल थेरपी केंद्र व सामाजिक आरोग्य केंद्राची स्थापना करण्यात यावी अशी मागणी लोकप्रतिनिधीनी मा.सार्वजनिक आरोग्य मंत्री, प्रधान सचिव व आयुक्त, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्याकडे दिनांक २७ ऑगस्ट २०१८ व २ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, त्यानुसार शासनाने मानसिक आरोग्य प्राधिकरण, मनोरुग्ण पुनर्वसन केंद्र, पुनर्वसन कार्यशाळा व अॅक्युपेशनल थेरपी केंद्र स्थापन करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे नाही

(२) व (३) हे खरे आहे

राज्य मानसिक आरोग्य प्राधिकरण दिनांक २०.१०.२०१८ च्या अधिसूचनेनुसार गठीत करण्यात आले आहे. राज्यातील चारही प्रादेशिक मनोरुग्णालयास अॅक्युपेशनल थेरपी केंद्र सुरु असून प्रत्येक जिल्हयामध्ये मनोरुग्ण पुनर्वसन केंद्र व पुनर्वसन कार्यशाळा स्थापन करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईत हेपॅटायटिस-बी (कावीळ) या आजाराच्या प्रतिबंधक

लसीकरणापासून बालके वंचित असल्याबाबत

(६६) * १२६७१७ श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईत दरवर्षी सुमारे एक लाख साठ हजार बालकांचा जन्म होत असून त्यापैकी सुमारे १२ टक्के बांलकांना हेपॅटायटिस-बी (कावीळ) या आजाराची प्रतिबंधक लस देण्यात येत नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कावीळ या आजाराकडे वेळीच लक्ष न दिल्याने लिव्हर सिन्ड्रोमसि, यकृत निकामी होणे यांसारखे आजार होण्याची शक्यता असते, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (४) असल्यास, त्यानुसार हेपॅटायटिस-बी (कावीळ) या आजाराची प्रतिबंधक लस मुंबईसह राज्यातील नवजात बालकांना देण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) नाही. हे खरे नाही.

(२) होय.

हेपॅटायटिस-बी च्या विषाणूमुळे होणाऱ्या कावीळ या आजाराकडे वेळीच लक्ष न दिल्यास लिव्हर सिन्ड्रोमसिस, यकृत निकामी होणे यांसारखे आजार होण्याची शक्यता असते.

(३) रोग प्रतिकारक शक्ती तयार होण्यासाठी व बालकाचा जन्म झाल्यापासून हेपॅटायटिस-बी ही लस बालकास २४ तासांच्या आत देणे आवश्यक असल्याचे आढळून आल्यामुळे शासनाने ही लस विस्तारीत लसीकरण वेळापत्रकामध्ये दि.१७ मार्च, २००३ पासून समाविष्ट केलेली आहे.

(४) हेपॅटायटिस-बी ही लस बालकाचा जन्म झाल्यापासून २४ तासांच्या आत सरकारी खाजगी रुग्णालये आणि महानगरपालिकेची प्रसुतीगृहे व रुग्णालये याठिकाणी दिली जाते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कराड तालुक्यासह सांगली, सोलापूर जिल्ह्यातील टेंभू उपसा सिंचन योजना निधी अभावी बंद झाल्याबाबत

(६७) * १३०३२१ डॉ.मिलिंद माने (नागपूर उत्तर), श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.विश्वजित कदम (पलूस कडेगाव) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कराड तालुक्यासह सांगली, सोलापूर जिल्ह्यातील टेंभू उपसा सिंचन योजना पूर्ण करण्यासाठी २३०० कोटींची गरज असून निधी अभावी उक्त

योजना बंद पडल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या योजनेच्या २१ कोटी रुपयांच्या थकीत वीज बिलापोटी वीज पुरवठा देखील खंडीत करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू सिंचन योजना पूर्ण झाल्यास ८० हजार हेक्टर क्षेत्र ओलिताखाली येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार उक्त योजनेला तात्काळ निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

तथापि, सदयःस्थितीत योजनेचे खरीप-रब्बी आवर्तन दि.१८/०९/२०१८ पासून सुरु आहे.

(३) टेंभू उपसा सिंचन योजनेमुळे सातारा, सांगली व सोलापूर जिल्हयातील ०७ तालुक्यातील ८०,४७२ हे. क्षेत्र ओलिताखाली येणार आहे.

(४) टेंभू उपसा सिंचन योजनेकरीता सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात रु.१०० कोटीची अर्थसंकल्पीय तरतूद करण्यात आली आहे. तसेच सदर योजनेचा समावेश केंद्र शासन अर्थसहाय्यित बळीराजा जलसंजीवनी योजनेत करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

गुहागर (जि.रत्नागिरी) येथील आरोग्य विभागातील

रिक्त पदे भरण्याबाबत

(६८) * १२६४४० श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) गुहागर (जि.रत्नागिरी) येथील आरोग्य विभागामध्ये गत दिड वर्षांपासून तालुका आरोग्य अधिकारी हे पद रिक्त असून गेल्या पाच वर्षांपासून सर्व संवर्ग मिळून ५० पदे रिक्त आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, रिक्त पदांमुळे ग्रामीण रुग्णालयासह प्राथमिक आरोग्य केंद्र व उपकेंद्रांमध्ये उपचारांसाठी येणा-या रुग्णांना योग्य व वेळेवर उपचार मिळत नसल्याने रुग्णांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, गुहागर येथील आरोग्य विभागामध्ये असलेली रिक्त पदे भरण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

गुहागर तालुक्यातील तालुका आरोग्य अधिकारीचे पद रिक्त असून त्याचा अतिरिक्त कार्यभार अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे सोपविण्यात आला असून सर्व संवर्गाची एकूण ५६ पदे रिक्त आहेत.

(२) हे खरे नाही.

सदर तालुक्यामध्ये रिक्त पदे असली तरी इतर कर्मचाऱ्यांकडे अतिरिक्त कार्यभार देवून तसेच एनएचएम व आरबीएसके अंतर्गत कार्यरत असलेल्या वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचाऱ्यांकडून रुग्णांना सेवा उपलब्ध करून देण्यात येते. त्यामुळे गुहागर तालुक्यातील प्राथमिक आरोग्य केंद्र व उपकेंद्रांमध्ये उपचारांसाठी येणाऱ्या रुग्णांची गैरसोय झालेली नाही.

(३) वैद्यकीय अधिकारी गट-अ संवर्गाची रिक्त पदे कंत्राटी पध्दतीने विभागीय स्तरावर भरण्यास परवानगी देण्यात आली आहे. तसेच गट क व ड संवर्गाची पदे भरण्याबाबत कार्यवाही क्षेत्रीय स्तरावर करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे शिंदाळवाडी तांडा (ता.औसा, जि.लातूर) येथील पाझर
तलावाच्या कामास मंजूरी देण्याबाबत**

(६९) * १३०७५६ श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.बसवराज पाटील (औसा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे शिंदाळवाडी तांडा (ता.औसा, जि.लातूर) येथील पाझर तलावाचे काम शासनाच्या मंजूरीच्या मापदंडात बसत नसल्यामुळे सदर कामास विशेष बाब म्हणून मंजूरी देण्याबाबतची मागणी लातूर ग्रामीण लोकप्रतिनिधींनी माहे, जुलै २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.जलसंधारण मंत्री यांच्याकडे निवेदनाद्वारे केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पाझर तलावाचे अंदाजपत्रक सादर करण्याचे निर्देश मा.जलसंधारण मंत्री यांनी मुख्य अभियंता, जलसंधारण विभाग, पुणे यांना माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार सदरचे अंदाजपत्रक शासनाकडे मंजूरीसाठी प्राप्त झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर पाझर तलावाच्या अंदाजपत्रकास विशेष बाब म्हणून मंजूरी देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) व (२) होय. हे खरे आहे.

(३) होय, मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण), पुणे यांचेकडून सदर पाझर तलावाचा प्रशासकीय मान्यतेचा प्रस्ताव शासनास प्राप्त झालेला आहे.

(४) तपासणीअंती सदर तलाव प्रचलित आर्थिक मापदंडात बसत नसल्याचे दिसून येत असल्याने सदर प्रकरणी, प्रचलित कार्यपध्दतीनुसार वित्त व नियोजन विभागाची मान्यता घेण्यासंदर्भात पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला (जि.अकोला) येथील सिंचन विहीरींच्या
कामात झालेला गैरव्यवहार**

- (७०) * १२९७३६ श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम) : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) अकोला (जि.अकोला) येथे सिंचन विहीरी गैरव्यवहार प्रकरणाबाबत वरीष्ठ अधिकाऱ्यांसह एकूण ५१ जणांना माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान दोषारोप पत्र दिले असून अद्यापही त्यांच्याकडून दोषारोप पत्राचे स्पष्टीकरण प्राप्त झाले नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकाशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,
- (३) असल्यास, त्यानुसार सदर प्रकरणी स्पष्टीकरण देण्यास विलंब करणा-या संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री. जयकुमार रावल : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.
- (२) सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली असून चौकशीअंती एकूण ५६ अधिकारी / कर्मचारी दोषी आढळून आले आहेत.
- (३) सदर अधिकाऱ्यांवर विभागीय चौकशी नियमानुसार कार्यवाही करण्यात येत आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खेड-शिरगाव (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील पिंपळवाडी धरणाचे
काम अपूर्णवस्थेत असल्याबाबत**

- (७१) * १२९३५९ श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खेड-शिरगाव (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील पिंपळवाडी धरणाचे काम मागील ३५ वर्षांपासून प्रलंबित असल्याने या प्रकल्पाचा खर्च ५ कोटी रुपयावरून तब्बल १०५ कोटी रुपयांपर्यंत पोहचलेला असतानाही अद्यापि धरणाचे काम अपूर्णावस्थेत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू धरणाचे काम कार्यारंभ आदेशानंतर ३ वर्षात कंत्राटदाराने पूर्ण करावयाचे असताना पिंपळवाडी प्रकल्पासाठी मागील ३५ वर्षात अनेक कंत्राटदार बदले असून सदरहू प्रकल्पाचे काम संध गतीने सुरु असल्याने प्रकल्पाचा खर्च मूळ ५ कोटीवरून १०५ कोटीपर्यंत गेला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,
- (४) असल्यास, त्यानुसार सदरहू धरण तात्काळ पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) सन १९८१ मध्ये पिंपळवाडी (डुबी) लघु पाटबंधारे योजनेच्या रु. ५.२१ कोटी अंदाजपत्रकास मूळ प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली असून मंजूर तृतीय सुधारित प्रशासकीय मान्यतेची किंमत रु. ८७.४८ कोटी आहे. धरणाचे काम १००% पूर्ण झाले असून कालव्याची कामे ९५ % पूर्ण झाली आहेत.

(२) भूसंपादनातील अडचणी, प्रकल्पग्रस्तांनी त्यांच्या मागण्या पूर्ण करून घेण्यासाठी वारंवार प्रकल्पाचे काम बंद पाडणे, भूप्रपात, अतिवृष्टी या नैसर्गिक आपत्ती, प्रकल्पाच्या विविध घटकांसाठी संकल्पने प्राप्त करून घेणे, अपुरा निधी इत्यादींमुळे प्रकल्पाचे काम बराच काळ प्रलंबित राहिले आहे.

(३) होय.

चौकशी अहवालानुसार प्रकल्पाच्या खर्चात झालेल्या वाढीची कारणे पाहता ही वाढ व विलंब अपरिहार्य कारणांमुळे झालेला असून समर्थनीय आहे.

(४) धरणाचे काम १००% पूर्ण झाले असून कालव्याची कामे ९५ % पूर्ण झाली आहेत. उर्वरित कामांची निविदा अंतिम करण्यात आली आहे व निधी उपलब्धतेनुसार जुन, २०१९ पर्यंत काम पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणे जिल्हा सामान्य रुग्णालयाच्या पुनर्बांधणीबाबत

(७२) * १२६७३३ श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे येथील जिल्हा सामान्य रुग्णालयाच्या पाच इमारती पाडून ५७४ खाटांचे सर्व सोयीयुक्त अत्याधुनिक (सुपरस्पेशलिटी) रुग्णालय उभारण्यासाठी इमारतींचे अंदाजपत्रक आणि आराखडे तयार करण्याची कार्यवाही करण्याचे आदेश शासनाने माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत आतापर्यंत केलेल्या कार्यवाहीचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, ठाणे जिल्ह्यातील गरजू रुग्णांना अत्याधुनिक वैद्यकीय उपचारापासून वंचित रहावे लागत असल्याने जिल्हा सामान्य रुग्णालयाची पुनर्बांधणी तातडीने करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अशंत: खरे आहे

दिनांक ९ मार्च,२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये जिल्हा सामान्य रुग्णालयाच्या आवारातील ५ जुन्या इमारती पाडण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

दिनांक १७ जुलै,२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार जिल्हा सामान्य रुग्णालय ठाणे येथे सध्याच्या ३६७ खाटांमध्ये ६७ खाटांची वाढ करण्यास तसेच १४० खाटांचे संदर्भ सेवा रुग्णालय असे एकूण ५७४ खाटांचे जिल्हा रुग्णालय व संदर्भ सेवा रुग्णालय सुरु करण्यास मान्यता देण्यात आली असून त्यानुसार इमारतीचे अंदाजपत्रक व आराखडे तयार करण्याचे आदेशित केले आहे.

(२) व (३) जिल्हा रुग्णालय व संदर्भ सेवा रुग्णालय (सुपरस्पेशलिटी) च्या इमारतीचे अंदाजपत्रके व आराखडे तयार करण्याची कार्यवाही सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे सुरु आहे.

जिल्हा रुग्णालय ठाणे येथे सर्व आवश्यक उपचार सुविधा उपलब्ध असून रुग्णांना वैद्यकीय सुविधापासून वंचित रहावे लागत नाही.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

मोग्रज ग्रामपंचायत (ता.कर्जत, जि.रायगड) हद्दीतील आदिवासी वाडीतील स्मशानभूमी विकासकाने अनधिकृतपणे ताब्यात घेतल्याबाबत

(७३) * १२९०७७ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.सुरेश लाड (कर्जत) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोग्रज ग्रामपंचायत (ता.कर्जत, जि.रायगड) हद्दीतील आनंदवाडी या आदिवासी वाडीतील वंशपरंपरागत असलेली स्मशानभूमी एका विकासकाने अनधिकृतपणे ताब्यात घेवून आदिवासींना मृत्यू पावलेल्या व्यक्तींना दफन करण्यास मनाई करित असल्याने तेथील नागरीकांनी याबाबत तहसिलदार, कर्जत व पोलिस निरीक्षक यांना माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,
- (३) असल्यास, त्यानुसार विकासकावर कारवाई करून सदर स्मशानभूमी आदिवासींना उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) मोग्रज ग्रामपंचायत हद्दीतील आनंदवाडी या आदिवासी वाडीतील ग्रामस्थांनी तहसिलदार,कर्जत यांना दिनांक २७/०७/२०१८ रोजी निवेदन दिले आहे हे खरे आहे.

(२) होय.

संबंधित ग्रामस्थानी दिलेल्या अर्जानुसार तहसिलदार यांनी पोलीस निरीक्षक व तक्रारदार यांची बैठक घेतली तसेच गाव अभिलेख पडताळणी केली असता, सदर जागा ही खाजगी असल्याचे व सदर जागेवर जागा मालकाने रहाते घर बांधले असून त्यात त्यांचे वयोवृद्ध आई-वडील वास्तव्य करीत आहेत. जमीन मालक हे ती जागा विक्रीत करणार असल्याने त्याठिकाणी दफन करण्यास संबंधित आदिवासी ग्रामस्थांना ते मनाई करीत आहेत असे चौकशीत आढळून आले आहे.

(३) आनंदवाडी येथील ग्रामस्थांना स्वतंत्र दफनभूमी उपलब्ध करून देण्याबाबत तहसिलदार यांनी ग्रामविकास अधिकारी व गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांना प्रस्ताव सादर करण्याबाबत दिनांक ०१/११/२०१८ च्या पत्रान्वये कळविले आहे.

(४) अशी बाब नाही.

**राज्यातील जिल्हा व ग्रामीण रुग्णालयात श्वानदंशावरील
अँटी रेबीज लसीचा पुरवठा होत नसल्याबाबत**

(७४) * १३०२८६ श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी), श्री.अनिल (अण्णा) गोटे (धुळे शहर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी),

अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.अमित झनक (रिसोड), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.भारत भालके (पंढरपूर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अनेक जिल्हा व ग्रामीण रुग्णालयात श्वानदंशावरील अॅटी रेबीजची लस वेळेवर उपलब्ध होत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात गेल्या वर्षभरात तब्बल २ लाख ५८ हजार ८२८ लोकांना भटके कुत्रे चावल्याची नोंद आरोग्य विभागाकडे असून मुंबईत १ लाख १५२ लोकांना भटके कुत्रे चावण्याचे प्रकार घडले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात रेबीजमुळे ३६ जणांना मुत्यु झाला असून यात रायगड जिल्हयातील १२ जणांचा समावेश असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, श्वानदंशावरील लसीच्या निविदा वेळेत काढण्यात आल्यानंतरही केवळ औषध पुरवठा करणाऱ्या कंपन्यांची क्षमता कमी असल्यामुळे वेळेवर लसीचा पुरवठा होत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबतची चौकशी करून राज्यातील जिल्हा व ग्रामीण रुग्णालयात श्वानदंशावरील अॅटी रेबीजची लस उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे खरे नाही.

सद्यस्थितीत राज्यात अॅन्टीरेबीज व्हॅक्सीन (ID) चा २६८२० व अॅन्टीरेबीज व्हॅक्सीन (IM) चा ५,७१,६८२ इतका साठा उपलब्ध आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

राज्यात सन २०१८-१९ माहे आक्टोंबर २०१८ अखेर श्वानदंशामुळे एकुण १३ मृत्यू झाले आहेत,तर रायगड जिल्यात एकही मृत्यू झालेला नाही. (४) व (५) राज्यातील जिल्हा तसेच ग्रामीण रुग्णालयात श्वान दंशावरील अँटी रेबीज लसीचे पुरवठा आदेश हाफकीन महामंडळाद्वारे दि.२६.३.२०१८ नुसार निर्गमित करण्यात आले आहेत. तसेच शासन पत्र दिनांक १९.५.२०१८ व शासन पत्र दिनांक १७.९.२०१८ अन्वये प्राप्त निधीच्या १० टक्के व १५ ते २०टक्के आवश्यकतेनुसार जिल्हा स्तरासाठी उपलब्ध करून दिलेल्या स्थानिक निधीच्या अनुदानातून औषधाची खरेदी केली जाते. सद्यस्थितीत राज्यात अँटीरेबीज वॅक्सिन (ID) चा २६८२० तसेच अँटीरेबीज वॅक्सिन (iM) चा ५,७१,६८२ इतका साठा उपलब्ध आहे.

सातारा जिल्ह्यातील धोम धरणातून शेतकऱ्यांना पाणी देण्याबाबत

(७५) * १२७७२० श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सातारा जिल्ह्यातील धोम धरणातून शेतकऱ्यांना पाणी वाटपाबाबतचे काही निकष ठरविण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सातारा, कोरेगाव, जावळी व वाई तालुक्यातील शेतकऱ्यांना पूर्वी १०.५७ टीएमसी पाणी पुरविण्यात येत असताना आता १०.५७ टीएमसी ऐवजी फक्त ७.५८ टीएमसी इतक्या कमी प्रमाणात पाणी वाटप करण्यात येत असल्याने पाणी वाटप पूर्वीप्रमाणेच करण्यात यावे या मागणी करीता तेथील शेतकरी तहसिल कार्यालय, कोरेगाव येथे दिनांक १५ मे, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास उपोषणाला बसले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर मागणीनुसार सातारा,कोरेगाव, जावळी व वाई तालुक्यात पूर्वीप्रमाणेच १०.५७ टीएमसी पाणी वाटप करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) होय.

कृष्णा प्रकल्पांतर्गत असणाऱ्या धोम धरणाच्या पाणी साठ्याचे सिंचनाचे निकष चतुर्थ सुधारीत प्रशासकीय मान्यता आदेश दि.१३.०२.२००४ खालीलप्रमाणे तरतुदी आहेत.

सिंचन तरतुद	७.५८ टी.एम.सी.
बिगर सिंचन तरतुद (पिण्याचे पाणी)	२.६४ टी.एम.सी.
औद्योगिक वापर	०.२३ टी.एम.सी.
बाष्पीभवन	०.९७ टी.एम.सी.

(२) नाही.

तथापि, धोम धरण पाणी बचाव संघर्ष समिती यांनी त्यांचे दि.२४/०४/२०१८ व ०८/०५/२०१८ रोजीचे पत्रान्वये त्यांचे म्हणणेनुसार धोम बलकवडी कालव्यातून प्रकल्पीय तरतुदीचा भंग करून अधिक पाणी सोडलेबद्दल लाक्षणिक उपोषण करण्याचा इशारा दिला होता व उपोषण ही केले होते.

कृष्णा प्रकल्पाचे चतुर्थ सुधारीत प्रशासकीय मान्यतेनुसार धोम धरणातून सिंचनाची पाण्याची तरतूद ७.५८ टी.एम.सी. असली तरी दरवर्षी उपलब्ध होणा-या पाणीसाठ्यानुसार व लाभधारक यांचे मागणीप्रमाणे सर्व शिल्लक पाणीसाठ्याचे नियोजन व आवर्तन करणेत आले आहे. यानुसार बहुतांशी वेळा ७.५८ टी.एम.सी. पेक्षा जास्त पाणी वापर झालेला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सातेगाव (जि.नांदेड) येथील रामेश्वर रस्त्यावर बांधण्यात आलेल्या
पुंगळी पुलाचे बांधकाम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत**

(७६) * १२७१४४ श्री.प्रतापराव पाटील चिखलीकर (लोहा) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सातेगाव (जि.नांदेड) येथील रामेश्वर रस्त्यावर जिल्हा परिषद सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत १४ लक्ष रुपये खर्च करून बांधण्यात आलेल्या पुंगळी

पुलाचे बांधकाम अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे झाले असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त पुंगळी पुल बांधल्यानंतर पुलाला ७ ते ८ दिवसातच तडे जावून बाजुनी पुल खचला असल्याचे निदर्शनास आले असून अधिकारी आणि गुल्लतेदार यांनी संगनमताने शासकीय निधिचा अपहार केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पुंगळी पुलाची शासनाने पाहणी केली आहे काय व त्यानुसार पुंगळी पुलाचे निकृष्ट दर्जाचे बांधकाम करणाऱ्या संबंधित दोषींवर कारवाई करण्यासह पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्नांकित पुंगळी पुलाची पाहणी जिल्हा परिषदेमार्फत करण्यात आली असून वाळु वाहतुक करणाऱ्या ट्रकच्या वाहतुकीमुळे पुलाच्या पृष्ठभागास हानी पोहोचल्याचे दिसून आले. सदर हानी ही दोष निवारण कालावधीतील असल्यामुळे संबंधित ठेकेदाराकडून दुरुस्ती करून घेण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चनाखा (ता.राजुरा, जि.चंद्रपूर) ग्रामपंचायतील सरपंच व ग्रामसेवकांनी केलेला गैरव्यवहार

(७७) * १२७८८७ श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चनाखा (ता.राजुरा, जि.चंद्रपूर) ग्रामपंचायतील सरपंच व ग्रामसेवकांनी संगनमताने ग्रामपंचायतीची मासिक सभा, ग्राम सभा न घेणे,

ग्रामपंचायतीमध्ये आर्थिक गैरव्यवहार करणे अशा प्रकारच्या तक्रारी मुख्य कार्यपालन अधिकारी जिल्हा परिषद चंद्रपूर यांच्याकडे प्राप्त झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तक्रारी प्राप्त झालेल्या असतानाही पंचायत समिती राजुराच्या विस्तार अधिकाऱ्यामार्फतीने नाममात्र चौकशी करून लेखी अहवाल सादर केला असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही, प्राप्त तक्रारीनुसार गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, राजुरा यांनी चौकशी करून त्याबाबतचा चौकशी अहवाल दिनांक ०२/११/२०१८ रोजी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, चंद्रपूर यांना सादर केलेला आहे.

(३) सदर प्रकरणात कार्यरत सरपंच व तत्कालीन तसेच कार्यरत ग्रामसेवक सकृत दर्शनी दोषी असल्याचे अहवालावरून निदर्शनास येत आहे. त्या अनुषंगाने सरपंच श्री.दादा पाटील वडस्कर, तत्कालीन ग्रामसेवक श्री आर.ए. हस्ते आणि विद्यमान ग्रामसेवक श्री.अनिल जाधव यांना दिनांक ०६/११/२०१८ रोजी कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगडच्या पर्यटन विकास आराखड्याच्या प्रस्तावाला

मंजूरी मिळण्याबाबत

(७८) * १२६५३२ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगडच्या पर्यटन विकास आराखड्याच्या प्रस्तावाला शासनाची मंजूरी न मिळाल्यामुळे जिल्ह्यातील पर्यटन स्थळांकडे दुर्लक्ष झाले असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त जिल्ह्यातील ५९ पर्यटन स्थळांच्या विकासासाठी २४३ कोटी ३८ लाख रुपये खर्चाचा विकास आराखड्याचा प्रस्ताव गेल्या ४ वर्षांपासून शासनाकडे मंजूरीसाठी प्रलंबित आहे तसेच रायगड किल्ल्याच्या विकासासाठी ६०० कोटी रुपये खर्च करत असताना जिल्ह्यातील इतर पर्यटन स्थळांकडे संबंधित विभागाचे दुर्लक्ष होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार जिल्ह्यातील ५९ पर्यटन स्थळांच्या विकासासाठी सादर केलेल्या प्रस्तावाला तात्काळ मंजूरी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) रायगड जिल्ह्याच्या ५५ स्थळांसह ५६ बाबींचा समावेश असलेल्या रुपये २४१.६० कोटी रकमेच्या पर्यटन विकास बृहद् आराखड्यास दिनांक १८.१२.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता दिलेली आहे.

रायगड किल्ला व परिसर पर्यटन विकासाच्या रुपये ६०६.०८ कोटीच्या आराखड्यास दिनांक ३१.३.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता दिलेली असून सद्यःस्थितीत सादर आराखड्याची अंमलबजावणी सांस्कृतिक कार्य उपविभागाकडून करण्यात येत आहे.

रायगड जिल्हा पर्यटन विकास बृहद् आराखडा आणि रायगड किल्ला व परिसर विकास आराखड्यातील कामांव्यतिरिक्त रायगड जिल्ह्यातील इतर पर्यटन विकास कामांसाठी मागील ४ वर्षांत प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेमधून एकूण रुपये ८६.१७ कोटीच्या कामांना मंजूरी देऊन रुपये २४.३५ कोटी निधी वितरीत केलेला आहे.

याशिवाय रायगड जिल्ह्यातील नेमून दिलेल्या समुद्र किनाऱ्यांवरील पर्यटकांच्या सुरक्षिततेच्या उपाययोजनांसाठी प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेमधून ८४.४६ लक्ष निधी उपलब्ध करून दिलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मोताळा (जि बुलढाणा) तालुक्यात जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत पाझर तलावाच्या दुरुस्तीची कामे निकृष्ट दर्जाची झाल्याबाबत

(७९) * १२८०४८ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा) : सन्माननीय

जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोताळा (जि.बुलढाणा) तालुक्यात जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत सिंचन विभाग, जिल्हा परिषद, बुलढाणा यांच्या मार्फत पाऊस असताना करण्यात आलेली पाझर तलावाच्या दुरुस्तीची कामे निकृष्ट दर्जाची व अंदाज पत्रकानुसार झाली नसल्याबाबतची तक्रार स्थानिक जिल्हा परिषद सदस्य यांनी जिल्हाधिकारी, बुलढाणा यांच्याकडे दिनांक ६ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या तक्रारीच्या अनुषंगाने या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत,

(३) असल्यास, त्यानुसार मोताळा तालुक्यात जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत करण्यात आलेल्या कामात अनियमितता व निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. राम शिंदे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय. तक्रारदारास तक्रारीच्या अनुषंगाने मुद्देनिहाय चौकशीसाठी दि.१३/११/२०१८ रोजी मोक्यास्थळी उपस्थित रहाणेबाबत कळविण्यात आले आहे. तसेच जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, जिल्हा परिषद, (ल.पा) बुलढाणा व उप विभागीय अधिकारी जिल्हा परिषद, बुलढाणा यांनी दि.१८/९/२०१८ रोजी प्रत्यक्ष मोक्या स्थळी भेट दिली असता तक्रारीत नमूद मौजे थड येथील सिंचन तलाव दुरुस्तीचे काम सद्यस्थितीत प्रगतीपथावर असून मौ.तपोवन येथील पाझर तलावाचे काम पूर्ण करण्यात आले असून ते निकृष्ट दर्जाचे झालेले नसल्याचे आढळून आले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ग्रामपंचायत मौजा वांजरी (ता.वणी, जि.यवतमाळ) येथील महात्मा
गांधी पुरस्कार (तंटामुक्त बक्षिस निधी) मध्ये झालेला गैरव्यवहार**

(८०) * १२८२६६ श्री.राजु तोडसाम (अर्णी) : सन्माननीय ग्रामविकास
मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ग्रामपंचायत मौजा वांजरी (ता.वणी, जि.यवतमाळ) येथील महात्मा गांधी
पुरस्कार (तंटामुक्त बक्षिस निधी) मध्ये झालेल्या अपहाराची चौकशी करून
कारवाई करण्याची मागणी ग्रामपंचायत सदस्यांनी केल्याचे माहे मे, २०१८
मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हादंडाधिकारी, यवतमाळ यांनीही याबाबत चौकशी
करण्याचे आदेश मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, यवतमाळ यांना
दिनांक २८ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पत्रान्वये दिले आहेत, हे ही खरे
आहे काय,

(३) असल्यास, महात्मा गांधी पुरस्कार (तंटामुक्त बक्षिस निधी) मध्ये
झालेल्या अपहाराची जिल्हादंडाधिकारी, यवतमाळ यांनी दिलेल्या आदेशानुसार
शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार या निधीचा अपहार करणा-या
दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आलेली आहे. ग्रामपंचायत वांजरा
महात्मा गांधी पुरस्कार (तंटामुक्त बक्षिस) २०१३-१४ मध्ये रक्कम
रु. ३.०० लाख प्राप्त झालेले होते. गृह विभागाच्या दि. १४/०८/२००८ च्या शासन
निर्णयातील परिशिष्ट ७ नुसार प्रचार प्रसिध्दी, कार्यालयीन फर्निचर खरेदी,
कन्यारत्न पुरस्कार याकरिता रु. २२,९५०/- इतका खर्च पुरस्काराच्या रकमेतून
करण्यात आलेला आहे. तसेच, दि. २५/०५/२०१६ रोजीच्या ग्रामसभेमध्ये
नाली बांधकामकरिता रु. २,२०,५१०/- झालेल्या खर्चाला मंजूरी देण्यात आलेली
असून सन २०१५-१६ चे लेखापरीक्षण झाले आहे. प्राथमिक चौकशीनुसार

कोणताही अपहार झालेला नसल्याने उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, यवतमाळ यांनी सदर तक्रार खारीज केलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रिधोरा ते वाढोणा (ता.राळेगाव, जि.यवतमाळ) येथील बेंबळाच्या कालव्याच्या पुलाचे काम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत

(८१) * १३२३०५ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रिधोरा ते वाढोणा (ता.राळेगाव, जि.यवतमाळ) येथील पाणंद रस्त्यावरील बेंबळाच्या कालव्याच्या पुलाचे काम निकृष्ट दर्जाचे करण्यात आल्याने पुलाची दुरुवस्था झाली असल्याचे दिनांक ११ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पुलाची शासनाने पाहणी केली आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार बेंबळा पुलाचे काम निकृष्ट दर्जाचे करणाऱ्या कंत्राटदार व संबंधित अधिकारी यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) रिधोरा ते वाढोणा (ता.राळेगाव, जि.यवतमाळ) येथील पाणंद रस्त्यावरील बेंबळा कालव्याच्या पुलाचे काम होऊन ४ वर्षांचा कालावधी झाला असून त्यावरून ट्रॅक्टर व बैलगाड्यांची वाहतुक सुरू असते. ट्रॅक्टरचे मागील भागातील नांगराचा धक्का लागल्याने पुलाच्या पाईपच्या जोडावरील कॉंक्रीटचा थर काही प्रमाणात निघाल्यामुळे वाहतुकीस अडथळा निर्माण झाल्याचे दि.३१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले .

(२) सदर पुलाच्या पाहणीनुसार पुलाचे काम निकृष्ट दर्जाचे झालेले नसून वरील प्रमाणे पाईपचे जोडावरचा भाग वगळता पूल सुस्थितीत होता. या संदर्भात सदर दुरुस्ती लगेचच सप्टेंबर, २०१८ चे पहिल्या आठवड्यात करण्यात आली आहे.

- (३) पुलाचे काम सुस्थितीत असल्यामुळे प्रश्न उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईत मानवी वस्तीमध्ये अजगरांचा वावर वाढल्याबाबत

(८२) * १३०४१८ श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय वने मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) या वर्षीच्या पावसाळ्यात मुंबईत ठिकठिकाणी मानवी वस्तीमध्ये अजगरांचा वावर झाला असून वांद्रे-कुर्ला संकुल व माहीम परिसरात मोठ्या प्रमाणात अजगर दिसून आले आहेत, तसेच बोरिवलीतील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान परिसरातील मानवी वस्तीजवळ अजगर व अजगरांची पिले मोठ्या संख्येने आढळली असल्याचे दिनांक १० ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अजगरांच्या वाढत्या वावरामुळे मानवी वस्तीला धोका निर्माण होऊ शकतो अशी भीती प्राणीप्रेमी संस्थांच्या निरीक्षणातून व्यक्त केली असून अजगरांच्या अधीवासातील बदलांकडे वन विभागाने लक्ष देण्याची आवश्यकता असल्याचे निसर्गतज्ञांनी निदर्शनास आणले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार यावर शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) माहे ऑगस्ट, २०१८ ते ऑक्टोबर, २०१८ च्या दरम्यान सर्पमित्रांनी मुलुंड, सायन व वांद्रा परिसरातून ७ अजगर पकडून वनविभागाकडे सुपूर्त केले. सदरचे अजगर शारिरीकदृष्ट्या सदृढ असल्याने अजगरांना सर्पमित्रांच्या मदतीने निसर्गमुक्त करण्यात आले .

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्याना जवळील मानवी वस्तीमध्ये दिनांक १० ऑगस्ट, २०१८ रोजी मोठ्या प्रमाणात अजगर व त्यांची पिले आढळली असल्याचे निदर्शनास आलेले नाही. तथापि, दिनांक ०३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी

एक अजगर व दिनांक ०७ ऑगस्ट, २०१८ रोजी एक अजगर संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाचे वनक्षेत्राबाहेर सापडले असून, त्यांना निसर्गमुक्त करण्यात आले.

(२) हे खरे नाही.

प्राणीप्रेमी संस्थांचे किंवा निसर्गतज्ञांकडून याबाबत निवेदन वनविभागाला प्राप्त झाले नाही. तसेच वनविभागाच्या नियंत्रण कक्षावर याबाबत तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(३) बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रामध्ये विविध ठिकाणी सर्पमित्र असून, त्यांच्याव्दारे आढळून आलेले अजगर व सर्प पकडून निसर्गमुक्त करण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोलापूर जिल्ह्यातील छत्रपती शिवाजी महाराज सर्वोपचार
रुग्णालयातील रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(८३) * १२७०६७ श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगांदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन

केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सोलापूर जिल्ह्यातील छत्रपती शिवाजी महाराज सर्वोपचार रुग्णालयात मागील काही महिन्यांपासून डॉक्टरांसह परिचारिका, कक्षसेवक, सफाईदार, लॅब टेक्निशियन यांची सुमारे ४५ टक्के पदे रिक्त असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या रुग्णालयातील सदरहू पदे केव्हापासून रिक्त आहेत व त्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उक्त रिक्त असलेली पदे त्वरित भरण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) विविध प्रशासकीय कारणास्तव नियमितपणे पदे रिक्त होतात.

(३) व (४) रिक्त पदे सरळसेवा व पदोन्नतीने भरण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

खेड (जि.पुणे) तालुक्यात मोकाट कुत्र्यांच्या हल्ल्यात वाढ झाल्याबाबत

(८४) * १३४०८४ श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खराबवाडी (वाघजाईनगर) (ता.खेड, जि.पुणे) भागातील सात वर्षीय मुलगा कु.सईद मुलाणी याच्यावर दिनांक २६ जुलै, २०१८ रोजी तसेच आंबेठाण येथील घाटेवस्ती येथील चार वर्षीय मुलगा कु.राजवीर लांडगे याच्यावर दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१८ रोजी भटक्या कुत्र्यांनी हल्ला केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्रामीण भागात भटक्या कुत्र्यांचा मोठ्या प्रमाणात वावर वाढला असून जिल्ह्यात मागील एका वर्षात जवळपास १५००० लोकांना श्वान दंश झाल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका लगतच्या गावांमध्ये रात्रीच्या वेळी कुत्रे आणून सोडले जात असल्याच्या तक्रारी आंबेठाण, बिरडवडी, वाघजाई नगर दवणेमळा येथील नागरिकांनी केल्या असून रस्त्यावर टाकल्या जाणाऱ्या हॉटेलच्या कचऱ्यामुळे भटक्या कुत्र्यांचा उपद्रव वाढत असल्याने याबाबत शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) चालू वर्षात माहे एप्रिल ते ऑक्टोबर, २०१८ अखेर २२,१७० रुग्णांना श्वानदंश झाल्याची नोंद पुणे जिल्ह्यातील प्राथमिक आरोग्य केंद्रांकडे झालेली आहे.

(३) संबंधित ग्रामपंचायतीद्वारा पिंपरी चिंचवड महानगर पालिकेद्वारा मोकाट कुत्री खेड तालुका हद्दीत सोडत असलेबाबत तक्रारी केल्या आहेत. त्यानुसार गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, खेड यांनी दि. १५/१०/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये आयुक्त, पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका यांना ग्रामपंचायत खराबवाडी व वाघजाई नगर हद्दीतील भटक्या कुत्र्यांचा बंदोबस्त करण्याच्या अनुषंगाने पत्रव्यवहार केलेला आहे. तसेच संबंधित ग्रामपंचायतींना त्यांच्या हद्दीतील घनकच-याचे व्यवस्थापन करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत. तसेच कुत्र्यांमुळे निर्माण होणा-या वाढत्या समस्यांकरीता ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये देखरेख समिती स्थापन करणे व त्याबाबत करावयाच्या कार्यवाहीबाबतच्या सूचना शासन निर्णय दि.२० जानेवारी, २०१८ अन्वये देण्यात आलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

खेड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यात कुष्ठरोगाचे रुग्ण आढळून आल्याबाबत

(८५) * १३३४११ श्री.संजय कदम (दापोली) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खेड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यात तीन नवे कुष्ठरोगाचे रुग्ण आढळून आले असून यामध्ये दोन लहान मुले व एक ५२ वर्षीय महिलेचा समावेश असून गत ५ वर्षात उक्त तालुक्यात ५४ कुष्ठरोगी आढळले असल्याची माहिती माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सन २०१३-२०१४ मध्ये या तालुक्यात ७ कुष्ठरोगी आढळून आले तर सन २०१५-२०१६ व सन २०१६-२०१७ या वर्षात प्रत्येकी ९ वृद्धांना या रोगाची लागण झाल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, त्यानुषंगाने कुष्ठरुग्णावर तातडीने उपचार करून या रोगाचा संसर्ग न होण्याकरीता शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

खेड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यात ३ नवे कुष्ठरुग्ण आढळलेले असून त्यामध्ये लहान मुले व महिलेचा समावेश नाही व गत ५ वर्षांमध्ये ५१ कुष्ठरुग्ण आढळलेले आहेत.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

सन २०१३-१४ मध्ये ८ कुष्ठरुग्ण आढळून आलेले आहेत. सन २०१५-१६ मध्ये २ वयोवृद्ध व २०१६-१७ मध्ये ६ वयोवृद्ध आढळून आलेले आहेत.

(३) आढळलेल्या सर्व कुष्ठरुग्णाची तपासणी करून व त्यांच्यावर उपचार करून रोगमुक्त करण्यात आलेले आहे.

(४) आढळलेल्या कुष्ठरुग्णांचे गावांमध्ये फोकसडू लेप्रसि कॅम्पेन, हार्ड टू रिच एरिया, कुष्ठरोग शोध मोहिमेअंतर्गत व्यापक जनजागृती करून घरोघरी सर्वेक्षण घेण्यात आलेले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बेकायदेशीर रोगनिदान प्रयोगशाळा (पॅथॉलॉजी लॅब) व
रोगनिदानतज्ज्ञ (पॅथॉलॉजिस्ट) यांच्यावर कारवाई करण्याबाबत

(८६) * १२६८६३ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे)
श्री.बबनराव शिंदे (माढा): सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील
गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई, ठाणे आणि नवी मुंबई परिसरातील ५० हून अधिक रोगनिदान प्रयोग शाळेमध्ये (पॅथॉलॉजी लॅब) एमडी वा डिप्लोमा असलेल्या डॉक्टरांच्या अनुपस्थितीत वैद्यकीय अहवालावर स्वाक्षऱ्या केलेले रोगनिदानतज्ज्ञांचा (पॅथॉलॉजिस्ट) परवाना नुकताच महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेने सहा महिन्यासाठी रद्द केल्याची बाब दिनांक १६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुसार महाराष्ट्र वैद्यकीय व्यवसायिक कायदा व मा.सर्वोच्च न्यायालयाने माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये दिलेल्या आदेशान्वये बेकायदेशीर पॅथॉलॉजी लॅब व पॅथॉलॉजिस्ट संदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) अशंत: खरे आहे.

डॉ. प्रविण शिंदे व डॉ. संजय आर. शिंदे यांचा परवाना नुकताच महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेने सहा महिन्यासाठी रद्द केला आहे.

(२) परिषदेने महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद अधिनियम १९६५ कलम २२ व महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद नियम १९६७ मधील तरतुदीनुसार डॉ. प्रविण शिंदे व डॉ. संजय आर. शिंदे यांची महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेने चौकशी केली आहे.

(३) मा.सर्वोच्च न्यायालयाने माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने सुधारित आदेश निर्गमित करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शासकीय व खाजगी पाळणाघरांव नियंत्रण ठेवण्यासाठी
नियमावली तयार करण्याबाबत**

(८७) * १२६५७१ श्री.संजय पोटनीस (कलिना), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अमित झनक (रिसोड), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा), प्रा.(श्रीमती) मेधा कुलकर्णी (कोथरुड), श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण), श्री.सदा सरवणकर (माहिम) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सर्व अनुदानित पाळणाघरांच्या अनुदानास स्थगिती देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून राज्याच्या ग्रामीण आणि दुर्गम भागात कार्यरत असलेली राजीव गांधी राष्ट्रीय पाळणाघर योजना माहे जानेवारी, २०१७ पासून केंद्र शासनाने राज्याच्या समाजकल्याण बोर्डाकडे सुपूर्द केल्या आहेत तथापि समाजकल्याण विभागामार्फत ही जबाबदारी माहे जानेवारी, २०१८ पासून महिला व बालविकास विभागाकडे सोपविली असून महिला व बालकल्याण विभागाने देखील राजीव गांधी राष्ट्रीय पाळणाघर योजना चालविण्यास असमर्थता दर्शविल्यामुळे सद्यस्थितीत पाळणाघरे व बालकांना मिळणारा पोषण आहार बंद झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच राज्यातील नोकरदार महिलांसाठी पाळणाघरे वरदान ठरली असली तरी तेथे मुलांची सुरक्षा व स्वच्छतेचे पालन होत नसून पाळणाघरांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी शासनाची नियमावली नसल्याने अनेकदा पाळणाघरात होणारे गैरप्रकार निदर्शनास येत असून कोथरुड येथे एका पाळणाघरात

मुलावर लैंगिक अत्याचार झाल्याचा गंभीर प्रकार निदर्शनास आला आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाचे पाळणाघरांवर कोणतेही नियंत्रण नसल्याने पाळणाघरासंदर्भात महिला आयोगाने स्वतंत्र नियमावली केली असून मागील दीड वर्षांपासून सदर नियमावलीवर अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात महिला व बालकल्याण विभागाकडून कोणतीच कार्यवाही झाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(५) असल्यास, त्यानुसार राज्यातील पाळणाघरांचे अनुदान तात्काळ सुरु करण्यासह राजीव गांधी राष्ट्रीय पाळणाघर योजना सुस्थितीत चालविण्यासंदर्भात व मुलांच्या सुरक्षेसाठी पाळणाघरावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी नियमावलीची अंमलबजावणी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२), (३), (४), (५) व (६) केंद्र शासनाने समाजकल्याण बोर्डामार्फत चालविण्यात येणारी राजीव गांधी पाळणाघर योजना राज्याच्या महिला व बाल विकास विभागाकडे हस्तांतरीत केलेली आहे.

राज्यात चालविण्यात येणारी सर्व पाळणाघरे यांच्यासाठी कार्यनियमावली तयार करण्यात येत आहे. तोपर्यंत सर्व राजीव गांधी राष्ट्रीय पाळणाघर योजनेअंतर्गत चालविण्यात येणाऱ्या पाळणाघरास दि.०१/०४/२०१७ पासून स्थगिती देण्यात आलेली आहे.

राज्यात चालविण्यात येणाऱ्या सर्व पाळणाघरांसाठी कार्यपध्दती/ कार्यनियमावली तयार करण्यासाठी मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली असून लवकरच सर्व समावेक्षक नियमावली लागू करण्यात येणार आहे. महिला आयोगाने पाळणाघरांसाठी नियमावली तयार केली होती परंतू केंद्र शासनाने तयार केलेली राष्ट्रीय पाळणाघर योजनेची नियमावली सुलभ असल्यामुळे पुन्हा नव्याने नियमावली तयार करण्याची आवश्यकता दिसून न आल्यामुळे महिला आयोगाने तयार केलेली

नियमावली लागू करण्यात आलेली नाही. कोथरुड जि. पुणे येथे ३ वर्षे मुलींवर झालेल्या अत्याचाराबाबत सहायक आयुक्त, ए.बा.वि.से नवि मुंबई यांच्यामार्फत चौकशी करण्यात आली असून सदर पाळणाघर खाजगी रित्या चालविण्यात येत होते त्याची कुठेही नोंदणी झालेली नाही. सदर घटनेची दि.३०/८/२०१८ रोजी पोलीस स्टेशन मध्ये तक्रार दाखल करण्यात आली असून पोलीस चौकशी करित आहेत. पाळणाघरे बंद असल्यामुळे बालकांचे कुठेही कुपोषण झालेले नाही.

नाशिक येथील संदर्भ सेवा रुग्णालयामध्ये कर्करोग व किडनी प्रत्यारोपण विभाग पूर्ण क्षमतेने सुरु करण्याबाबत

(८८) * १२८०२६ श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नाशिक येथील संदर्भ सेवा रुग्णालयामध्ये प्लास्टिक सर्जरी, न्युरॉलॉजी आणि पेडीयाट्रीकसह इतर विकारांवरील विभाग सुरु करण्यासाठी तेथे दोन मजले वाढवून २०० अतिरिक्त खाटांचे रुग्णालय करण्याचा प्रस्ताव माहे ऑक्टोबर, २०१८ पर्यंत शासनाकडे प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर रुग्णालयात कर्करोग व किडनी प्रत्यारोपण शस्त्रक्रिया विभागासाठी शासनाने दिनांक २३ मे, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास १७३ पदे मंजूर केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर रुग्णालयाचे दोन मजले वाढविण्याचा प्रस्ताव मंजूर करण्याबाबत व कर्करोग व किडनी प्रत्यारोपण शस्त्रक्रिया विभागासाठी मंजूर केलेली पदे भरून हा विभाग पूर्ण क्षमतेने सुरु करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

विभागीय संदर्भ सेवा रुग्णालय, नाशिक येथे दि. २४.१०.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये येथे ३० खाटांचे पेडीयाट्रीक विभाग, ३० खाटांचे न्युरो सर्जरी विभाग व ३० खाटांचे प्लास्टीक सर्जरी विभाग तसेच १५ खाटांचे अर्भक अतिदक्षता विभाग (N.I.C.U) सुरु करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. सदर इमारतीवर दोन मजले वाढविण्याबाबत बांधकामाच्या अंदाजपत्रक व आराखड्यांना प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(२) हे खरे आहे.

विभागीय संदर्भ सेवा रुग्णालय, नाशिक येथील कर्करोग विभाग व किडनी प्रत्यारोपण शस्त्रक्रिया विभागाकरीता ६१ नियमित पदे व ११२ काल्पनिक कुशल पदे निर्माण करण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे.

(३) विभागीय संदर्भ सेवा रुग्णालयाच्या इमारतीवर दोन मजले वाढविण्याबाबत बांधकामाच्या रु.१५२८.६७ लक्ष अंदाजपत्रक व आराखड्यांना निधीच्या उपलब्धतेनुसार उच्चाधिकार समितीची मान्यता घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात कुपोषणामुळे होणारे बालमृत्यू टाळण्यासाठी
उपाययोजना करण्याबाबत**

(८९) * १२६७८८ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा),

श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), डॉ.राहुल पाटील (परभणी), श्री.सुधाकर कोहळे (नागपूर दक्षिण), श्री.अब् आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत), डॉ.मिलिंद माने (नागपूर उत्तर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.अनिल कदम (निफाड), श्री.राजन साळवी (राजापूर), श्री.प्रभुदास भिलावेकर (मेळघाट) : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात २१ हजार बालके तीव्र कुपोषित असून अमरावती जिल्हयातील मेळघाट येथील धारणी व चिखलदरा तालुक्यामध्ये माहे जुलै, २०१८ मध्ये ३७ तसेच पालघर जिल्हयातील ग्रामीण भागातील ११९ बालकांचा कुपोषणासह झालेल्या आजारांमुळे मृत्यु झाल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, रायगड जिल्ह्यात महिला व बालकल्याण आणि सार्वजनिक आरोग्य विभागाने केलेल्या सर्वेक्षणाच्या अहवालानुसार ८०९ बालके कुपोषित असून रत्नागिरी जिल्ह्यातील १०३ बालके अत्यंत कुपोषित व १०५१ बालके मध्यम कुपोषित असल्याचे जिल्हा परिषदेच्या महिला व बाल विकास विभागाने केलेल्या सर्वेक्षणात निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अमरावती जिल्ह्यातील मेळघाटासह राज्यातील १६ जिल्ह्यातील कुपोषणाचा प्रश्न सोडविण्यासाठी बालरोग व स्त्रीरोगतज्ज्ञांची आवश्यकता, आदिवासी नागरीकांना योग्य उपचार देण्याबाबत डॉक्टरांना कोणत्या सुविधा देणे आवश्यक आहे याबाबत अभ्यास करण्यासाठी राज्य शासनाने टाटा सामाजिक विज्ञान 'टिस्स' या संस्थेची नियुक्ती केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, राज्यात कुपोषणाने बालकांचे होणारे मृत्यूचे प्रमाण रोखण्यासाठी मुलांची नियमित वैद्यकीय तपासणी करण्यासह कुपोषणाची समस्या कायमस्वरूपी दूर करण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेच्या माहे जुलै, २०१८ च्या मासिक प्रगती अहवालानुसार राज्यात ९३७८३ तीव्र कमी वजनाची बालके असून आरोग्य विभागाकडील प्राप्त झालेल्या आकडेवारीनुसार अमरावती जिल्ह्यातील मेळघाट येथील धारणी व चिखलदरा येथे माहे जुलै, २०१८ मध्ये २५ बालमृत्यूची झालेली नोंद आहे. (० ते १ वयोगटातील-१९ व १ ते ६ वयोगटातील- ६).

तसेच पालघर जिल्ह्यात जुलै, २०१८ मध्ये ११९ बालमृत्यू झालेले आहेत.

वरील बालमृत्यू हे कुपोषणामुळे झालेले नसून इतर विविध कारणांमुळे झालेले आहेत. जन्मतः कमी वजन, जन्मतः श्वासावरोध, जंतुसंसर्ग, न्युमोनिया व जन्मतः व्यंग, सर्पदंश इ. कारणांमुळे झालेले आहेत.

(२) होय.

माहे जुलै, २०१८ च्या एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेच्या मासिक प्रगती अहवालानुसार रायगड जिल्ह्यात तीव्र कमी वजनाची ८२४ बालके आहेत. रत्नागिरी जिल्ह्यात तीव्र कमी वजनाची ७२५ बालके, मध्यम कमी वजनाची ६४१७ बालके आढळून आली आहेत.

(३) होय, खरे आहे.

आरोग्य विभागाकडून प्राप्त झालेल्या माहितीनुसार मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार मेळघाट व आदिवासी कार्यक्षेत्रामध्ये त्याचप्रमाणे राज्यातील इतर आदिवासी क्षेत्रामध्ये होणारे बालमृत्यू व कुपोषणाबाबत शास्त्रोक्त अभ्यास करून आरोग्य संस्थांच्या उपलब्धतेबाबत शिफारशी करण्यासाठी राज्य शासनाने टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था "TISS" या संस्थेची नियुक्ती केली आहे.

माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या अहवालानुसार राज्यातील १६ आदिवासी जिल्ह्यांमध्ये एकूण ९६ स्त्रीरोग तज्ञ तसेच ४६ बालरोग तज्ञांची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

(४) कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्यासाठी व बालमृत्यूचे प्रमाण टाळण्यासाठी एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेतर्गत ६ महिने ३ वर्ष वयोगटातील बालकांना, गरोदर, स्तनदा मातांना THR व ३ ते ६ वयोगटातील बालकांना गरम ताजा आहार देण्यात येतो. तसेच आदिवासी प्रकल्पामध्ये अमृत आहार योजना सुरु असून ह्या योजने अंतर्गत गरोदर स्तनदा मातांना एक वेळचा चौरस आहार देण्यात येतो. तसेच ६ महिने ते ६ वर्षे वयोगटातील बालकांना आठवड्यातून ४ दिवस अंडी व शाकाहारी बालकांना प्रति दिन २ केळी व मांसाहारी बालकांसाठी १ अंडी देण्यात येतात.

याशिवाय आरोग्य विभागामार्फत राज्यभरात व आदिवासी भागात बालमृत्यू टाळण्यासाठी बऱ्याच उपाययोजना राबविल्या जातात. प्रसूतीपूर्व, प्रसूती दरम्यान व प्रसूती पश्चात सेवा, संस्थेत प्रसूती, माता व बालकांचे लसीकरण, नवजात काळजी कोपरा, नवजात स्थिरीकरण कक्ष, विशेष नवजात काळजी कक्ष, मानव विकास कार्यक्रमा अंतर्गत तज्ञांमार्फत तपासणी व उपचार, नवसंजीवनी कार्यक्रमा अंतर्गत तपासणी व उपचार, बाल उपचार केंद्र, पोषण पुनर्वसन केंद्र, अतिजोखमिच्या तालुक्यांना राज्यस्तरीय अधिकाऱ्यांकडून भेटी व मार्गदर्शन, घरच्या घरी बाळाची काळजी, आशाद्वारे

गृहभेटी दरम्यान ठराविक आजारांवर उपचार करण्यात येतात. शासन बालमृत्यू टाळण्यासाठी वरीलप्रमाणे उपाययोजना करून बालमृत्यू व कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्यासाठी सर्वोत्तम प्रयत्न करित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ठाणे-पडघा (जि.ठाणे) येथून खैराच्या लाकडांची
तस्करी होत असल्याबाबत**

(९०) * १२६६८९ श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगांदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अमर काळे (आर्वी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ठाणे-पडघा (जि.ठाणे) येथून गेल्या सात ते आठ महिन्यांपासून ९१ ट्रक मध्ये सुमारे ११ कोटी रुपयांच्या खैराच्या लाकडांची तस्करी करण्यात आली असल्याचा प्रकार माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आला, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच वाडा-मनोर महामार्गावरील ठाणगेपाडा (जि.पालघर) येथील दास्तान डेपो येथे वन विभागाने केलेल्या कारवाईत साग,खैर व इतर प्रजातीची सापडलेल्या लाखो रुपये किंमतीच्या विनापरवाना लाकूड साठाप्रकरणी उच्चस्तरीय चौकशी करून दोषीवर कारवाई करण्यासंदर्भात लोकप्रतिनिधी व सामाजिक संघटनांनी मा.वनेमंत्री व प्रधान वनसंरक्षक (प्र.), नागपूर व मुख्य वनसंरक्षक,ठाणे यांचेकडे दिनांक १ सप्टेंबर, २०१८ रोजी तसेच वारंवार तक्रारी केलेल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,
- (४) असल्यास, त्यानुसार उक्त दोन्ही प्रकरणात दोषी असणा-या संबंधितांवर कारवाई करण्यासह लाकडांची होणारी तस्करी रोखण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) ठाणे-पडघा (जि.ठाणे) येथून गेल्या सात ते आठ महिन्यांपासून ९१ ट्रक पकडले नसून गेल्या वर्षभरात खैर तस्करीसंदर्भातील कारवाईत ४ गुन्हे प्रकरणामध्ये पाच खैर लाकडाचे ट्रक पकडण्यात आले आहेत.

(२), (३) व (४) वाडा-मनोर महामार्गावरील ठाणगेपाडा (जि.पालघर) येथील दास्तान डेपो येथे वन विभागाने केलेल्या कारवाईच्या चौकशीत कर्तव्यात कसूर केल्याचे आढळून आल्याने संबंधित वनक्षेत्रपाल व वनपाल यांना निलंबित करण्यात आले आहे.

खैर प्रकरणातील दोषी असणाऱ्या ४० आरोपींवर न्यायालयीन कारवाई चालू आहे.

दुसऱ्या प्रकरणात खाजगी डेपोवर आढळलेल्या मालकी क्षेत्रातील विनापरवाना वृक्षतोड व विनापरवाना वाहतूक प्रकरणी २ वनगुन्ह्यांमध्ये ६ आरोपीविरुद्ध कार्यवाही करण्यात आली आहे.

अशाप्रकारची तस्करी होऊन नये यासाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहे :-

रात्रीगस्त घालणे, अचानक धाडी घालणे, नाकाबंदी करणे, वनोपज तपासणी नाक्यावर वाहनांची तपासणी करणे. वनअधिकारी/ कर्मचारी यांचेकडून वनक्षेत्रात आढळलेल्या अवैध वृक्षतोडीबाबत कायदेशीर कार्यवाही करणे. दक्षता विभागाद्वारे वनगुन्ह्याच्या संबंधात गुप्त बातम्या प्राप्त करून त्यावर कार्यवाही करणे.

तसेच तस्करी रोखण्यासाठी ठाणे वनविभागाअंतर्गत वनक्षेत्रपाल, वनपाल, वनरक्षक (प्रा.), सर्व यांचे फिरती आणि रात्रीगस्त कार्यक्रम वार्षिक Rotation (परिक्रमा) पध्दतीने आखून त्यावर अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पेंढरी ते किटाई (ता.लाखनी, जि.भंडारा) या रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत

(९१) * १३०३७७ श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पेंढरी ते किटाई (ता.लाखनी, जि.भंडारा) या रस्त्याच्या सन २०१७ मध्ये केलेल्या डांबरीकरणात निकृष्ट दर्जाचे साहित्य वापरल्यामुळे रस्त्यावर मोठेमोठे खड्डे पडल्याचे दिनांक ३ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या रस्त्याची दुरुवस्था झाल्यामुळे किटाई, रेंगोळा, मांगली, केसलवाडा, मचारणा, डोंगरगाव व न्याहारवाडी या गावातील नागरिकांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार पेंढरी ते किटाई या रस्त्याची तात्काळ दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

सदर रस्त्यावर गोसेखुर्द प्रकल्प अंतर्गत नेराला उपसा सिंचन कालव्याचे निर्माण कार्य सुरु असलेल्या अतिजड (३० ते ४० टन) वाहनाच्या वाहतुकीमुळे रस्ता दबलेला असून काही ठिकाणी रस्त्यावर खड्डे पडलेले आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) होय.

सदर रस्त्याच्या बांधकामात उत्कृष्ट दर्जाचे साहित्य वापरण्यात आले असून रस्ता बांधकाम होत असताना राज्य गुणवत्ता निरीक्षक (SQM) व वरिष्ठ राज्य गुणवत्ता निरीक्षक (SSQM) यांनी तपासणी केली असून कामाच्या गुणवत्तेबाबत समाधानकारक शेरा दिला आहे.

(४) सदर रस्त्याच्या संदर्भात कार्यकारी अभियंता, गोसेखुर्द प्रकल्प उपसा सिंचन विभाग, भंडारा यांना सदर रस्ता दुरुस्त करून देण्याबाबत पत्र व्यवहार करण्यात आलेला आहे. तसेच जिल्हाधिकारी, भंडारा व पोलीस स्टेशन, लाखनी यांना सदर रस्त्याबाबत कळविले आहे.

निविदेच्या अटि व शर्तीनुसार संबंधीत कंत्राटदाराकडून रस्त्याची दुरुस्ती करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यात में.रिलायन्स जिओ कंपनीकडून

अनधिकृतपणे केबल टाकण्यात येत असल्याबाबत

(९२) * १३२८३९ श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर जिल्ह्यातील मौजे बु-हाणनगर, नागरदेवळे, जेअुर, वारूळवाडी, कापूरवाडी, आलमगीर यासह अनेक ग्रामपंचायतीच्या परिसरासह इतर ठिकाणी कोणत्याही विभागाची परवानगी न घेता तसेच ग्रामपंचायत कर, जिल्हा परिषद कर, शासनाचे महसूल कर न भरता रस्ते खोदकाम करून

मोठ्या प्रमाणात केबल टाकण्याचे काम में.रिलायन्स जिओ कंपनीच्यावतीने सुरु असल्याचे दिनांक १७ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणाची लेखी तक्रार सामाजिक कार्यकर्त्यांने गटविकास अधिकारी पंचायत समिती अहमदनगर यांच्याकडे दिनांक ८ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार संबंधित कंपनीकडून महसूल वसूल करून संबंधितांवर कारवाई करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) याबाबत लेखी तक्रार प्राप्त झाली आहे, हे खरे आहे.

(३) होय. अहमदनगर जिल्ह्यातील रा.म.मार्ग २२ ते भातोडी पारगाव रस्ता या जिल्हा परिषदेच्या अखत्यारीतील रस्त्यासंदर्भात में.रिलायन्स जिओ कंपनीने प्रशासकीय शुल्क व पुनर्भरण शुल्क जिल्हा परिषदेकडे भरलेले आहे. तसेच ग्रामपंचायत नागरदेवळे, पोखडी, वाकोडी, वारुळवाडी, नारायणडोहो व निंबळक येथे सदर एजन्सीने संबंधित ग्रामपंचायतीकडे प्रशासकीय व पुनर्भरण शुल्क भरणा केल्यानंतर ग्रामपंचायतींनी ना हरकत दाखला दिलेला आहे.

राज्यातील दूरसंचाराच्या पायाभूत सुविधांची उभारणी व देखभाल याबाबतचे धोरण शासन निर्णय दिनांक १७ फेब्रुवारी २०१८ अन्वये माहिती तंत्रज्ञान विभागामार्फत निर्गमित करण्यात आलेले आहे. सदरचे धोरण स्वयंस्पष्ट असून त्यानुसार दूरसंचार पायाभूत सुविधा उभारणी, ऑप्टिकल फायबर केबल जाळे उभारण्याबाबत प्राप्त अर्जांवर निर्णय घेण्यासाठी सर्व विभाग व प्राधिकरणे मिळून जास्तीत जास्त ३० दिवसांची कालमर्यादा आहे. स्थानिक क्षेत्राकडील प्रमुख जिल्हामार्ग, इतर जिल्हामार्ग, ग्रामीण मार्ग याबाबत परवानगी देण्याचे अधिकार हे संबंधित जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना आहेत. परवानगी देण्यापूर्वी प्रशासकीय शुल्क व पुनर्भरण शुल्काचा भरणा करून घेणे बंधनकारक आहे. तसेच स्थानिक

प्राधिकरणे दूरसंचार सेवा प्रदाता संस्थांना कोणतेही कर, फी, सेस किंवा अधिभार लागू करणार नाहीत.

प्रस्तुत प्रकरणाच्या अनुषंगाने सखोल चौकशी करण्याचे निर्देश मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांना देण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भुसावळ (जि.जळगाव) तालुक्यातील साकरी ग्रामपंचायतीत १४ व्या वित्त आयोगातील निधीत झालेला गैरव्यवहार

(९३) * १२७८८१ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भुसावळ (जि.जळगाव) तालुक्यातील साकरी ग्रामपंचायतीत १४ व्या वित्त आयोगातील निधीत गैरव्यवहार झाल्याची तक्रार एका नागरिकाने जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिका-याकडे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,

(३) असल्यास,त्यानुसार ग्रामपंचायतीत १४ व्या वित्त आयोगातील निधीत गैरव्यवहार करणाऱ्या संबंधित दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) सदर प्रकरणाची चौकशी करणेत आली त्यात काहीही आढळून आले नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मिरा-भाईंदर महानगरपालिकेच्या रुग्णालयात सात दिवसांत पाच तरुणांचा मृत्यू झाल्याबाबत

(९४) * १२८६३४ श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मिरा-भाईंदर महानगरपालिकेच्या रुग्णालयात सात दिवसांत पाच तरुणांचा मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक २ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, तज्ज्ञ डॉक्टरांबरोबरच औषधे तसेच अत्याधुनिक सोयीसुविधा नसल्याची बाबही निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली काय आहे, त्यानुसार संबंधित दोषी डॉक्टरांवर कारवाई करण्यासह रुग्णालयांतील त्रुटी दुर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) होय, हे अशंत: खरे आहे.

भारतरत्न पंडीत भीमसेन जोशी सामान्य रुग्णालय मिरा-भाईंदर या आरोग्य विभागाच्या रुग्णालयात दि. २४ व २८ जूलै २०१८ रोजी दोन व्यक्तींना गंभीर अवस्थेत दाखल केल्यानंतर उपचारा दरम्यान त्यांचा लगेचच मृत्यू झाला होता.

रुग्णालयात दि. २४,२८, व २९ जूलै २०१८ रोजी दाखल करण्यात आलेल्या तीन व्यक्तींचा मृत्यू रुग्णालयात दाखल होण्यापूर्वीच झालेला होता.

(२) हे अशंत: खरे आहे.

सदर रुग्णालयात औषध साठा उपलब्ध असून उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांकडून वैद्यकीय सेवा पुरविण्यात येत आहेत. तर वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली असून प्राप्त झालेल्या चौकशी अहवालावरून रुग्णालयात दाखल केलेल्या रुग्णांना वेळीच उपचार दिले

असल्याने कोणीही डॉक्टर दोषी आढळले नाही. तापांच्या रुग्णांबाबत क्षेत्रभेटी देऊन कार्यवाही करण्यात येत आहे.

सदर रुग्णालयाचे सामान्य रुग्णालयात श्रेणीवर्धन करण्यास मान्यता देण्यात आली असल्याने निकषानुसार वैद्यकीय उपकरणे, तज्ञ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पदे आणि अन्य पदे उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रत्नागिरी जिल्ह्याच्या पर्यटन विकास बृहद्
आराखड्याच्या प्रस्तावाबाबत**

(९५) * १२६६०७ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रत्नागिरी जिल्ह्याचा ६७० कोटींचा पर्यटन विकास आराखडा गेल्या चार वर्षांपासून प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, रत्नागिरी जिल्ह्यात पर्यटन व रोजगाराच्या मोठ्या प्रमाणात संधी उपलब्ध असतानाही पर्यटन विकास आराखडा शासनाकडून मंजूर करण्यात येत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरहू पर्यटन विकास आराखडा मंजूर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) अंशतः खरे आहे.

रत्नागिरी जिल्ह्याचा रूपये ६७०.३५ कोटीचा पर्यटन विकास बृहद् आराखड्याचा प्रस्ताव प्रथम प्राप्त झाला होता. परंतु, सदर प्रस्तावात पर्यटन धोरणानुसार अनुज्ञेय नसलेल्या बाबींचा समावेश असल्याचे दिसून आल्याने व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ आणि महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे कार्यकारी अभियंता व महाव्यवस्थापक यांची समिती स्थापन करून, या समितीने आराखड्याची तपासणी करून सुधारित

प्रस्ताव पाठविण्याबाबत महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळास कळविण्यात आले. त्यानुसार महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने रुपये ५३९.२७ कोटी आकारमानाचा सुधारित पर्यटन विकास बृहद् आराखड्याचा प्रस्ताव शासनास सादर केला असून तो शासन स्तरावर विचाराधीन आहे.

(२) व (३) या बृहद् आराखड्यातील मार्लेश्वर, मांडवी, भाटे, थिबा पॅलेस, सवतसडा, बाणकोट किल्ला व रत्नदुर्ग किल्ला या स्थळांचा प्राथम्याने विकास करण्याबाबत शासन स्तरावर दिनांक १३.७.२०१६ रोजी घेतलेल्या बैठकीत निर्णय घेण्यात आला. याअनुषंगाने जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्रस्तावित केलेल्या कामांपैकी मार्लेश्वर, ता.संगमेश्वर आणि राजापूर गंगातिर्थ, ता.राजापूर येथील रुपये २.८४ कोटी रकमेच्या पर्यटन विकास कामांना मान्यता दिलेली आहे.

याशिवाय रत्नागिरी जिल्ह्यातील विविध पर्यटन विकास कामांसाठी प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेमधून रुपये ४.३५ कोटी निधी उपलब्ध करून दिलेला आहे.

रत्नागिरी जिल्ह्याचा पर्यटन विकास बृहद् आराखड्याचा प्रस्ताव शासन स्तरावर विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला जिल्ह्यात सिकलसेल या आजाराने ग्रस्त असलेल्या रुग्णांच्या संख्येत होत असलेली वाढ

(९६) * १३२९३४ श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यात सिकलसेल या गंभीर आजाराने ग्रस्त असलेल्या रुग्णांच्या संख्येत वाढ होत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या रुग्णांना तातडीने वैद्यकीय उपचार मिळावेत यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) नाही.

(२) या रुग्णांसाठी जिल्हा रुग्णालयात डे केअर सेंटर सुरु केले आहे, रुग्णांना मोफत रक्तसंक्रमण व औषधोपचार दिले जातात. शस्त्रक्रियेची आवश्यकता असल्यास महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेतर्गत शस्त्रक्रिया केली जाते. Hip Replacement व Knee Replacement शस्त्रक्रिया केली जाते. गंभीर रुग्णांना तज्ञांच्या सल्ल्याने हॉयड्रॉक्सीयुरिया या विशेष औषधी मोफत दिली जाते.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

तोंडवली - वायंगणी (ता.मालवण, जि.सिंधुदुर्ग) येथील सिंधुदुर्ग पर्यटन विकासाचा ड्रीम प्रोजेक्ट 'सी वर्ल्ड' प्रकल्पाबाबत

(९७) * १२९३९९ श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.वैभव नाईक

(कुडाळ) : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सी वर्ल्ड प्रकल्प साकारण्यासाठी सन २००७ पासून मुंबईसह कोकणातील अनेक ठिकाणे तपासण्यात आल्यानंतर हा प्रकल्प तोंडवली-वायंगणी (ता.मालवण, जि.सिंधुदुर्ग) या गावांमध्ये राबविण्याचे निश्चित करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तत्कालीन मुख्यमंत्री यांचे समवेत दिनांक १८ ऑक्टोबर, २०११ रोजी सादरीकरण झाल्यानंतर या प्रकल्पाच्या कामास प्रत्यक्षात चालना मिळाली होती अश्या पद्धतीचा आशिया खंडातील पहिलाच प्रकल्प ठरणार असून दरवर्षी १० लाख पर्यटकांचे उदिष्ट ठेऊन सुरुवातीला १३९० एकर मध्ये हा प्रकल्प उभारण्याचे नियोजन होते मात्र इतकी जमीन संपादित करण्यास स्थानिकांचा विरोध होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, १३९० एकरावरील हा प्रकल्प ३५० एकरामध्ये बसू शकतो असा निष्कर्ष काढून त्याप्रमाणे प्रकल्प राबविण्याचे निश्चित करण्यात आलेले असतानाही अद्यापपर्यंत या प्रकल्पाच्या उभारणीच्या दृष्टीने कोणतीही कार्यवाही केलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार सदरहू सी वर्ल्ड प्रकल्पाच्या उभारणीचे काम तात्काळ पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) व (२) होय.

(३) व (४) समुद्र विश्व प्रकल्प ३५० ते ४०० एकर जागेमध्ये राबविण्याचे निश्चित केल्यावर उप अधीक्षक भूमी अभिलेख, मालवण यांचेमार्फत जागेची मोजणी करण्यात आली. मोजणीनंतर या जागेवरील बांधकामे, मांगर, विहीरी, बोअरवेल, फळझाडे, वनझाडे व कांदळवन इत्यादीची संयुक्त मोजणी संबंधित (१) सा.बा.विभाग (२) कृषी विभाग (३) वन विभाग व (४) कांदळवन विभाग यांचे अधिकाऱ्यांच्या उपस्थितीत करण्याचे काम सुरु आहे.

याबाबत जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांनी प्राधिकृत केलेल्या उपविभागीय अधिकारी, कुडाळ यांचेमार्फत या जागेतील जमिनीचा दर व मोबदला निश्चित करण्याचे काम सुरु आहे. त्यासाठी आवश्यक असलेले मौ.तोंडवली व वायंगणी या गावाचे (१) सद्यस्थितीतील रेडीरेकनर चे दरपत्रक (२) मागील तीन वर्षांचे तेथील जमिन खरेदी विक्री व्यवहाराबाबतची माहिती संबंधित विभागाकडून घेवून जिल्हाधिकाऱ्यांना देण्यात आली.

उपविभागीय अधिकारी तथा उपविभागीय दंडाधिकारी, कुडाळ यांच्याकडून, सी-वर्ल्ड प्रकल्पासाठी संपादन होणाऱ्या जामिनीचे सन १९५० ते २०१८ या सालातील ७/१२ उतारे, सर्व फेरफार नोंदीचे उतारे, तसेच गत तीस वर्षातील नोंदणीकृत दस्तावेजांच्या प्रती (खरेदी खत, बक्षिस पत्र, दान पत्र, मुत्यू पत्र, दत्तक पत्र, हक्क सोड पत्र, गहाण खत) वगैरे दुयम निबंधक कार्यालयाकडून प्राप्त करून घेऊन, तसेच गाव नमुना नं.६ (वारसा रजिस्टर) वरून वारसांची सखोल पडताळणी करून कायदेशीर शोध अहवाल (Legal Search Report), तसेच कायदेशीर शोध अहवालाचा प्रारूप मसुदा तयार करून त्यास सरकारी वकील/ संपादन संस्थेच्या पॅनल वरील वकील यांची मान्यता घेण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आदिवासी जिल्ह्यासह दुर्गम भागात हंगामी डॉक्टर म्हणून
काम करणा-या डॉक्टरांना सेवेत कायम करण्याबाबत

(९८) * १२६९६५ श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.सरदार तारासिंह (मुलुंड), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.राजाभाऊ (पराग) वाजे (सिन्नर), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.बसवराज पाटील (औसा), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील गडचिरोली सारख्या नक्षलग्रस्त भागासह १६ आदिवासी जिल्ह्यात दुर्गम आदिवासी क्षेत्रातील ४११ प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर मागील १० वर्षांहून अधिक काळापासून काम करणाऱ्या ७३८ बीएएमएस डॉक्टरांना सेवेत कायम करण्याचा निर्णय दिनांक २९ ऑगस्ट, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आला असतानाही या निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील उपरोक्त दुर्गम भागात जाण्यास एमबीबीएस डॉक्टर तयार नसल्यामुळे बीएएमएस डॉक्टरांच्या माध्यमातून प्रामुख्याने दुर्गम भागातील आरोग्यसेवा चालविण्यात येत असून या डॉक्टरांना सुमारे ४०,००० रुपये इतकेच मानधन देण्यात येत असून त्यांचा आरोग्यविमाही आरोग्यविभागाकडून काढण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू बीएएमएस डॉक्टरांनी सेवेत कायम करावे या मागणीसाठी आंदोलनही केलेली असतानाही शासनाने याकडे दुर्लक्ष केल्यामुळे अखेर गेल्यावर्षी या डॉक्टरांनी आत्महत्या करण्यासाठी परवानगी मागणारे पत्र मा. मुख्यमंत्री यांना सादर केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीत काम करणा-या हंगामी डॉक्टरांना तात्काळ शासकीय सेवेत कायमस्वरूपी घेण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) नाही, नियमित करण्याची कायदेशीर प्रक्रीया सुरु आहे.

(२) हे खरे नाही.

सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत ७३८ अस्थायी वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना रू.९३००-३४८०० ग्रेड पे-४६००/- व (नियमाप्रमाणे देय महागाई भत्ता व घरभाडे भत्ता) ही वेतनश्रेणी अदा करण्यात येते.

(३) हे खरे आहे.

(४) दि.२९.०८.२०१७ रोजी मा. मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत ७३८ अस्थायी वैद्यकीय अधिकारी यांच्या समावेशनाबाबतचा निर्णय झाला असून त्याबाबतची अधिसूचना निर्गमित करण्याची कार्यवाही अंतिम टप्प्यात आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोप्रोली प्राथमिक आरोग्य केंद्र (ता.उरण, जि.रायगड) येथे विंचू, सर्पदंशावर उपचार होत नसल्याबाबत

(९९) * १२९०८० श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उरण (जि.रायगड) तालुक्यातील बहुतांश शेती ही डोंगर कपारीत व दऱ्याखोऱ्यात असल्याने तेथे शेतकऱ्यांना होणारे विंचूदंश, सर्पदंशाचे प्रमाण जास्त असून तेथील कोप्रोली प्राथमिक आरोग्य केंद्रात विंचू व सर्पदंशावर उपचार मिळत नसल्याने विंचू, सर्पदंश झालेल्या रुग्णांना उरण वा वाशी येथील रुग्णालयात पाठवावे लागते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोप्रोली प्राथमिक आरोग्य केंद्रात एकाच वेळी तीन विंचू दंशाचे रुग्ण व एक साप चावल्याचा रुग्ण आले असता या रुग्णांवर उपचार न करता त्यांना उरण येथील ग्रामीण रुग्णालयात पाठविण्यात आले असल्याची बाब दिनांक ३० जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार कोप्रोली येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात गरजू रुग्णांना विंचू, सर्पदंशावर व अन्य विकारावर विनाविलंब औषधोपचार मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) हे अशंत: खरे आहे

कोप्रोली येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात विंचूदंश व सर्पदंश झालेल्या रुग्णांना उपचार देण्यात येतात. तथापि जे रुग्ण अतिगंभीर स्वरूपाचे असतात अशा रुग्णांनाच प्राथमिक उपचार करून पुढील उपचाराकरीता वरिष्ठ रुग्णालयाकडे संदर्भित करण्यात येते.

(२) व (३) सदर प्राथमिक आरोग्य केंद्रात दि.२५.०६.२०१८ व दि.२८.०६.२०१८ रोजी विंचूदंशाचे ०२ रुग्ण उपचाराकरीता दाखल झाले होते. त्यांच्यावर उपचार केल्यानंतर निरीक्षणाखाली ठेवण्यात आले व रुग्णांस बरे वाटल्यानंतर घरी सोडण्यात आले.

(४) कोप्रोली प्राथमिक आरोग्य केंद्रात सर्पदंशावरील ए.एस.व्ही व्हायल्स व विंचूदंशावरील व्हायल्सचा पुरेसा औषधसाठा उपलब्ध असून रुग्णांवर उपचार करण्यात येतात.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

भंडारा जिल्हा शल्य चिकित्सक कार्यालयातील गैरव्यवहाराबाबत

(१००) * १२७८८९ श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम

शेख (मालाड पश्चिम), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) भंडारा येथील जिल्हा शल्य चिकित्सक कार्यालयातील डॉ.आर.के.धकाते, तत्कालीन जिल्हा शल्यचिकित्सक यांनी राजीव गांधी जीवनदायी योजने अंतर्गत मिळणा-या काही रक्कमेची उचल स्वतःच्या नावे नगदी स्वरूपात केलेली असून वरीष्ठ अधिकाऱ्यांची कोणतीही परवानगी न घेता व आवश्यकता नसतांना ४१ डायलेसिस युनिटची नियमबाह्य खरेदी केली असल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणाची तक्रार प्राप्त होताच जिल्हाधिकारी, भंडारा यांनी खरेदी केलेल्या ४१ डायलेसिस युनिटची चौकशी केली असता त्यात गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आल्याने फक्त ९ डायलेसिस युनिटला जिल्हाधिकारी यांनी मान्यता दिलेली आहे, हे ही खरे आहे काय
- (३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, त्यानुसार सदर प्रकरणी संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत : (१) राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजने अंतर्गत तत्कालीन जिल्हा शल्य चिकित्सक डॉ. आर. के. धकाते यांनी नगदी रक्कम स्वतःच्या नावे उचल केल्याचे आढळून आले नाही. तथापि, कंत्राटी मनुष्य बळाची नियुक्ती करताना अनियमितता केली असल्याचे प्राथमिक चौकशीत आढळून आले आहे.

(२) हे खरे नाही.

सामान्य जिल्हा रुग्णालय, भंडारा या रुग्णालयात डायलेसिस युनिट मध्ये एकूण चार यंत्र स्थापित असून सदरहू यंत्रे संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई यांच्या मार्फत दिनांक ०५.०४.२०१३ अन्वये पुरवठा करण्यात आला.

(३), (४) व (५) सदर प्रकरणी दि. १९.११.२०१८ रोजी चौकशी केली असून, राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजनेअंतर्गत प्राप्त झालेल्या निधीचे लेखा परिक्षण करण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले आहे. लेखापरिक्षण अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर तपासणी करून नियमानुसार पुढील उचित कार्यवाही करण्यात येईल.

**पांढरकवडा (जि.यवतमाळ) येथील वन विभागाच्या उमरी आगारातून
वाहनांच्या सुट्या भागांची व सागवान लाकडांची
चोरी होत असल्याबाबत**

(१०१) * १३२३२१ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय वने मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पांढरकवडा (जि.यवतमाळ) येथील वन विभागातील उमरी आगाराची सुरक्षा व्यवस्थित नसल्याने आगारातील सागवान लाकडांच्या चोरीच्या घटना आणि जप्त करण्यात आलेल्या वाहनाच्या सुट्या भागाची चोरी होत असल्याचे दिनांक २२ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पांढरकवडा वन विभागातील उमरी येथील आगारामध्ये सागवान लाकडे जमा करण्यात येतात लिलाव पध्दतीने त्याची विक्री केली जाते योग्य दर न मिळाल्यास ते तेथेच पडून राहतात तसेच विविध गुन्हात जप्त केलेली वाहने येथे ठेवण्यात येतात याबाबतची सर्व जबाबदारी आगार प्रमुखावर असताना वन विभागातील अधिकारी व आगार प्रमुखाच्या दुर्लक्षामुळे अनेक सागाची लाकडे व वाहनांच्या सुट्या भागांची चोरी होत असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार संबंधित दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२) व (३) पांढरकवडा (जि.यवतमाळ) येथील उमरी आगारात लाकडांची जाहीर लिलाव पध्दतीने विक्री केली जातात व विक्री प्रक्रिया पूर्ण होईपावेतो सागवान माल आगारात ठेवण्यात येतो व विविध गुन्ह्यात जप्त केलेली वाहने आगारात ठेवण्यात येतात.

उमरी आगारात असलेल्या जप्त वाहनांपैकी काही वाहनांचे सूटे भाग जागेवर नसल्याचे प्रकाष्ठ निष्कासन अधिकारी, पांढरकवडा यांच्या प्राथमिक चौकशीत निष्पन्न झाले आहे. तथापि सागवान लाकडाची कोणतीही चोरी झाल्याचे निदर्शनास आले नाही. सदर प्रकरणी पुढील चौकशी करण्यात येत आहे.

(४) व (५) सदर प्रकरणी अंतिम चौकशी पूर्ण होताच चौकशी तथ्याचे आधारे जबाबदार कर्मचाऱ्यांवर योग्य ती कारवाई केली जाईल.

**मंडणगड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील पर्यटन
स्थळांचा विकास करण्याबाबत**

(१०२) * १३३४१२ श्री.संजय कदम (दापोली) : सन्माननीय पर्यटन मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मंडणगड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील पर्यटन स्थळांच्या विकासाकरीता शासनाने कोणतीच कार्यवाही केली नसल्याने येथे रोजगारात मोठी संधी उपलब्ध असतांनाही रोजगार निर्मिती होत नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वेळार पर्यटन केंद्र, किल्ले हिंमतगड विकास योजना येथे मंजूर असूनही या योजनांच्या कामास सुरुवात करण्यात आली नसून बाणकोट-बागमांडला येथील सी-लिंक प्रकल्प देखील अपुर्णवस्थेत असून हे प्रकल्प पूर्णत्वास गेल्यास याठिकाणी पर्यटन व्यवसाय वाढीला लागू शकतो, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार उक्त प्रकल्पांसाठी निधी देवून प्रकल्प तात्काळ पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) मंडणगड येथील हिंमतगड किल्ला (बाणकोट) राज्य संरक्षित स्मारक असून या किल्ल्याच्या जतन व संवर्धनासाठी रुपये १९३.२२ लक्ष निधी मंजूर करण्यात आला असून, याबाबतचे काम पुरातत्व विभाग, रत्नागिरी यांच्याकडून करण्यात येत आहे.

डहाणू बोर्डी रेवस रेड्डी सातर्डे रस्ता सागरी महामार्ग क्रमांक- ४ कोलमांडला वेश्वी दरम्यान बाणकोट खाडीवर बाणकोट-बागमांडला पुलाच्या बांधकामाचा प्रकल्प रायगड जिल्हा सार्वजनिक बांधकाम विभागांतर्गत प्रगतीपथावर आहे. सदर प्रकल्पाकरिता सागरी नियंत्रण क्षेत्राबाबतची (सीआरझेड) ना-हरकत मिळण्यास लागलेल्या विलंबामुळे कामाच्या अपेक्षित कालावधीमध्ये वाढ झाली असून प्रकल्पास मुदतवाढ देण्यात आली आहे.

बाणकोट किल्ला आणि वेळस समुद्र किनारा येथे रस्ते/ स्थळ दर्शविणारे फलक लावणे, प्रसाधनगृह व स्वच्छतागृह बांधणे, वेळस समुद्र किनारी गजिबो टेंट बांधणे, आंबडवे (शिगवण) येथील स्मारकापर्यंत जाण्यासाठी पोच रस्ता बांधणे इत्यादी कामे ग्राम विकास विभागाच्या योजनेतून प्रस्तावित करण्यात आलेली आहेत.

मंडणगड तालुक्यातील आंबडवे येथे पर्यटक निवास बांधणे, भोळवली देवळासाठी पायऱ्या, पाण्याची तळी, शेड व बसण्याची व्यवस्था करणे, भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या आंबडवे या जन्मगावाकडे जाणाऱ्या रस्त्यावर गॅन्ट्री फलक बसविणे, बाणकोट किल्ला पर्यटन स्थळाकरिता रस्त्यावर गॅन्ट्री फलक बसविणे, इत्यादी रुपये ९७.२१ लक्षाच्या कामांना मंजूरी देण्यात आली आहे.

याशिवाय रत्नागिरी जिल्ह्याच्या प्रस्तावित पर्यटन विकास बृहद् आराखड्यामध्ये मंडणगड तालुक्यातील डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर स्मारक, मंडणगड किल्ला, बाणकोट किल्ला व वेळस समुद्र किनारा या स्थळांचा समावेश आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कचारगड व हाजरापाल (ता.सालेकसा, जि.गोंदिया) परिसरात महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत शासकीय विश्रामगृह बांधण्याबाबत

(१०३) * १३०४०१ श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कचारगड व हाजरापाल (ता.सालेकसा, जि.गोंदिया) येथील हाजरापाल पर्यटन स्थळाला शासनाने दर्जा दिलेला असून या गावातील परिसरातील युवकांना रोजगाराची संधी मिळण्यासाठी तेथे महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत शासकीय विश्रामगृह बांधण्याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.पर्यटन मंत्री यांच्याकडे दिनांक ११ सप्टेंबर, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर मागणीनुसार महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत शासकीय विश्रामगृह बांधण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) कचारगड व हाजरापाल, ता.सालेकसा, जि.गोंदिया येथे महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत शासकीय विश्रामगृह बांधण्याबाबत महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, नागपूर यांनी सादर केलेल्या स्थळ पाहणी अहवालानुसार कचारगड व हाजरापाल, ता.सालेकसा, जि.गोंदिया येथील जागा वन विभागाची असल्यामुळे त्यांच्या परवानगीशिवाय सद्यस्थितीत महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत विश्रामगृह बांधणे शक्य होणार नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील तळवडे परहूरपाडा रस्त्यावरील पूल
विना परवाना निष्कासित केल्याबाबत**

(१०४) * १२९१४९ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग) :

सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील तळवडे परहूरपाडा रस्त्यावरील पूल कोणतीही परवानगी न घेता परहूर ग्रामपंचायतीचे अधिकारी व पदाधिकारी यांनी निष्कासित केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पूलाच्या बांधकामाला सुमारे ८ ते ९ वर्षे झालेली असून त्या पूलाचे स्ट्रक्चरल ऑडिट न करताच पूल निष्कासित केल्याने तेथील मार्ग बंद झाला असल्याने परहूर गावातील नागरीकांना सुमारे २ कि.मी. चा वळसा घालून दैनंदिन कामकाजासाठी जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय आढळून आले,

(४) असल्यास, त्यानुसार विना परवाना पूल निष्कासित करणाऱ्या संबंधितांवर कारवाई करून तात्काळ नवीन पूल बांधण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३), (४) व (५) जिल्हा परिषदेमार्फत सदर पुलाची पाहणी करण्यात आली असून प्रकरणाचे गांभिर्य लक्षात घेता उप आयुक्त (विकास) कोंकण विभाग यांच्यामार्फत चौकशी करण्याचे आदेश देण्यात आलेले आहेत.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.